

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΕΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ: 2017-2018

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΒΙΔΑ του ΙΩΑΝΝΟΥ

A.M.: 7340010117010

ΘΕΜΑ: «ΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΤΗΡΙΟ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ 650/2012 ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ»

Επιβλέποντες:

1. ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΚΚΑΣ
2. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΝΘΗ ΠΕΛΛΕΝΗ – ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
3. ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ Νοέμβριος 2018

Copyright © [Γεώργιος Καραβίδας, Νοέμβριος 2018]

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Περιεχόμενα

- Προλογικό σημείωμα (σελ. 5)
- Κυριότερες συντομογραφίες (σελ. 6)
- A. Κληρονομητήριο κατά το εθνικό δίκαιο (σελ. 8)
  - I. Έννοια – Νομική φύση (σελ. 8)
  - II. Είδη κληρονομητηρίου (σελ. 10)
  - III. Διαδικασία Έκδοσης (σελ. 11)
    - 1. Ενεργητική Νομιμοποίηση (σελ. 11)
    - 2. Διεθνής Δικαιοδοσία – Υλική και Τοπική Αρμοδιότητα – Διαδικασία (σελ. 16)
    - 3. Περιεχόμενο αίτησης (σελ. 16)
    - 4. Εξέταση της αίτησης και ζητήματα απόδειξης (σελ. 19)
    - 5. Συμμετοχή τρίτων στη διαδικασία έκδοσης κληρονομητηρίου (σελ. 21)
    - 6. Έκδοση κληρονομητηρίου (σελ. 22)
    - 7. Ένδικη προστασία κατά του κληρονομητηρίου (σελ. 23)
  - IV. Αποτελέσματα κληρονομητηρίου (σελ. 25)
    - 1. Τεκμήριο ακρίβειας (σελ. 26)
    - 2. Δημόσια Πίστη (σελ. 28)
- B. Κληρονομητήριο κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 650/2012 (σελ. 32)
  - I. Θεσμικό Υπόβαθρο (σελ. 32)
  - II. Έννοια – Νομική Φύση (σελ. 34)
  - III. Πεδίο εφαρμογής (σελ. 36)

IV. Δυνητικός χαρακτήρας του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και η σχέση του με τα εθνικά κληρονομητήρια (σελ. 37)

V. Διαδικασία Εκδοσης (σελ. 41)

1. Διεθνής Δικαιοδοσία (σελ. 41)

2. Αρμοδιότητα (σελ. 43)

3. Εφαρμοστέο Δίκαιο (σελ. 45)

4. Ενεργητική νομιμοποίηση (σελ. 46)

5. Περιεχόμενο αίτησης και διαδικασία υποβολής της (σελ. 50)

6. Εξέταση της αίτησης και ζητήματα απόδειξης (σελ. 53)

7. Εκδοση κληρονομητηρίου (σελ. 55)

8. Περιεχόμενο κληρονομητηρίου (σελ. 58)

9. Χρονική ισχύς κληρονομητηρίου (σελ. 60)

VI. Αποτελέσματα (σελ. 60)

1. Τεκμήριο ακρίβειας (σελ. 61)

2. Δημόσια Πίστη (σελ. 63)

VII. Ενδικη προστασία κατά ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (σελ. 66)

1. Διόρθωση, τροποποίηση ή ανάκληση του κληρονομητηρίου (σελ. 66)

2. Αναστολή ισχύος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (σελ. 68)

3. Ένδικα μέσα κατά της απόφασης παροχής ευρωπαϊκού πιστοποιητικού (σελ. 69)

Γ. Καταληκτικές σκέψεις (σελ. 70)

Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία - Νομολογία (σελ. 72)

Προλογικό σημείωμα

Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετώπιζαν πολλές και ποικίλλες δυσχέρειες επί διεθνών κληρονομικών διαδοχών όσον αφορά την άσκηση θεμελιωδών ελευθεριών τους και ειδικότερα αυτών της ελεύθερης διακίνησης περιουσίας και εγκατάστασής τους, τα οποία στοιχεία είναι αναγκαία για την ύπαρξη και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Το γεγονός αυτό οφειλόταν στην ανομοιομορφία των δικαιοκτικών αντιλήψεων και ρυθμίσεων των επιμέρους κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο των κληρονομικών σχέσεων. Θεωρήθηκε λοιπόν επιβεβλημένη η θέσπιση ενός κανονιστικού πλαισίου εντός του ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης ώστε οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μπορούν εκ των προτέρων να οργανώσουν την κληρονομική διαδοχή τους και να υπάρχει αποτελεσματική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εκάστοτε δικαιούχων εκ της επελθούσας με την ευρεία έννοια κληρονομικής διαδοχής, με τελικό στόχο την ακώλυτη κυκλοφορία προσώπων και κεφαλαίου.

Για το λόγο αυτό ο Ευρωπαίος Νομοθέτης, καθώς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προχώρησε στην έκδοση στις 4-7-2012 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 27-7-2012, σχετικά με την διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημοσίων εγγράφων στον τομέα των διασυνοριακών κληρονομικών διαδοχών εντός της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης εισήγαγε τον καινοτόμο θεσμό του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, το οποίο αποτελεί ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πιστοποιητικό, που διευκολύνει την απόδειξη της ιδιότητας και την άσκηση των δικαιωμάτων και των εξουσιών, που απορρέουν από τις ως άνω διεθνείς κληρονομικές διαδοχές, θεσμός ο οποίος θεωρήθηκε ορόσημο στην ευρωπαϊκή νομοθετική εξέλιξη.

Σκοπός της παρούσας είναι η μελέτη των διατάξεων του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, σε σχέση με αυτές που διέπουν το εθνικό κληρονομητήριο.

Κυριότερες συντομογραφίες

ΑΚ Αστικός Κώδικας
αναλ. αναλυτικά
αντίθ. αντίθετα
ΑΠ Άρειος Πάγος
αρ. αριθμός
Αρμ Αρμενόπουλος
άρθρ. άρθρο
Βλ. βλέπε
ΔΕΕ Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
εδ. εδάφιο
ΕΔΔΑ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΕ Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕλλΔνη Ελληνική Δικαιοσύνη
Ειρ Ειρηνοδικείο
ΕισΝΑΚ Εισαγωγικός Νόμος Αστικού Κώδικα
ενδεικτ. ενδεικτικά
επ. επόμενα
ΕρμΑΚ Ερμηνεία Αστικού Κώδικα
Εφ Εφετείο
ΕφΑδ Εφαρμογές Αστικού Δικαίου
κ.α. και άλλα
κλπ. και λοιπά
ΚΠολΔ Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΜονΠρωτ Μονομελές Πρωτοδικείο
ΝΔ Νομοθετικό Διάταγμα
ΝοΒ Νομικό Βήμα
ό.π. όπως παραπάνω
παρ. παράγραφος
π.χ. παραδείγματος χάριν
περ. περίπτωση
πρβλ. παράβλεπε
ΠολΠρωτ Πολυμελές Πρωτοδικείο
ΣΕΕ Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΕΚ Συνθήκη Ευρωπαϊκής Κοινότητας
σελ. σελίδα
ΣΛΕΕ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
στοιχ. στοιχείο
ΣυμβΒρυξ Σύμβαση Βρυξελλών
σχ. σχετικά
ΤΝΠ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών
ΧρΙΔ Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου
ΦΕΚ Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

BGB Bürgerliches Gesetzbuch

C.A.E. European Affairs Commission

C.N.U.E. Council of Notaries of the European Union

R.E.N.E. European Institute of Research and Notarial Studies

A. Κληρονομητήριο κατά το εθνικό δίκαιο

I. Έννοια – Νομική φύση

Ο θεσμός του κληρονομητηρίου αποτελεί θεσμό του κληρονομικού δικαίου, ο οποίος εισήχθη σχεδόν αυτούσιος στην ελληνική έννομη τάξη από το γερμανικό αστικό δίκαιο. Ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 1956 έως 1996 ΑΚ και 819 έως 824 ΚΠολΔ, ενώ ειδική μνεία για το κληρονομητήριο γίνεται και στα άρθρα 1195 ΑΚ, 922 ΚΠολΔ και 121 ΕισΝΑΚ. Ο χαρακτήρας των διατάξεων, που διέπουν το κληρονομητήριο, είναι δημοσίας τάξης τόσο ως προς τη διαδικασία έκδοσής του όσο και ως προς τις ουσιαστικές συνέπειες που απορρέουν από αυτό.

Σύμφωνα με τη διάταξη των εδ. ε' και στ' του άρθρου 1 ΕισΝΚΠολΔ, καταργείται κάθε διάταξη αντίθετη στον ΚΠολΔ και κάθε διάταξη που αφορά θέματα ρυθμιζόμενα από αυτόν, εφόσον δεν συμβιβάζεται με τις διατάξεις αυτού και δεν ορίζεται διαφορετικά σε αυτόν. Συνεπώς, οι διατάξεις του ΑΚ για το κληρονομητήριο δεν καταργήθηκαν με μόνη την εισαγωγή του ΚΠολΔ, αλλά ισχύουν παράλληλα με τις νεότερες διατάξεις του τελευταίου¹.

Το κληρονομητήριο είναι ένα πιστοποιητικό, που χορηγείται, κατόπιν έκδοσης απλής διάταξης του Ειρηνοδίκη ή δικαστικής απόφασης του δικαστηρίου της κληρονομιάς, σε περίπτωση παρέμβασης τρίτου, μετά από υποβολή αίτησης νομιμοποιούμενου προς τούτο προσώπου, από το γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς, δημιουργώντας νόμιμο μαχητό τεκμήριο ότι ο κατονομαζόμενος σ' αυτό κληρονόμος, καταπιστευματοδόχος, κληροδόχος ή εκτελεστής διαθήκης έχει τα αντίστοιχα δικαιώματα που αναγράφονται στο κληρονομητήριο με μόνους τους τυχόν αναγραφόμενους σε αυτό περιορισμούς και με ισχύ έναντι πάντων².

Πριν τη τροποποίηση των διατάξεων του ΑΚ και ΚΠολΔ με τον ν. 4055/2012, υπήρξε διχογνωμία αν κληρονομητήριο αποτελεί το πιστοποιητικό που χορηγείται από το γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς ή η δικαστική απόφαση που διέτασσε τη χορήγηση του ανωτέρω πιστοποιητικού, καθώς επίσης και σε σχέση με τη νομική φύση του κληρονομητηρίου και ειδικότερα αν αποτελεί θεσμό ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου.

---

¹ Απόστολος Γεωργιάδης, Κληρονομικό Δίκαιο, ΠΝ Σάκκουλας, 2013, σελ. 21

² Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 829, Ψούνη Νίκη, Κληρονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, τ. ΙΙ, 2016, σ. 371, Χαμηλοθώρης/ Χαρ. Κλουκίνας/ Θεμ. Κλουκίνας (- Γιαννοπούλου), Εκουσία Δικαιοδοσία, Θεωρία - Νομολογία, 2001, αρ. 1814, Απ. Γεωργιάδης (- Χελιδόνης), Σύνομη Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, τ. ΙΙ, Εισαγ. Παρατ. άρθρων 1956-1966, αρ. 8, Κεραμεύς/ Κονδύλης/ Νίκας (- Αρβανιτάκης), Ερμηνεία του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, άρθρο 819, αρ. 1.

Κατά την απολύτως κρατούσα πλέον άποψη³, ιδίως μετά το ν. 4055/2012, το κληρονομητήριο δεν είναι η ίδια η διάταξη του Ειρηνοδίκη ή η δικαστική απόφαση του δικαστηρίου της κληρονομιάς, αλλά το δικαστικό πιστοποιητικό, που εκδίδεται από το γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς, αφού τηρηθεί ορισμένη διαδικασία και μετά από διάταξη του Ειρηνοδίκη, δίχως να αποκλείεται αντ' αυτής - όπως αναφέρθηκε ήδη - να παρεμβάλλεται και δικαστική απόφαση, βάσει της διαδικασίας της εκουσίας δικαιοδοσίας (βλ. 819 εδ. β' σε συνδ. με 739 επ. ΚΠολΔ)⁴.

Όσον αφορά τη διχογνωμία περί του ουσιαστικού ή δικονομικού χαρακτήρα του κληρονομητηρίου, σύμφωνα με την πρώτη άποψη το κληρονομητήριο θεωρείται ότι είναι «ένα ένδικο μέσο προστασίας εικαζόμενου κληρονομικού δικαιώματος»⁵, ένας τρόπος νομιμοποίησης του κληρονόμου για το κληρονομικό του δικαίωμα και τέλος ένα πιστοποιητικό με ουσιαστικού δικαίου συνέπειες, ήτοι το κληρονομητήριο θα λειτουργήσει στο χώρο του αμιγώς ουσιαστικού δικαίου. Από την άλλη οι υποστηρικτές της δεύτερης άποψης περί δικονομικού χαρακτήρα του κληρονομητηρίου βασίζονται στη φύση του ως δικαστικού πιστοποιητικού, που αποτελεί έναν τρόπο πιστοποίησης των δικαιωμάτων και απόδειξης κληρονομικών σχέσεων και το οποίο εκδίδεται κατά κανόνα με διάταξη και μόνο αν ασκηθεί παρέμβαση τρίτου, ο αρμόδιος ειρηνοδίκης θα προσδιορίσει δικάσιμο για τη συζήτηση της αίτησης έκδοσης κληρονομητηρίου και της παρέμβασης, με σκοπό να εκδοθεί σχετική δικαστική απόφαση επ' αυτών⁶.

Πιο ορθό όμως είναι να γίνει δεκτό ότι το κληρονομητήριο έχει διφυή χαρακτήρα, άλλως διττό και ειδικότερα ως προς τα θέματα σχετικά με τη διαδικασία έκδοσής του διαθέτει δικονομικό χαρακτήρα, ενώ ως προς τα θέματα που ανάγονται στη λειτουργία του διαφαίνεται ο ουσιαστικός του χαρακτήρας⁷.

Αποτελεί τέλος ένα δημόσιο έγγραφο, με νομιμοποιητική και αποδεικτική λειτουργία, έχον μάλιστα πλήρη αποδεικτική δύναμη, που επιδέχεται όμως ανταπόδειξης, η οποία είναι ικανή να ανατρέψει το παραγόμενο από το κληρονομητήριο νόμιμο μαχητό τεκμήριο για την ύπαρξη και το περιεχόμενο των δικαιωμάτων των δικαιούχων, που αναγράφονται σ' αυτό, με τους αναφερόμενους σ' αυτό περιορισμούς. Δεν αποδεικνύονται όμως με αυτό πραγματικά

---

³ Αλεξάνδρα Βάρκα - Αδάμη, Το κληρονομητήριο, Νομική Βιβλιοθήκη, β έκδοση, 2013, με τις εκεί αναλυτικές παραπομπές, σελ. 20, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 831, Ψούνη ο.π., σ. 373, Μπέης Πολιτική Δικονομία, Γενικές Αρχές και Ερμηνεία Κατ' άρθρο, 1974-1994, άρθρο 819, παρ. 3.

⁴ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 830.

⁵ Μπαλής, Κληρονομικό Δίκαιο, 1965, σελ. 434, Κιτσικόπουλος, Πολιτική Δικονομία, 1948, σελ. 5768, από νομολογία βλ. ΕφΘεσ 977/1969, Αρμ. 1970,397

⁶ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., , σελ 829, υποσημ. 2

⁷ Ψούνη, ο.π., σελ. 372, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 831.

περιστατικά, όπως η γνησιότητα διαθήκης ή η κατάσταση και το μέγεθος της κληρονομιάς ή τα εμπράγματα δικαιώματα επί των κληρονομιαίων στοιχείων⁸.

Επιπρόσθετα, αποτελεί δυνητικό και όχι υποχρεωτικό τρόπο νομιμοποίησης, δίχως να αποκλείεται η ύπαρξη παράλληλης διαδικασίας όπως η έγερση αναγνωριστικής αγωγής ή αγωγής περί κλήρου, που θα δικαστεί κατά την αμφισβητούμενη διαδικασία. Η υποβολή όμως αίτησης για χορήγηση κληρονομητηρίου τυγχάνει ευρείας αποδοχής ως τρόπος νομιμοποίησης, εξαιτίας της απλής και ταχείας διαδικασίας που ακολουθείται για την έκδοσή του και των συνεπειών του που διευκολύνουν τις συναλλαγές, παρέχοντας σε αυτές ασφάλεια και βεβαιότητα. Στην πράξη, μάλιστα, είναι δυνατή όμως η συμβατική ανάληψη υποχρέωσης για έκδοση κληρονομητηρίου, ιδίως σε περιπτώσεις νομικών προσώπων, όπως ανώνυμες τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρίες, οι οποίες απαιτούν την προσκόμιση κληρονομητηρίου για την καταβολή χρηματικών ποσών σε αναγραφόμενους σ' αυτό δικαιούχους⁹.

II. Είδη κληρονομητηρίου.

Ανάλογα με τα δικαιώματα που διαλαμβάνει το κληρονομητήριο διακρίνεται σε¹⁰ : α) ατομικό ή απλό, που προσδιορίζει την ιδιότητα και τη μερίδα του αιτούντος την παροχή του κληρονομητηρίου, β) κοινό, που περιλαμβάνει τις μερίδες και τα δικαιώματα όλων των εμφανιζομένων στη συγκεκριμένη κληρονομική διαδοχή δικαιούχων με οποιαδήποτε ιδιότητα, γ) μερικό, όταν το κληρονομητήριο αναφέρει τη μερίδα ενός μόνο από περισσότερους κληρονόμους ή το σχετικό δικαίωμα ενός από τους περισσότερους υπάρχοντες δικαιούχους, δ) κοινό μερικό, όταν το κληρονομητήριο αναφέρει τη μερίδα ορισμένων μόνο από περισσότερους κληρονόμους ή τα σχετικά δικαιώματα ορισμένων μόνο από περισσότερους δικαιούχους, ε) γενικό, αν περιέχει όλες τις κληρονομικές μερίδες και όλα τα βάρη τους, εξαντλώντας δηλαδή το σύνολο της κληρονομιάς και στ) πολλαπλό, όταν περιλαμβάνει την ιδιότητα και τις κληρονομικές μερίδες ή τα δικαιώματα περισσότερων προσώπων, που έλκονται από περισσότερους από έναν θανάτους, είναι δε προφανές ότι το πολλαπλό κληρονομητήριο δύναται να είναι μερικό ή γενικό.

---

⁸ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 831-832

⁹ Ψούνη, ο.π., σελ. 375-376

¹⁰ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 834, Ψούνη, ο.π., σελ. 320

III. Διαδικασία Έκδοσης

1. Ενεργητική Νομιμοποίηση

Σύμφωνα με το άρθρο 819 εδ. α' ΚΠολΔ και 1956 ΑΚ, όπως τροποποιήθηκαν από το ν. 4055/2012, το κληρονομητήριο χορηγείται μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου στον ειρηνοδίκη στην περιφέρεια του δικαστηρίου της κληρονομίας, η οποία αίτηση αναρτάται επί δέκα ημέρες σε ειδικό χώρο του καταστήματος του Ειρηνοδικείου (ΚΠολΔ 819 εδ. α, ΑΚ 1956). Την εν λόγω αίτηση δικαιούνται να υποβάλουν :

1) ο κληρονόμος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο), ήδη από την 1956 ΑΚ, ρύθμιση την οποία επαναλαμβάνει η 819 ΚΠολΔ, ανεξαρτήτως αν αυτός στοιχειοθετεί το κληρονομικό του δικαίωμα σε διαθήκη ή στο νόμο, δυνάμει είτε εξ αδιαθέτου είτε αναγκαστικής διαδοχής. Μόνη προϋπόθεση αποτελεί η μη αποποίηση της κληρονομίας από τον κληρονόμο¹¹, πολύ δε περισσότερο να μην έχει εκπέσει για οιονδήποτε λόγο, ενώ η κατάθεση αίτησης για έκδοση κληρονομητηρίου συνιστά από μέρους του σιωπηρή αποδοχή αυτής, καθώς αποτελεί ανάμειξη του με τη κληρονομία¹². Μεταξύ αυτών ενδεικτικά νομιμοποιούνται ενεργητικά για την υποβολή αίτησης :

α) ο νόμιμος μεριδούχος, του οποίου η νόμιμη μοίρα θίγεται και ως εκ τούτου δύναται να ζητήσει την έκδοση κληρονομητηρίου επ' ονόματί του, που να πιστοποιεί την ιδιότητά του ως μεριδούχου και το ποσοστό της νόμιμης μοίρας του, είτε αυτή καλύφθηκε εν ζωή είτε όχι, χωρίς μάλιστα να απαιτείται η προηγούμενη έκδοση δικαστικής απόφασης, δεδομένου ότι βάσει του άρθρου 1829 ΑΚ οι περιορισμοί της νόμιμης μοίρας είναι αυτοδικαίως άκυροι, αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος για να επέλθει αποκλήρωση εν στενή έννοια.

β) ο επί δήλου εγκατάστατος κληρονόμος, προσδιορίζοντας στην αίτηση την κληρονομική του μερίδα είτε με βάση το ποσοστό που του αναλογεί επί της κληρονομίας¹³, το οποίο αντιστοιχεί στο λόγο της αξίας του καταλειπομένου σ' αυτόν δήλου περιουσιακού στοιχείου προς τη συνολική αξία της κληρονομίας κατά το χρόνο θανάτου του διαθέτη, είτε

---

¹¹ Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ. 34, Μπέης, ο.π., άρθρο 819, αρ. 3.2.3, Ψούνη, ο.π., σελ. 380, Γεωργιάδη Απ.-Σταθόπουλου Μιχ. (-Κλαμαρής), Αστικός Κώδιξ (Ερμηνεία κατ' άρθρο-Νομολογία-Βιβλιογραφία), τόμος 9ος, 1996, άρθρο 1956, αρ. 13, ενώ ο Απ. Γεωργιάδης ο.π., σελ. 836, με τις εκεί παραπομπές, υποστηρίζει ότι απαιτείται να έχει χωρήσει αποδοχή του κληρονόμου της επαχθείσας κληρονομίας

¹² Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σ. 836, ΑΠ 1610/1987, ΝοΒ, 36, 1626, Εφ.Αθ 5483/2005, ΕλλΔνη 47,1500, ΕφΘες118/1978, Αρμ34,450, ΠΠρΑ0449/1995 Αρμ50,465.

¹³ Μπαλής, ο.π., ενότητα 254, Παπαντωνίου, Κληρονομικό Δίκαιο, 5η εκδ. 1989, σελ.173.

αναφέροντας μόνο τα καταλειπόμενα σ' εκείνον κληρονομαία στοιχεία (820 παρ. 1 γ' ΚΠολΔ)¹⁴.

γ) ο κληρονόμος του κληρονόμου τόσο για το κληρονομικό δικαίωμα του δικαιοπαρόχου του (αρχικού κληρονόμου) όσο και για το κληρονομικό δικαίωμα του ιδίου ως προς την κληρονομία του αρχικού κληρονόμου¹⁵.

δ) ο βεβαρημένος με καταπίστευμα κληρονόμος, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον για υποβολή αίτησης για έκδοση κληρονομητηρίου, υπό αυτή την ιδιότητα, μόνο μέχρι την επαγωγή του καταπιστεύματος στον καταπιστευματοδόχο, καθώς και ο βεβαρημένος με ενοχική κληροδοσία κληρονόμος, αναγράφοντας στην αίτηση για την έκδοση κληρονομητηρίου την ύπαρξη καταπιστεύματος ή κληροδοσίας αντίστοιχα ως περιορισμό του κληρονομικού του δικαιώματος.

ε) τέλος το Δημόσιο, μόνο όμως όταν καλείται ως έκτης τάξης μοναδικός εξ αδιαθέτου κληρονόμος, παρά την υποχρεωτική δικαστική βεβαίωση της ως άνω κληρονομικής του ιδιότητας κατά τη διάταξη του άρθρου 1868 ΑΚ¹⁶, ενώ όταν κληρονομεί εκ διαθήκης, ελλείπει το έννομο συμφέρον αυτού για την έκδοση κληρονομητηρίου, αφού δυνάμει του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 2039/1939, τροποποιηθέντος από το άρθρο 3 του ν. 4154/1961, η από μέρους του Δημοσίου αποδοχή επαχθείσας σε αυτό με διαθήκη κληρονομίας και κατ' επέκταση η δημοσίευση αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως επέχει θέση κληρονομητηρίου.

2) ο καταπιστευματοδόχος, βάσει του άρθρου 819 ΚΠολΔ, δίχως να υφίσταται διάκριση όσον αφορά το χρόνο επαγωγής του καταπιστεύματος κατά την κρατούσα και ορθότερη άποψη¹⁷.

Η αντίθετη εκδοχή¹⁸ υποστήριζε ότι ο καταπιστευματοδόχος δύναται να ζητήσει την έκδοση κληρονομητηρίου μόνο μετά την επαγωγή του καταπιστεύματος σ' εκείνον και ότι το υπό αίρεση δικαίωμά του προστατεύεται επαρκώς από το κληρονομητήριο, το οποίο ήταν δυνατό να εκδοθεί στο όνομα του βεβαρημένου κληρονόμου με τον αναγραφόμενο σχετικό

---

¹⁴ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 845

¹⁵ ΕφΑθ 5908/2008, ΕλλΔνη 50, 240, ΕφΘεσ 660/1989 Αρμ43,452, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 837.

¹⁶ Η Ψούνη, ο.π., σελ. 382, υποστηρίζει ότι το παραγόμενο μαχητό τεκμήριο από τη δικαστική βεβαίωση, δυνάμει της διάταξης του άρ. 1868 ΑΚ, έχει ίδια ισχύ με αυτό, που παράγεται από το κληρονομητήριο, βλέπε και Μητσόπουλο, Τιμ. Τόμ. Τριανταφυλλόπουλου, σελ 408 επ., Γεωργιάδης Απόστολος/Σταθόπουλος Μιχαήλ (-Κιτσαράς Λάμπρος), 1978, άρθρο 1962 αρ. 22 επ., αντίθ. ο Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 468 και 841, ο οποίος διαφωνεί λαμβανομένου υπόψη ότι τα δύο τεκμήρια δεν έχουν την ίδια δημόσια πίστη, αλλά δέχεται ότι οι καλόπιστοι τρίτοι προστατεύονται από τη γενική διάταξη του άρ. 779 ΚΠολΔ.

¹⁷ Παπαντωνίου ο.π., σελ. 117-118, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1956, αρ. 12, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 837, Ψούνη, ο.π., σελ. 383.

¹⁸ Κλαμαρής, ο.π. άρθρο 1956, αρ. 20, με παραπομπή στην άποψη Γαζή, Γαζής ΝοΒ 17,16, Σπυριδάκης, Το κληρονομητήριο, σελ. 32.

περιορισμό του καταπιστεύματος, κατόπιν αιτήσεως του ιδίου του βεβαρημένου κληρονόμου ή πλαγιαστικώς του καταπιστευματοδόχου (άρθρο 72 ΚΠολΔ) υπέρ του πρώτου. Ο αντίλογος της εκδοχής αυτής βασιζόταν στο γεγονός ότι η αίτηση για έκδοση κληρονομητηρίου αποτελεί σιωπηρή αποδοχή της κληρονομίας και ότι πριν την επαγωγή (1851 εδ. α' ΑΚ) δεν είναι εφικτή η αποδοχή της¹⁹ και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατή η πρόωγη αποδοχή αυτού από μέρους του καταπιστευματοδόχου, ο οποίος ακολούθως θα στερείτο το δικαίωμα αποποίησης του καταπιστεύματος.

Η παραπάνω εκδοχή όμως δεν κρίνεται ορθή, καταρχήν διότι σε περίπτωση που γινόταν δεκτή η σχετική πρόβλεψη του αρ. 819 ΚΠολΔ σχετικά με τη νομιμοποίηση του καταπιστευματοδόχου θα καθίστατο άνευ αντικειμένου. Ο καταπιστευματοδόχος μετά την επαγωγή σ' εκείνον του καταπιστεύματος γίνεται κληρονόμος και καθολικός διάδοχος του κληρονομούμενου, νομιμοποιούμενος ούτως ή άλλως στην υποβολή αίτησης για έκδοση κληρονομητηρίου στο όνομά του βάσει της 1956 ΑΚ, μέχρις ότου όμως επαχθεί το καταπίστευμα στον ίδιο ο καταπιστευματοδόχος έχει επίσης έννομο συμφέρον για την έκδοση στο όνομά του κληρονομητηρίου, αφού διαθέτει απαλλοτριωτό δικαίωμα προσδοκίας, το οποίο δύναται να πιστοποιηθεί στο εν λόγω εκδοθησόμενο κληρονομητήριο, αναφέροντας συγκεκριμένα ότι είναι κληρονόμος υπό προθεσμία ή αίρεση²⁰, όντας ακολούθως ελεύθερος να αποδεχθεί ή να αποποιηθεί το καταπίστευμα μετά την επαγωγή αυτού στον ίδιο.

3) ο κληροδόχος, βάσει της 819 ΚΠολΔ, σύμφωνα με το γράμμα της οποίας δεν διακρίνεται αν θα πρόκειται για έχοντα άμεσο και αυτοδίκαιο δικαίωμα επί του κληροδοτηθέντος (άμεσος κληροδόχος – δικαιούχος εμπράγματης κληροδοσίας - per vindicationem 1996 ΑΚ) ή απλώς αξίωση κατά του βεβαρημένου κληρονόμου να του μεταβιβάσει το κληροδοτηθέν (έμμεσος κληροδόχος – δικαιούχος ενοχικής κληροδοσίας - per damnationem 1995 ΑΚ)²¹.

Κατά την κρατούσα άποψη στη θεωρία²², θα πρέπει να γίνει συσταλτική ερμηνεία του άρθρου 819 ΚΠολΔ, ώστε να νομιμοποιείται για την έκδοση κληρονομητηρίου μόνο ο άμεσος κληροδόχος. Τα επιχειρήματα που επικαλείται η ως άνω άποψη βασίζονται στο ότι αυτό αποτελούσε την ιστορική βούληση του νομοθέτη, λαμβανομένου υπόψη ότι το προσχέδιο του

---

¹⁹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 838.

²⁰ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 838, Ψούνη ο.π., σελ 381

²¹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 839, Κλαμαρής ο.π., άρθρο 1956, αρ. 23, Βαθρακοκοίλης Βασιλείος, Ερμηνεία Πολιτικής Δικονομίας, τ. Χ, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2001, άρθρο 819 αρ. 5,

²² Παπαντωνίου, ό.π., σ. 118 ' Μπέης, ό.π., αρ. 3.2.3., Γιαννοπούλου, ό.π., σ. 419, αρ. 1887, Μαργαρίτης, ό.π., άρθρο 819, αρ. 5, Αρβανιτάκης, ό.π., άρθρο 819 αρ. 2, Βάρκα - Αδάμη, ό.π., σ. 56 επ.

ΚΠολΔ αναφερόταν μόνο στον άμεσο κληροδόχο, καθώς και στο ότι η αναγραφή στο κληρονομητήριο των ενοχικών αξιώσεων του έμμεσου κληροδόχου έναντι του βεβαρημένου κληρονόμου θα το καθιστούσε ασαφές και πολύπλοκο, το οποίο έρχεται σε αντίθεση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς του θεσμού του κληρονομητηρίου.

Η αντίθετη στην κρατούσα άποψη, η οποία όμως κρίνεται ως ορθότερη, ερείδεται στη γραμματική και την ιστορική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 819 ΚΠολΔ. Η απαλοιφή καταρχήν από το προσχέδιο του ΚΠολΔ που προέβλεπε αρχικά μόνο τη νομιμοποίηση του άμεσου κληροδόχου στην πραγματικότητα δείχνει ότι πρόθεση του νομοθέτη αποτελεί να μην εξαιρείται ο έμμεσος κληροδόχος από τα νομιμοποιούμενα πρόσωπα για την υποβολή αίτησης για έκδοση κληρονομητηρίου, γεγονός το οποίο διαφαίνεται εντέλει από την ανυπαρξία σχετικής διάκρισης στο γράμμα της διάταξης. Άλλωστε η εκδοχή αυτή ανταποκρίνεται και τελολογικά στο θεσμό του κληρονομητηρίου, που στοχεύει στην πλήρη διαφάνεια των κληρονομικών σχέσεων και τη διασφάλιση των συμφερόντων του αιτούντος - έμμεσου κληροδόχου και των συναλλασσομένων τρίτων με τον βεβαρημένο κληρονόμο. Ας σημειωθεί δε ότι ο *per damnationem* κληροδόχος δύναται σε κάθε περίπτωση - ανεξαρτήτως δηλαδή της ερμηνείας της διάταξης της 819 ΚΠολΔ - να ζητήσει πλαγιαστικώς κατ' άρθρο 72 ΚΠολΔ την έκδοση σχετικού κληρονομητηρίου επ' ονόματι του βεβαρημένου κληρονόμου, ως δανειστής αυτού, στο οποίο όμως θα αναγράφεται λεπτομερώς ο περιορισμός του κληρονομικού δικαιώματος του βεβαρημένου κληρονόμου με ενοχική κληροδοσία, αποκρούοντας και με αυτό τον τρόπο το επιχείρημα της κρατούσας άποψης περί δήθεν δημιουργίας ασάφειας και πολυπλοκότητας του εκδοθέντος κληρονομητηρίου στο όνομα του έμμεσου κληροδόχου κατόπιν αίτησής του ιδίου.

4) ο εκτελεστής διαθήκης, ομοίως βάσει της διατύπωσης της 819 ΚΠολΔ, περιέχοντας στην περίπτωση αυτή το κληρονομητήριο τα στοιχεία που αναφέρονται στην 820 παρ. 2 ΚΠολΔ, ήτοι τα στοιχεία ταυτότητας του κληρονομούμενου και του εκτελεστή διαθήκης, είτε αυτός είναι εκτελεστής διαχειριστής είτε είναι εκτελεστής επόπτης²³, καθώς και τις εξουσίες που παρέχονται στον τελευταίο με τη διαθήκη. Μοναδική προϋπόθεση για τη νομιμοποίηση του εκτελεστή διαθήκης αποτελεί η αποδοχή του λειτουργήματός του, η οποία είναι αυστηρά τυπική και γίνεται κατά τους όρους τους άρθρου 2019 παρ. 2 εδ α' ΑΚ και 812 ΚΠολΔ, με αποτέλεσμα η άσκηση απευθείας από τον εκτελεστή διαθήκης αίτησης για έκδοση κληρονομητηρίου δεν δύναται να θεωρηθεί ως σιωπηρή αποδοχή του λειτουργήματός του²⁴.

---

²³ Ψούνη, ο.π., σελ. 387

²⁴ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 839, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1956, αρ. 13, Ψούνη, ο.π. σελ. 386, Βάρκα - Αδάμη, ο.π., σελ 58

5) οι ατομικοί και κληρονομικοί δανειστές του κληρονόμου, του καταπιστευματοδόχου, του κληροδόχου²⁵, σύμφωνα με τα άρθρα 922 και 72 ΚΠολΔ. Πιο συγκεκριμένα, κατά την 922 ΚΠολΔ οι έχοντες εκτελεστό τίτλο δανειστές της κληρονομίας και ατομικοί δανειστές των προσώπων που νομιμοποιούνται να αιτηθούν την έκδοση κληρονομητηρίου κατ' άρθρο 819 ΚΠολΔ, έχουν έννομο συμφέρον να ζητήσουν τη χορήγηση κληρονομητηρίου στο όνομα του οφειλέτη τους, για το δικαίωμα αυτού, με σκοπό την επίσπευση σε βάρος του αναγκαστικής εκτέλεσης, εξασφαλίζοντας το παραγόμενο τεκμήριο και τη δημόσια πίστη του κληρονομητηρίου για όλες τις διαδικαστικές πράξεις είτε του επισπεύδοντος την εκτέλεση δανειστή είτε του υπερθεματιστή, πλεονεκτήματα, τα οποία δεν διασφαλίζει η ενδεχόμενη μεταγραφή άλλων δημοσίων εγγράφων για την αποδοχή των δικαιωμάτων των οφειλετών τους από την επελθούσα εν ευρεία έννοια κληρονομική διαδοχή που εχώρησε²⁶.

Από την άλλη, επ' ονόματι του οφειλέτη τους, οι ατομικοί και κληρονομικοί δανειστές, ανεξάρτητα αν έχουν εξοπλίσει την απαίτησή τους με εκτελεστό τίτλο, δύνανται να ζητήσουν πλαγιαστικά κατά το άρθρο 72 ΚΠολΔ τη χορήγηση κληρονομητηρίου²⁷, αποδεικνύοντας προηγουμένως την αποδοχή εκ μέρους του οφειλέτη τους του δικαιώματός του. Κληρονομητήριο δε στο όνομα του κληρονόμου νομιμοποιείται να αιτηθεί και ο σύνδικος πτώχευσης²⁸ και ο αγοραστής κληρονομίας²⁹.

Μεταξύ των νομιμοποιούμενων προσώπων κατά την κρατούσα στην θεωρία άποψη δεν περιλαμβάνονται ο εκκαθαριστής κληρονομίας και ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας, δεδομένου ότι δεν εκπροσωπούν ορισμένο δικαιούχο εκ της κληρονομικής διαδοχής, αλλά το σύνολο της περιουσίας³⁰, ούτε όμως και ο αιτία θανάτου δωρεοδόχος, ο οποίος δεν έχει οιαδήποτε από τις ιδιότητες του άρθρου 819 ΚΠολΔ, λαμβανομένου ιδίως υπόψη ότι δεν αποκτά από την κληρονομία, αλλά αποκτά με εν ζωή δικαιοπραξία αιτία θανάτου, που συνήφθη με το δωρητή, με τους όρους των άρθρων 2032 επ. ΑΚ, το δωρούμενο δε περιουσιακό στοιχείο δεν διέρχεται μέσα από τη κληρονομία του δωρητή.

---

²⁵ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 840, Σπυριδάκης, Κληρονομικό Δίκαιο, 2002, σελ .41.

²⁶ Μαργαρίτης Ευάγγελος/Αντα Μαργαρίτη, Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ΙΙ, 2013, άρθρο 922, αρ. 3.

²⁷ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 840, ΜονΠρωτ.Ροδ 37/2012 ΝΟΜΟΣ, Εφ Αθ 2808/2011 ΕλλΔνη 2011, 1663, ΜονΠρωτΠειρ 248/2009 Νομος.

²⁸ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 840, Κλαμαρής ο.π., άρθρο 1956, αρ. 39

²⁹ Κλαμαρής, ο.π., άρθρο 1956.αρ 37.

³⁰ Μπέης, Πολιτική Δικονομία, Γενικές Αρχές και Ερμηνεία Αρθρων, Αθήνα, άρθρο 819, αρ.3.2.3, Κλαμαρής ο.π., άρθρο 1956, αρ. 34, Βαθρακοκύλης Βασίλειος, Ερμηνεία Πολιτικής Δικονομίας, τ. Χ, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2001, άρθρο 819 αρ. 6, Μαργαρίτης ο.π., 819, αρ. 5, Βάρκα – Αδαμη, ο.π., σελ 59-61.

2. Διεθνής Δικαιοδοσία – Υλική και Τοπική Αρμοδιότητα - Διαδικασία

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, σύμφωνα με τα άρθρα 819 εδ. α' ΚΠολΔ και 1956 ΑΚ, όπως τροποποιήθηκαν από το ν. 4055/2012, το κληρονομητήριο χορηγείται μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου απευθυνόμενη προς τον ειρηνοδίκη της περιφέρειας του δικαστηρίου της κληρονομιάς, η οποία αίτηση αναρτάται επί δέκα (10) ημέρες σε ειδικό χώρο του καταστήματος του εν λόγω Ειρηνοδικείου, επί της οποίας αίτησης εκδίδεται κατά κανόνα απλή διάταξη του ειρηνοδίκη χωρίς να διεξαχθεί δίκη, άλλως εάν υπάρξει παρέμβαση τρίτου και μετά από προσδιορισμό δικασίμου για την συζήτηση εκδίδεται δικαστική απόφαση επί της αίτησης και της ασκηθείσας παρέμβασης (ΚΠολΔ 819 εδ. β') κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας (ΕισΝΑΚ 121, ΚΠολΔ 739 επ.).

Κατά το άρθρο 810 ΚΠολΔ και 120 ΕισΝΑΚ τοπικά και υλικά αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου είχε ο κληρονομούμενος την κατοικία του κατά το χρόνο θανάτου και αν δεν είχε κατοικία τη διαμονή του και αν ελλείπει και η διαμονή, τότε το ειρηνοδικείο της πρωτεύουσας του κράτους. Η αρμοδιότητα είναι αποκλειστικής δικαιοδοσίας, αποκλειομένης της παρέκτασης (740 παρ. 2 ΚΠολΔ).

Τα παραπάνω οδήγησαν τη νομολογία να υιοθετήσει την άποψη³¹ ότι για τη χορήγηση κληρονομητηρίου, αφορόν τη κληρονομιαιά περιουσία αλλοδαπού, τα ελληνικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία, τα όρια της οποίας έχουν διευρυνθεί απερίοριστα με βάση τα προβλεπόμενα στη διάταξη του άρθρου 810 ΚΠολΔ, αναδεικνύοντας το Ειρηνοδικείο Αθηνών σε «οικουμενικό δικαστήριο κληρονομιάς»³². Για το λόγο αυτό και με σκοπό τον περιορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων, από μέρος της θεωρίας³³ υποστηρίχθηκε ότι για να θεμελιώσουν δικαιοδοσία τα ελληνικά δικαστήρια επί υποθέσεων αλλοδαπών κληρονομούμενων, που στερούνται κατοικίας ή διαμονής στη χώρα μας, θα πρέπει να υφίσταται τουλάχιστον κληρονομιαιά περιουσία στην Ελλάδα, ώστε να υπάρχει έννομο συμφέρον του αιτούντος για τη διασφάλιση των συναλλαγών του με τρίτους στην ημεδαπή.

3. Περιεχόμενο αίτησης

Η διαδικασία για τη χορήγηση κληρονομητηρίου εκκινεί με την υποβολή αίτησης από νομιμοποιούμενο προς τούτο πρόσωπο, που υποβάλλεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο

---

³¹ ΜονΠρΡοδ 634/2009 Νόμος, ΜΠρΘεσ 2777/1997 Αρμ 51, 542, ΜΠρΘεσ 1534/1994 Αρμ51,400

³² Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 841

³³ Κλαμαρής, ο.π., Εισαγ, 1956-1966, αρ. 40, Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ. 77 επ., ΕφΔωδ 103/1983

οποίο απευθύνεται (ΚΠολΔ 747 παρ. 1). Το περιεχόμενο της εν λόγω αίτησης διαμορφώνεται από το συνδυασμό των άρθρων 118, 747 παρ. 2 και 820 ΚΠολΔ, καθώς και 1957 ΑΚ.

Ειδικότερα, θα πρέπει να αναφέρονται αρχικά τα στοιχεία του αιτούντος και του κληρονομούμενου, ο χρόνος θανάτου του τελευταίου και ο τόπος κατοικίας του, ώστε να προκύπτει η αρμοδιότητα του συγκεκριμένου ειρηνοδικείου.

Επίσης, θα πρέπει να προσδιορίζεται κάθε δικαίωμα, δυνάμενο να πιστοποιηθεί με κληρονομητήριο, αναλόγως μάλιστα του προσώπου που αιτείται τη χορήγησή του. Πιο συγκεκριμένα, αν πρόκειται για εξ αδιαθέτου κληρονόμο θα πρέπει να εκτίθεται η συγγενική σχέση του αιτούντος με το κληρονομούμενο και η κληρονομική του μερίδα, ενώ ο εκ διαθήκης κληρονόμος οφείλει να εκθέτει στην αίτηση τα ειδικότερα στοιχεία της διαθήκης που στηρίζουν το δικαίωμά του και το περιεχόμενό της. Αν και στο νόμο δεν προσδιορίζεται ως προϋπόθεση, παρ' όλα αυτά μέρος της θεωρίας³⁴ υποστηρίζει ότι δεν αρκεί ο αιτών – εκ διαθήκης κληρονόμος να επικαλεστεί και να προσάγει επικυρωμένο αντίγραφο των πρακτικών δημοσίευσης της διαθήκης, αν αυτή είναι ιδιόγραφη, αλλά θα πρέπει να προσάγεται δικαστική απόφαση κήρυξης αυτής ως κυρίας (1777 ΑΚ και 807 ΚΠολΔ), διότι μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο εξυπηρετούνται τα συμφέροντα του αιτούντος και των τρίτων εξαιτίας των σοβαρών συνεπειών που συνεπάγεται για τις συναλλαγές η ύπαρξη κληρονομητηρίου. Εάν με τη διαθήκη υπάρχει εγκατάσταση σε δήλο, τότε όπως προκύπτει και από το γράμμα της 820 παρ. 1 γ' ΚΠολΔ, αρκεί η αναφορά είτε των καταλειπόμενων κληρονομαίων στοιχείων είτε της κληρονομικής μερίδας υπολογιζόμενης σε ποσοστό, όπως προκύπτει από το λόγο της αξίας των δήλων προς την αξία της συνολικής περιουσίας κατά το χρόνο θανάτου του διαθέτη³⁵. Αν πρόκειται δε για αναγκαίο κληρονόμο, απαιτείται η αναγραφή όλων των στοιχείων για τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας αυτού. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται να γίνεται αναφορά στην πραγματική μερίδα αυτών, εκείνη που προκύπτει μετά την τυχόν συνεισφορά (1895 επ. ΑΚ) ή μετά τον καταλογισμό των εν ζωή παροχών στη νόμιμη μοίρα (1833 ΑΚ)³⁶. Αν τέλος ο αιτών είναι καταπιστευματοδόχος ή κληροδόχος, θα πρέπει να εκτίθεται το δικαίωμα εκάστου εξ αυτών, ήτοι στην πρώτη περίπτωση το δικαίωμα προσδοκίας του καταπιστευματοδόχου και στη δεύτερη το ενοχικό δικαίωμα του έμμεσου κληροδόχου³⁷.

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, όταν υφίσταται διαθήκη, στην οποία προβλέπεται ο διορισμός εκτελεστή διαθήκης, στην αίτηση θα πρέπει να περιέχονται βάσει της διατύπωσης του

---

³⁴ Κλαμαρής, ο.π., 1957 αρ. 22, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 845

³⁵ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 845, ΕφΑθ 2211/1996, Αρμ. 50,999

³⁶ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 845 παρ. 48, σελ. 847 σημ. 83 και σελ. 854 παρ. 76.

³⁷ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 844, Κλαμαρής ο.π., αρ. 21.

άρθρου 820 παρ. 2 ΚΠολΔ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 1957 και 1961 παρ. 2 ΑΚ, τα στοιχεία του εκτελεστή διαθήκης και οι εξουσίες που του παρέχονται με τη διαθήκη.

Ακολούθως, απαραίτητο περιεχόμενο της αίτησης αποτελεί η αναγραφή των προσώπων που τυχόν αποκλείουν (όπως πλησιέστεροι συγγενείς) ή περιορίζουν (όπως καταπιστευματοδόχοι, νόμιμοι μεριδούχοι, εκτελεστής διαθήκης) το κληρονομικό δικαίωμα του αιτούντος ή ότι τα ανωτέρω πρόσωπα, που υπήρξαν και εξέπεσαν, περιγράφοντας παράλληλα και τον τρόπο που εξέπεσαν. Το ίδιο απαιτείται σε περίπτωση που την αίτηση υποβάλλει ο καταπιστευματοδόχος ή ο κληροδόχος.

Όσον αφορά τους περιορισμούς ή τους όρους, που πρέπει να αναφέρονται στην αίτηση του δικαιούχου, είτε με την ιδιότητα του κληρονόμου είτε του καταπιστευματοδόχου είτε του κληροδόχου, κατά την επικρατούσα στη θεωρία άποψη³⁸ θα πρέπει να αναγράφονται μόνο οι άμεσοι περιορισμοί των δικαιωμάτων τους, αποκλεισμένων των τυχόν ενοχικών κληροδοσιών, των τρόπων και εν γένει κάθε είδους περιορισμό ή όρο, που συνιστά ενοχική υποχρέωση σε βάρος του νομιμοποιούμενου αιτούντος, όμως κατ' ορθότερη άποψη³⁹ θα πρέπει να αναγράφονται όλοι οι περιορισμοί, δεδομένου του σκοπού που καλείται να εξυπηρετήσει το κληρονομητήριο, που δεν είναι άλλος από τη σαφήνεια και ακρίβεια των δικαιωμάτων, που βεβαιώνονται σ' αυτό.

Τέλος, θα πρέπει στην αίτηση να αναφέρονται η ύπαρξη τυχόν άλλων διαθηκών, ανεξαρτήτως ακυρότητας ή ανάκλησής τους, καθώς επίσης και η ύπαρξη εκκρεμοδικίας από άλλη δίκη, στην οποία να αμφισβητείται το δικαίωμα, του οποίου ζητείται η πιστοποίηση με την αίτηση, με την έννοια όμως όχι της απλής αμφισβήτησης, αλλά του να έχει καταστεί επίδικο ή να εξετάζεται παρεμπιπτόντως η ολική ή μερική αντιποίηση του εν λόγω δικαιώματος από τρίτο⁴⁰. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι δεν αποτελεί απροσπέλαστο εμπόδιο η εκκρεμοδικία δίκης με την αμφισβητούμενη διαδικασία για τη χορήγηση κληρονομητηρίου, αλλά ο ειρηνοδίκης και το δικαστήριο της κληρονομιάς δύνανται να κρίνουν το προδήλως αβάσιμο ή την καταχρηστικότητα και εν γένει την ευδοκίμηση ή μη της εκκρεμούς δίκης και να διατάξει τη χορήγηση ή όχι του κληρονομητηρίου, δυνάμενο να καλέσει τα εμπλεκόμενα μέρη της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, προτού προχωρήσει στην έκδοση κληρονομητηρίου,

---

³⁸ Παπαντωνίου, ό.π., σ. 121' Μπέης, ό.π., άρθρο 819 αρ. 2.1., Βάρκα - Αδάμη, ό.π., σ. 67-68, Βασίλειος Κ. Μπρακατσούλας, Εκούσια Δικαιοδοσία, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 2014, σελ. 246, Βαθρακοκοίλης, ό.π., άρθρο 820 αρ. 1' Αρβανιτάκης, ό.π., άρθρο 820 αρ. 8. Η Ψούνη δεν εκφράζει άποψη ως προς το ζήτημα αυτό.

³⁹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 846, Κλαμαρής, ο.π., άρθρο 1957, αρ. 29.

⁴⁰ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 846, Κλαμαρής ο.π., άρθρο 1957 αρ. 37, Βάρκα - Αδάμη, ο.π. σελ. 70, Ψούνη, ο.π., σελ 390.

διαφορετικά δύναται να αναβάλει την έκδοση αυτού, κατ' άρθρο 249 ΚΠολΔ, μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της εκκρεμούς δίκης.

Σε περίπτωση που ελλείπει ορισμένο από τα ανωτέρω στοιχεία, η αίτηση για την έκδοση κληρονομητηρίου απορρίπτεται ως αόριστη, υποστηρίζεται όμως ότι ο δικαστής ενόψει του ανακριτικού συστήματος, που ισχύει στη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, δύναται, αλλά δεν υποχρεούται, να ζητήσει τη συμπλήρωση ή τη διευκρίνιση των στοιχείων, που είναι κατά τη γνώμη του ατελή ή ασαφή (744 ΚΠολΔ).

Τέλος, το αίτημα του αιτούντος, που αποτελεί και το αντικείμενο της δίκης, είναι η διαταγή δια απλής διάταξης, άλλως δυνάμει του διατακτικού δικαστικής απόφασης, εκδοθείσα από τον Ειρηνοδίκη ή το δικαστήριο της κληρονομιάς προς τον γραμματέα του ιδίου ως άνω δικαστηρίου για τη χορήγηση του σχετικού πιστοποιητικού (κληρονομητήριο), που θα δημιουργεί τεκμήριο για την ύπαρξη και την έκταση του δικαιώματος του κληρονόμου, καταπιστευματοδόχου, κληροδόχου και θα ορίζει τις εξουσίες του εκτελεστή διαθήκης⁴¹.

4. Εξέταση της αίτησης και ζητήματα απόδειξης

Η διάταξη του άρθρου 1958 ΑΚ εισάγει ρύθμιση δικονομικού χαρακτήρα, καθώς προσδιορίζει αφενός ότι υφίσταται υποκειμενικό βάρος (επίκλησης και) απόδειξης και αφετέρου ότι η απόδειξη δύναται να γίνει με δημόσια έγγραφα, καθορίζοντας δηλαδή τα κατ' ιδίαν αποδεικτικά μέσα, που οφείλει ο αιτών να προσκομίσει στο δικαστήριο, ώστε να σχηματισθεί πλήρης δικανική πεποίθηση του Ειρηνοδίκη και όχι απλή πιθανολόγηση σχετικά με το δικαίωμα, του οποίου ζητείται η πιστοποίηση με την αίτηση για έκδοση κληρονομητηρίου.

Αναλυτικότερα, ο αιτών βαρύνεται με το βάρος επίκλησης των στοιχείων, που αποτελούν κατά τα άρθρα 1957 ΑΚ και 820 ΚΠολΔ απαραίτητο περιεχόμενο της αίτησης χορήγησης κληρονομητηρίου, βαρυνόμενος παράλληλα να αποδείξει τα εν λόγω κρίσιμα πραγματικά περιστατικά τα οποία επικαλείται και συνιστούν τη δικαιопαραγωγική βάση της αίτησής του. Η απόδειξη αυτή απαιτείται μάλιστα να γίνει δια δημοσίων εγγράφων, συνιστώντας βασική νομοθετική επιταγή, διότι τα εν λόγω αποδεικτικά μέσα εξασφαλίζουν προφανώς μεγαλύτερα εχέγγυα ορθότητας και αντικειμενικότητας για τα πραγματικά περιστατικά, σε μία πρόσθετη προσπάθεια διασφάλισης των συναλλαγών εξαιτίας των σημαντικών συνεπειών που επέρχονται από την έκδοση ενός κληρονομητηρίου.

---

⁴¹ Μπέης, ό.π., άρθρο 819 αρ. 3.2.1., Απ. Γεωργιάδης, ό.π., σελ. 843, ΜΠρΠειρ 4390/2013 ΕλλΔνη 2014.266,

Δεν αποκλείεται ωστόσο η δυνατότητα του Ειρηνοδίκη να προσφύγει και σε άλλα αποδεικτικά μέσα αυτεπαγγέλτως, δυνατότητα που του δίνεται τόσο από τις διατάξεις των άρθρων 1958 εδ. β' και 1959 ΑΚ, όσο και εξαιτίας της εφαρμοζομένης διαδικασίας της εκουσίας δικαιοδοσίας (744 ΚΠολΔ), όπου προβλέπεται η με κάθε τρόπο εξακρίβωση της αλήθειας των ισχυρισμών του αιτούντος το κληρονομητήριο.

Πιο συγκεκριμένα, δυνάμει της 1958 εδ. β ΑΚ, αν είναι αδύνατη ή δυσχερής η προσκομιδή δημοσίου εγγράφου από τον αιτούντα, το δικαστήριο της κληρονομιάς δύναται να επιτρέψει και άλλα αποδεικτικά μέσα, υποχρεώνοντας ταυτόχρονα τον αιτούντα να προβεί σε ένορκη βεβαίωση ότι δεν γνωρίζει οιοδήποτε αντίθετο γεγονός στις δηλώσεις του. Η εν λόγω ένορκη βεβαίωση δεν αποτελεί αναπληρωματικό δικαστικό όρκο επιβαλλόμενο από το δικαστήριο με πλήρη αποδεικτική ισχύ, αλλά συνεκτιμάται ελεύθερα με τις λοιπές αποδείξεις⁴², θέλοντας κατ' αυτό τον τρόπο ο δικαστής να δεσμεύσει τον αιτούντα και να τον αποτρέψει από την τέλεση ψευδορκίας⁴³.

Παράλληλα, ο Ειρηνοδίκης, βάσει του άρθρου 1959 ΑΚ, δικαιούται να ερευνήσει αυτεπαγγέλτως με κάθε τρόπο ώστε να εξακριβώσει την αλήθεια των δηλώσεων του αιτούντος, αναφέροντας όλως ενδεικτικώς στην ως άνω διάταξη ότι μπορεί να διατάξει τη δημοσίευση της αίτησης για τη χορήγηση κληρονομητηρίου κατά τον τρόπο που ο ίδιος κρίνει (εδ. α'), καθώς και να διατάξει να κλητευθούν και να ακουσθούν πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα (εδ. β).

Όπως όμως αναφέρθηκε παραπάνω, εξαιρουμένων των ανωτέρω δυνατοτήτων, λόγω του γεγονότος ότι εφαρμόζεται η διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας για την έκδοση του κληρονομητηρίου, δίδεται η δυνατότητα αυτεπάγγελτης έρευνας στο Δικαστήριο της κληρονομιάς, το οποίο μπορεί να ζητήσει συμπληρωματικά και άλλα αποδεικτικά μέσα σε κάθε περίπτωση, εξαντλώντας κάθε περιθώριο μέχρις ότου καταλήξει αν θα δεχθεί ή θα απορρίψει την κρινόμενη αίτηση για τη χορήγηση του κληρονομητηρίου.

Κατά την παραπάνω τηρούμενη λοιπόν διαδικασία, είναι προφανές ότι ο Ειρηνοδίκης θα κληθεί να κρίνει παρεμπιπτόντως και άλλες έννομες σχέσεις και ζητήματα, πέραν όσων ζητούνται να πιστοποιηθούν με την αίτηση, ώστε να αποφασίσει εντέλει αν θα διατάξει τη χορήγηση του κληρονομητηρίου, δεσμευόμενος απόλυτα μόνο για τα ανακύπτοντα εκείνα θέματα που καλύπτονται από το δεδικασμένο τυχόν τελεσίδικης δικαστικής κρίσης εκδοθείσα

---

⁴² ΑΠ 733/1958, ΝοΒ 7, 135, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 848.

⁴³ Κλαμαρής, ο.π., άρθρο 1958 αρ. 23.

κατά την αμφισβητούμενη δικαιοδοσία⁴⁴. Ωστόσο, η κρίση του αυτή για τα εν λόγω θέματα (που δεν θα έχουν ήδη κριθεί τελεσίδικα ως άνω) δε θα παράγει δεδικασμένο και ως εκ τούτου δε θα δεσμεύεται άλλο δικαστήριο, που τυχόν έχει ήδη επιληφθεί ή θα επιληφθεί στο μέλλον υπόθεσης σχετικά με το εν λόγω κριθέν παρεμπύπτον ζήτημα⁴⁵. Το κληρονομητήριο, όπως θα αναλύσουμε και παρακάτω⁴⁶, παράγει τεκμήριο για τα δικαιώματα του αιτούντος, που ισχύει έναντι πάντων, αλλά δεν παράγει και δεδικασμένο για τα δικαιώματα που πιστοποιούνται σ' αυτό. Το τεκμήριο είναι μαχητό και μπορεί να ανατραπεί δυνάμει δικαστικής απόφασης, που θα εκδοθεί επί μεταγενέστερης δίκης, κατά την αμφισβητούμενη δικαιοδοσία και θα τελεσιδικήσει, αποκτώντας ισχύ δεδικασμένου, το οποίο θα ισχύει μεν μόνο μεταξύ των μερών, θα παράγει όμως δεσμευτικότητα και θα ανατρέπεται μόνο με αναψηλάφηση (ΚΠολΔ 544 αρ. 1) ή αναίρεση (ΚΠολΔ 559 αρ. 16). Για το λόγο αυτό, στην περίπτωση που ανακύψει παρεμπιπτόντως τέτοιο ζήτημα, όπως προαναφέραμε, πιο ορθό θα ήταν να αναβάλει ο Ειρηνοδίκης την έκδοση κληρονομητηρίου μέχρι να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση από το αρμόδιο δικαστήριο, το οποίο θα αποφασίσει τελεσίδικα, κατά την αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, επί του εν λόγω εριζόμενου ζητήματος είτε ως κύριο αντικείμενο δίκης είτε ως παρεμπύπτον⁴⁷.

5. Συμμετοχή τρίτων στη διαδικασία έκδοσης κληρονομητηρίου

Όπως ελέχθη ανωτέρω, η διάταξη του άρθρου 819 ΚΠολΔ προβλέπει την ανάρτηση της αίτησης για χορήγηση κληρονομητηρίου σε εμφανές σημείο στο χώρο του αρμοδίου Ειρηνοδικείου (ΚΠολΔ 810 και ΕισΝΑΚ 120), με σκοπό την ενημέρωση τρίτων προσώπων, που βλάπτονται από το περιεχόμενο της υπό κρίση αίτησης για τη χορήγηση κληρονομητηρίου, ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα παρέμβασης εντός δεκαήμερου από την επομένη της ανάρτησης (ΚΠολΔ 819 σε συνδ. με 144 παρ. 1).

Η εκπρόθεσμη άσκηση της εν λόγω παρέμβασης έχει ως συνέπεια την απόρριψή της ως απαράδεκτη. Παρ' όλα αυτά, δεν στερείται οριστικώς τη δυνατότητα δικαστικής προστασίας, καθώς ο τρίτος δύναται να προστατευθεί είτε καταθέτοντας αίτηση για την ανάκληση, την αφαίρεση ή την κήρυξη του εκδοθέντος κληρονομητηρίου ως ανίσχυρου είτε προσφεύγοντας στα δικαστήρια δια της αμφισβητούμενης διαδικασίας για τη προάσπιση των δικαιωμάτων του, όπου μπορεί να ασκήσει αναγνωριστική αγωγή ή αγωγή περί κλήρου αν προσβάλλεται το

---

⁴⁴ ΑΠ 2134/2014 ΝΟΜΟΣ. ΜΕΦΑΘ 7268/2013 ΝοΒ 2014.891.

⁴⁵ Βάρκα – Αδάμη, ο.π. σελ 88

⁴⁶ Βλέπε ενότητα Α-ΙV-1

⁴⁷ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 850

κληρονομικό του δικαίωμα.

Η τυχόν δε άσκηση παρέμβασης κατά την 819 ΚΠολΔ ή η κλήτευση των εν λόγω προσώπων από τον ίδιο τον Ειρηνοδίκη κατά την 1959 ΑΚ δεν μεταβάλλει σε αμφισβητούμενη τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, που ακολουθείται για τη χορήγηση του κληρονομητηρίου.

Η άσκηση της παρέμβασης πρέπει να γίνει σύμφωνα με τα άρθρα 752 ΚΠολΔ, με ιδιαίτερο δικόγραφο, εφαρμοζόμενων παράλληλα και των διατάξεων 747, 748 και 751 ΚΠολΔ και θα είναι κατά κανόνα κύρια⁴⁸, λαμβανομένου υπόψη ότι ο παρεμβαίνων τρίτος θα προβάλλει δικό του δικαίωμα, αντιπαιούμενος ολικά ή εν μέρει το δικαίωμα, του οποίου θα ζητείται η πιστοποίηση με την αίτηση και προσπαθώντας να προασπίσει τα έννομα συμφέροντά του θα ζητεί την απόρριψη της αίτησης ή την παραδοχή της με διαφορετικό περιεχόμενο ή την απόρριψή της και την έκδοση κληρονομητηρίου επ' ονόματί του⁴⁹.

Αν ασκηθεί παρέμβαση, ο Ειρηνοδίκης θα προσδιορίσει δικάσιμο για τη συζήτηση τόσο της αίτησης για έκδοση κληρονομητηρίου όσο και της παρέμβασης, με σκοπό την έκδοση δικαστικής απόφασης επ' αυτών και την διαταγή χορήγησης ή μη του κληρονομητηρίου.

6. Έκδοση Κληρονομητηρίου

Επί της αιτήσεως για έκδοση κληρονομητηρίου ο Ειρηνοδίκης αποφαινεται είτε με απλή διάταξη του είτε με δικαστική απόφαση, σε περίπτωση άσκησης παρέμβασης τρίτου, η κρίση του δε αυτή συνίσταται είτε στην αποδοχή της αίτησης διατάσσοντας τη χορήγηση του κληρονομητηρίου είτε στην απόρριψή της. Για την αποδοχή της αίτησης θα πρέπει ο Ειρηνοδίκης να έχει σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση για το αξιούμενο δικαίωμα του αιτούντος, το οποίο θα πρέπει να μην είναι αμφίβολο ή ασαφές, διαφορετικά θα πρέπει να απορρίψει την κρινόμενη αίτηση⁵⁰. Αν ο Ειρηνοδίκης έχει πεισθεί όμως μόνο εν μέρει, τότε δύναται να διατάξει στο πλαίσιο της ευρείας ευχέρειας, που του παρέχεται για την έκδοση κληρονομητηρίου, μόνο τη χορήγηση κληρονομητηρίου στην έκταση που το αξιούμενο δικαίωμα δεν αμφισβητείται⁵¹.

---

⁴⁸ Βάρκα - Αδάμη ο.π., σελ. 98, ΜΠρΘεσ 12/2017 Νομος, ΜΠρΡοδ 275/2013 Νόμος, ΜονΠρΡόδ 394/2012, Νόμος

⁴⁹ Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ 95.

⁵⁰ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 851, Βάρκα – Αδάμη, ο.π. σελ 101, Χελιδόνης ο.π. , άρθρο 1961, αρ. 3, Κλαμαρής, ο.π., άρθρο 1961, αρ. 19-20

⁵¹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 852, Ψούνη, ο.π., σελ. 375, ΕφΘεσ 2729/1999 Αρμ 53,1749, ΜΠρ Αγρ 260/1999, ΝοΒ 49, 1180

Το περιεχόμενο της διάταξης ή της δικαστικής απόφασης και κατ' επέκταση και το εκδιδόμενο βάσει αυτών πιστοποιητικό προσδιορίζεται από τα άρθρα 1961 ΑΚ και 820 ΚΠολΔ (διατάξεις που ισχύουν παράλληλα) και συνδέεται άμεσα με τα στοιχεία που είναι αναγκαία να διαλαμβάνονται στην αίτηση για τη χορήγηση του κληρονομητηρίου και τα οποία αναπτύχθηκαν ανωτέρω⁵².

7. Ένδικη προστασία κατά του κληρονομητηρίου

Στην ελληνική έννομη τάξη παρέχεται σε οιονδήποτε δικαιολογεί έννομο συμφέρον, είτε παρενέβη στη διαδικασία έκδοσης του κληρονομητηρίου, είτε όχι, διάφορα μέσα ένδικης προστασίας έναντι κληρονομητηρίου, του οποίου το περιεχόμενο δεν είναι ορθό.

Καταρχήν, με τη διάταξη της 824 ΚΠολΔ ορίζεται η παροχή περιορισμένης ένδικης προστασίας, προσδιορίζοντας τα ένδικα μέσα και βοηθήματα που δύναται να ασκήσει ο νομιμοποιούμενος ενεργητικά και έχων σχετικό έννομο συμφέρον κατ' απόκλιση των γενικών κανόνων των 739 επ. ΚΠολΔ.

Σύμφωνα με το εδ. α' της παρ. 1 του άρθρου 824 ΚΠολΔ, μόνο η δικαστική απόφαση του δικαστηρίου της κληρονομιάς (και όχι συνεπώς η απλή διάταξη του ειρηνοδίκη), που εκδίδεται κατόπιν παρέμβασης τρίτου και η οποία δέχεται τη κρινόμενη αίτηση και διατάσσει την παροχή κληρονομητηρίου, είναι δυνατό να προσβληθεί με το ένδικο μέσο της έφεσης και μάλιστα εντός προθεσμίας μόνο είκοσι (20) ημερών από τη δημοσίευσή της, ενώ αντίθετα η απορριπτική της αίτησης για χορήγηση κληρονομητηρίου δικαστική απόφαση (ομοίως μετά την άσκηση παρέμβασης τρίτου⁵³) προσβάλλεται εντός της οριζόμενης από το άρθρο 518 ΚΠολΔ προθεσμίας⁵⁴. Η προθεσμία και η άσκηση της έφεσης κατά της απόφασης, που δέχεται την αίτηση για έκδοση κληρονομητηρίου και διατάσσεται η χορήγησή του, έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα σύμφωνα με το άρθρο 824 παρ. 1 εδ. β ΚΠολΔ, κατ' απόκλιση της γενικής ρύθμισης της 763 παρ. 1. Τέλος η ίδια απόφαση για την έκδοση κληρονομητηρίου δεν προσβάλλεται με άλλα ένδικα μέσα (αναψηλάφηση, αναίρεση, τριτανακοπή), όπως ορίζεται ρητά στο άρθρο 824 παρ. 1 εδ.γ ΚΠολΔ. Μετά το πέρας αυτής της προθεσμίας ενδεχόμενη

---

⁵² Βλέπε ενότητα Β ΙΙΙ 3.

⁵³ Στο εσωτερικό μας δίκαιο, αναφορικά με την απόρριψη της αίτησης για έκδοση του εθνικού κληρονομητηρίου, σε περίπτωση όπου προηγουμένως δεν έχει παρέμβει τρίτος στη διαδικασία έκδοσής του και κατ' επέκταση δεν έχει προσδιορισθεί δικάσιμος για τη συζήτηση της αίτησης και της παρέμβασης τρίτου, αυτή (η απόρριψη) γίνεται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 628 ΚΠολΔ, δηλαδή με απλή και σύντομη σημείωση κάτω από την αίτηση, δίχως να εκδίδεται σχετική απορριπτική δικαστική απόφαση και ως εκ τούτου δεν είναι εφικτή η άσκηση οιονδήποτε ενδίκου μέσου.

⁵⁴ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 852, ΕφΑθ 2734/2005, ΕλλΔνη 46,1140, Εφ Αθ 6898/2004, ΕλλΔνη 46, 566, ΕφΑθ 10315/1999, ΕλλΔνη 42, 512.

άσκηση έφεσης έχει ως αποτέλεσμα αυτή να απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Δικαίωμα έφεσης στις υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας έχουν μόνο τα πρόσωπα που περιοριστικά αναφέρονται στην 761 ΚΠολΔ, δηλαδή ο αιτών, εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση και όσοι άλλοι έχουν καταστεί διάδικοι στη σχετική δίκη και όχι ο τρίτος που δεν έλαβε μέρος στην πρωτόδικη δίκη, ο οποίος έχει άλλες μορφές ένδικης προστασίας.

Αναλυτικότερα, ο τρίτος που δεν έλαβε μέρος σε δίκη που αφορά παροχή κληρονομητηρίου, μπορεί να εναντιωθεί με αίτησή του δυνάμει των άρθρων 823ΚΠολΔ και 1964, 1965ΑΚ για αφαίρεση ή κήρυξη ως ανίσχυρου του εκδοθέντος ανακριβούς κληρονομητηρίου, όχι όμως και με τριτανakoπή εναντίον της απόφασης που κάνει δεκτή την αίτηση παροχής κληρονομητηρίου, της οποίας η άσκηση ρητώς αποκλείεται από το άρθρο 824 παρ. 1 εδ. γ' ΚΠολΔ.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η απόφαση που διατάζει την έκδοση πιστοποιητικού δεν προσβάλλεται με αναψηλάφηση, αναίρεση ή τριτανakoπή (824 παρ. 1 ΚΠολΔ), ενώ η απόφαση που διατάζει την αφαίρεση του πιστοποιητικού ή το κηρύσσει ανίσχυρο ή το τροποποιεί ή το ανακαλεί μπορεί να προσβληθεί μόνο με τριτανakoπή στην προθεσμία του άρθρου 1965 ΑΚ, δηλαδή εντός μηνός από την τελευταία καταχώρηση περίληψης της απόφασης στον τύπο.

Τα άρθρα 1964 έως 1966ΑΚ αναφέρονται στο ανακριβές κληρονομητήριο και στον τρόπο αφαίρεσης ή ακύρωσής του, συμπληρούμενες από την 823ΚΠολΔ, όπου παρέχεται η δυνατότητα να ζητηθεί η μερική ή ολική παύση της ισχύος του. Ανακριβές είναι το κληρονομητήριο, όταν κάποια από τις περιεχόμενες σε αυτό βεβαιώσεις δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια, δηλαδή, όταν οι δικονομικές ή ουσιαστικές προϋποθέσεις έκδοσής του δεν υπήρξαν καθόλου ή εξέλιπαν μεταγενέστερα και συνεπώς δεν θα μπορούσε να εκδοθεί από το Δικαστήριο αν γνώριζε την αληθινή κατάσταση⁵⁵. Δεν ερευνάται αν η ανακρίβεια οφείλεται σε πεπλανημένη ερμηνεία ή σε κακή εκτίμηση περιστατικών, αν η ανακρίβεια είναι ολική ή μερική, αρχική ή επιγενόμενη. Το ανακριβές κληρονομητήριο καθίσταται επικίνδυνο για τον αληθή δικαιούχο και για τις συναλλαγές λόγω των αποτελεσμάτων που επιφέρει η έκδοσή του, για το λόγο αυτό πρέπει να εξαφανιστεί. Για την παύση της ισχύος όμως ενός εσφαλμένου κληρονομητηρίου οι σχετικές διατάξεις του ΑΚ και του ΚΠολΔ χρησιμοποιούν πλήθος παρόμοιων όρων με αποτέλεσμα να επέρχεται σύγχυση. Πιο συγκεκριμένα, η παύση της ισχύος αυτού αναφέρεται ως αφαίρεση στο άρθρο 1964 παρ. 1 ΑΚ, ως ακύρωση και κήρυξη του ως ανίσχυρο στο παράτιτλο και στο περιεχόμενο αντίστοιχα του άρθρου 1965ΑΚ άρθρο και ως

---

⁵⁵ ΑΠ671/95, ΕλλΔνη1996.1932

ανάκληση και τροποποίηση του ανακριβούς στο άρθρο 1966ΑΚ κληρονομητηρίου⁵⁶.

Κατ' άρθρα 1964 παρ. 1 ο αληθής δικαιούχος, ήτοι όλα τα νομιμοποιούμενα κατ' άρθρο 819 ΚΠολΔ πρόσωπα, δικαιούνται να ζητήσουν από τον κάτοχο ανακριβούς κληρονομητηρίου την παράδοση αυτού στο δικαστήριο κληρονομιάς. Επιπλέον, όποιος κατέχει ανακριβές κληρονομητήριο υποχρεούται να παρέχει πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομιάς και για την τύχη των αντικειμένων της στον αληθή δικαιούχο. Αν ο κάτοχος ανακριβούς κληρονομητηρίου αρνείται να το παραδώσει ή όταν δεν μπορεί να παραδοθεί άμεσα στο δικαστήριο της κληρονομιάς, όποιος έχει έννομο συμφέρον ή το ίδιο το δικαστήριο της κληρονομιάς αυτεπαγγέλτως δικαιούνται να ζητήσουν να κηρυχθεί ανίσχυρο, να τροποποιηθεί ή να ανακληθεί (823 ΚΠολΔ, 1965 και 1966 ΑΚ). Στην περίπτωση αυτή η αίτηση δεν στρέφεται κατά συγκεκριμένου προσώπου. Με την αφαίρεση, το κληρονομητήριο παύει να ισχύει. Αν η αφαίρεση δεν είναι αμέσως δυνατή, το Δικαστήριο το κηρύσσει με απόφασή του ανίσχυρο. Περίληψη της απόφασης δημοσιεύεται στον τύπο, σύμφωνα με όσα καθορίζονται στην απόφαση. Η περίληψη καταχωρίζεται σε κάθε περίπτωση σε εφημερίδα της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του κληρονομούμενου. Όταν περάσει ένας μήνας από την τελευταία καταχώρηση, η απόφαση το κηρύσσει ανίσχυρο για όλους. Όπως ήδη ειπώθηκε παραπάνω κατ' άρθρο 1966 ΑΚ, το Δικαστήριο της κληρονομιάς μπορεί αυτεπαγγέλτως να ερευνησει αν είναι ακριβές το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε και να το ανακαλέσει ή να το τροποποιήσει. Οι δημοσιεύσεις που ο Νόμος απαιτεί για να κηρυχθεί το πιστοποιητικό ανίσχυρο τηρούνται και για την ανάκληση ή την τροποποίησή του⁵⁷.

Η διόρθωση απλών γραφικών λαθών του κληρονομητηρίου γίνεται με τη διαδικασία της διόρθωσης απόφασης (άρθρο 315επΚΠολΔ)⁵⁸.

IV. Αποτελέσματα κληρονομητηρίου

Όπως εκτέθηκε παραπάνω, ο λόγος για τον οποίο προβλέφθηκε νομοθετικά ο θεσμός του κληρονομητηρίου ήταν η διασφάλιση των συναλλαγών που διαμείβονται μεταξύ τρίτων, που αδυνατούν να ελέγξουν το κύρος και το περιεχόμενο μιας κληρονομικής διαδοχής με τους εικαζόμενους βάσει κληρονομητηρίου δικαιούχους πρόσωπα, που ωφελούνται από την κληρονομική διαδοχή.

---

⁵⁶ Βασίλειος Κ. Μπρακατσούλας, Εκούσια Δικαιοδοσία, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 2014, σ.745-782, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ, Χελιδόνης ο.π. , άρθρο 1964-1966.

⁵⁷ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 875-880 και 881-882, Χελιδόνης ο.π. , άρθρο 1964-1996.

⁵⁸ ΜονΠρωτΠειρ 4757/2008 Δικαιοσύνη 2009.145.

Προκειμένου να επιτευχθεί λοιπόν ο ανωτέρω σκοπός, θεσπίστηκε ο θεσμός του κληρονομητηρίου, το οποίο εξοπλίστηκε με δημόσια πίστη, βάσει των άρθρων 1963 ΑΚ και 822 ΚΠολΔ, η οποία μαζί με το νόμιμο μαχητό τεκμήριο των 1962 ΑΚ και 821 ΚΠολΔ, αποτελούν το νομικό πυρήνα του θεσμού του κληρονομητηρίου⁵⁹.

1. Τεκμήριο ακρίβειας

Σύμφωνα με το άρθρο 821 ΚΠολΔ, το οποίο δεν αντικατέστησε αλλά συμπλήρωσε το άρθρο 1962ΑΚ, με την έκδοση του κληρονομητηρίου δημιουργείται νόμιμο μαχητό τεκμήριο, που επιτελεί νομιμοποιητικό και αποδεικτικό ρόλο, δυνάμει του οποίου τα πρόσωπα που κατονομάζονται στο κληρονομητήριο τεκμαίρεται ότι έχουν τα αντίστοιχα δικαιώματα που αναφέρονται στο εκδοθέν κληρονομητήριο και δεν περιορίζονται από άλλα εκτός από τα αναγραφόμενα σ' αυτό.

Όσον αφορά τη διπλή λειτουργία του τεκμηρίου, καταρχήν λειτουργεί ως μέσο νομιμοποίησης, δηλαδή σημαίνει ότι πιστοποιεί θετικά το αναγραφόμενο σ' αυτό κληρονομικό δικαίωμα και παράλληλα την έκτασή του, καθώς επίσης περαιτέρω πιστοποιεί και την ύπαρξη του καταπιστεύματος, της κληροδοσίας ή του λειτουργήματος του εκτελεστή διαθήκης. Αντικείμενο λοιπόν του τεκμηρίου αποτελούν τα βεβαιούμενα σ' αυτό δικαιώματα και όχι η ύπαρξη των γεγονότων πάνω στα οποία στηρίχθηκε αποδεικτικά η έκδοσή του, όπως η γνησιότητα της καταληφθείσας διαθήκης και το μέγεθος της κληρονομιαίας περιουσίας. Παράλληλα, θα λέγαμε ότι πιστοποιείται επίσης με το κληρονομητήριο αρνητικά και το ότι δεν υπάρχουν άλλου είδους περιορισμοί της εξουσίας διάθεσης των εικαζομένων δικαιούχων της κληρονομίας πλην των ήδη αναγραφόμενων στο κληρονομητήριο. Το κληρονομητήριο δεν είναι, όμως, υποχρεωτικό ούτε αποκλειστικό μέσο νομιμοποίησης⁶⁰.

Ως προς την αποδεικτική του λειτουργία, από την άλλη, το κληρονομητήριο, ακόμη και όταν εκδίδεται μετά από σχετική δικαστική απόφαση, δεν αναγνωρίζει μεν με ισχύ δεδικασμένου το φορέα του αναγραφόμενου σε αυτό δικαιώματος, αλλά δημιουργεί νόμιμο μαχητό τεκμήριο, έναντι πάντων, με αυξημένη αποδεικτική δύναμη, που επιδέχεται όμως ανταπόδειξης (ΚΠολΔ 338 παρ. 2)⁶¹. Το τεκμήριο είναι δεκτικό ανατροπής με κάθε αποδεικτικό

---

⁵⁹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 863.

⁶⁰ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 851, Χελιδόνης, ο.π., άρθρο 1962, αρ. 4

⁶¹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 859 και 861, Βάρκα – αδάμη, ο.π., σελ. 144, Κλαμαρής ο.π., αρ. 12, ΑΠ 1718/2001, ΕλλΔνη 43,1665, ΕφΑθ 35/2001 ΕλλΔνη 42,953, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1962, αρ. 4 και 6, βλέπε όμως και Κιτσαρά, άρθρο 1962, αρ. 6, όπου αναφέρει ότι δεν πρόκειται για αποδεικτικό μέσο αλλά για κανόνα κατανομής βάρους απόδειξης.

μέσο και δύναται να ανατραπεί σε κάθε τακτική αστική δίκη, όχι όμως ποινική ή διοικητική⁶², μεταξύ του αναγραφόμενου στο κληρονομητήριο δικαιούχου και εκείνου που υποστηρίζει ότι είναι ο αληθής δικαιούχος. Το τεκμήριο επηρεάζει το κανόνα κατανομής βάρους απόδειξης, με αποτέλεσμα ο αναγραφόμενος στο κληρονομητήριο δικαιούχος να απαλλάσσεται από την απόδειξη των παραγωγικών του δικαιωμάτων του περιστατικών και ο αντίδικος του να καλείται να αποδείξει τα περιστατικά εκείνα που στοιχειοθετούν το δικαίωμά του, που ανατρέπει το παραχθέν τεκμήριο. Ακόμη και τότε, όμως, η ανατροπή του τεκμηρίου ενεργεί μόνο μεταξύ αυτών των προσώπων και δεν συνεπάγεται την παύση της ισχύος του ως προς τους τρίτους αλλά δημιουργεί πεδίο ανάκλησής του εν λόγω κληρονομητηρίου ως ανακριβούς.

Το τεκμήριο κατά την κρατούσα και ορθότερη άποψη⁶³ θεωρείται ότι αρχίζει από την έκδοση του πιστοποιητικού από τον γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς, ανεξάρτητα από την παράδοση, αλλά σε περίπτωση έκδοσης δικαστικής απόφασης αρχίζει από την τελεσιδικία της απόφασης χορήγησης αυτού, δεδομένου ότι η προθεσμία και η άσκηση έφεσης κατ'αυτής αναστέλλει την έκδοση του κληρονομητηρίου⁶⁴, γεννιέται δε αυτό ανεξάρτητα από το αν ο τρίτος έλαβε γνώση της ύπαρξης κληρονομητηρίου.

Το κληρονομητήριο παύει⁶⁵ να γεννά τις συνέπειες των άρθρων 1962 και 1963ΑΚ (και των άρθρων 821 και 822 ΚΠολΔ αντιστοίχως) με την αφαίρεση, ανάκληση, τροποποίηση του κληρονομητηρίου και από τότε που αυτό θα κηρυχθεί ανίσχυρο, σύμφωνα με τα άρθρα 1965 και 1966 ΑΚ. Αντιθέτως, η καταστροφή ή απώλεια του κληρονομητηρίου δεν επιφέρει πάντως λήξη της ισχύος του, άρα και του παραγόμενου δυνάμει αυτού τεκμηρίου. Σε περίπτωση μάλιστα κήρυξης του κληρονομητηρίου ως ανίσχυρου, το τεκμήριο λήγει με το πέρας του μήνα που ορίζει η ΑΚ 1965 παρ.2 εδ. δ'.

Τέλος, για να παράξει τις έννομες συνέπειές του το κληρονομητήριο (τεκμήριο – δημόσια πίστη) θα πρέπει αυτό να εκδοθεί από τα αρμόδια όργανα. Αν υπάρχουν δε περισσότερα κληρονομητήρια, που εξεδόθησαν από τον αρμόδιο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομιάς και των οποίων το περιεχόμενο είναι αντιφατικό μεταξύ τους, τότε αυτά κατά την κρατούσα άποψη αλληλοαναιρούνται και δεν ισχύει το τεκμήριο κανενός εξ αυτών⁶⁶.

---

⁶² Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 861, Κιτσαράς, ο.π., αρ. 25, Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ. 148, Σπυριδάκης, ο.π., παρ. 183, αρ. 8. ΑΠ 1286/1977 ΝοΒ 1978, 1046.

⁶³ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 860, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1962, αρ. 8, υποστηρίζεται όμως ότι απαιτείται και παραλαβή αυτού κατά τη Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ 145.

⁶⁴ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 860, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1962, αρ. 8.

⁶⁵ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 860, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1962, αρ. 8.

⁶⁶ Φίλιος, Κληρονομικό δίκαιο, παρ. 32, Α, Μπαλής, ο.π., παρ. 259, Αρβανιτάκης, ο.π., ΚΠολΔ 821, αρ. 5, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 862, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1962, αρ. 12, όμως η Ψούνη, 2004, τόμος ΙΙ, σελ 327,

2. Δημόσια Πίστη

Η 1963ΑΚ και η 822 ΚΠολΔ εισάγουν κατά κοινή ομολογία ένα πλάσμα δικαίου⁶⁷ σε σχέση με την “αλήθεια του περιεχομένου του κληρονομητηρίου” χάριν προστασίας των συναλλαγών. Δεδομένου ότι το τεκμήριο δικαιωμάτων και ωφελειών, αλλά και των περιορισμών τους, που δημιουργείται από τα άρθρα 1962 ΑΚ και 821 ΚΠολΔ, είναι μαχητό, σε περίπτωση ανατροπής του οι συναλλαχθέντες τρίτοι με τους αναγραφόμενους δικαιούχους θα έμεναν απροστάτευτοι. Για το λόγο αυτό βάσει των άρθρων 1963ΑΚ και 822 ΚΠολΔ, κάθε δικαιοπραξία και διαδικαστική πράξη που του αναγραφόμενου σε κληρονομητήριο δικαιούχου είναι ισχυρή υπέρ καλόπιστου τρίτου, σε όση έκταση ισχύει το τεκμήριο των άρθρων 1962 ΑΚ και 821 ΚΠολΔ⁶⁸.

Καταρχήν λοιπόν η δημόσια πίστη δεν εκτείνεται σε θέματα που δεν καλύπτονται από το τεκμήριο της 1962 ΑΚ και 821 ΚΠολΔ, δηλαδή αφορά αποκλειστικά και μόνο την ύπαρξη των αναγραφόμενων στο κληρονομητήριο δικαιωμάτων των αναφερομένων σ’ αυτό δικαιούχων, μετά των τυχόν περιεχομένων περιορισμών, χωρίς να καλύπτεται από τη δημόσια πίστη η έλλειψη εξουσίας διάθεσης από τον αναγραφόμενο δικαιούχο λόγω νομικών ελλείψεων, όπως η έλλειψη κυριότητας από κληρονομούμενο ή λόγω διορισμού εκκαθαριστή κληρονομίας και κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας, στερούμενος κατ’ αυτό τον τρόπο ο αναγραφόμενος ως δικαιούχος της δυνατότητας να διενεργεί δικαιοπραξίες για τα κληρονομαία στοιχεία⁶⁹.

Για να γεννηθεί η δημόσια πίστη πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής των προαναφερομένων άρθρων 1963ΑΚ και 822 ΚΠολΔ, που δεν είναι άλλες από την ύπαρξη δικαιοπραξίας ή διαδικαστικής πράξης, ενεργό κληρονομητήριο και η καλή πίστη τρίτου.

Πρώτη προϋπόθεση λοιπόν αποτελεί η ύπαρξη δικαιοπραξίας του αναγραφόμενου στο

υποστηρίζει ότι ορθότερο είναι να παράγουν τις συνέπειές τους μέχρι την παύση της ισχύος τους και σε οιαδήποτε δίκη μεταξύ των δικαιούχων αντίθετων δικαιωμάτων που τεκμαίρονται από αντιφατικά κληρονομητήρια, έκαστος εξ αυτών φέρει το βάρος απόδειξης των παραγωγικών του δικαιωμάτων τους γεγονότων, εφόσον το περιεχόμενο των εν λόγω κληρονομητηρίων αλληλοαναιρούνται ως προς αυτούς⁶⁶, η Βάρκα – Αδάμη δε, ο.π., σελ 163, παραθέτει άποψη κατά την οποία το νεώτερο χρονικά κληρονομητήριο υπερισχύει, λύση που αντιστοιχεί σε αυτή που εφαρμόζεται και στην περίπτωση σύγκρουσης δεδουλευμένων, Νίκας, Σύγκρουση δεδουλευμένων, τιμ. τόμος, Μητσόπουλου, ΙΙ, σελ. 982 επ.

⁶⁷ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 864, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1963, αρ. 1, Ψούνη, ο.π., σελ. 399, Φίλιος, ο.π., παρ. 104 Α Ι

⁶⁸ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 863, Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ. 101, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1961, αρ. 3, Κλαμαρής, ο.π., άρθρο 1961, αρ. 19-20.

⁶⁹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 873, Βάρκα – Αδάμη, ο.π. σελ. 101, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1961, αρ. 3, Κλαμαρής, ο.π., άρθρο 1961, αρ. 19-20.

κληρονομητήριο ως ωφελούμενου από την κληρονομία με τρίτο, η οποία ακολούθως θα δεσμεύει τον πραγματικό δικαιούχο από την κληρονομική διαδοχή. Κατά τη γραμματική διατύπωση της 822 ΚΠολΔ από τη δημόσια πίστη καλύπτεται κάθε είδος δικαιοπραξίας⁷⁰, ενδεικτικά μονομερής ή σύμβαση ή οιονεί δικαιοπραξία, υποσχετική και εκποιητική, ενοχική και εμπράγματη, χαριστική ή επαχθής σύμβαση, αμφοτεροβαρής ή ετεροβαρής, κύρια ή παρεπόμενη, κατόπιν καταδίκης δήλωσης βούλησης ή πλειστηριασμού⁷¹.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ενόψει της 1882 ΑΚ, ο αποκτών το σύνολο ή μέρος της κληρονομίας από το νομέα αυτής δυνάμει συμβάσεως θεωρείται επίσης νομέας κληρονομίας (pro herede νομέας) και ως εκ τούτου η εν λόγω σύμβαση εκποίησης βάσει των 1942 επ. ΑΚ (εκτός και αν αφορά ειδικά περιουσιακά στοιχεία της κληρονομίας) δεν καλύπτεται από τη δημόσια πίστη του κληρονομητηρίου⁷².

Τέλος, δεν καλύπτονται από τη δημόσια πίστη η κτήση δυνάμει κληρονομικής διαδοχής ανεξαρτήτως του λόγου κλήσης⁷³ σε αυτή και οι ποικίλλες μορφές πρωτότυπης κτήσης εκ του νόμου όπως ένωση, σύμμιξη, συνάφεια, χρησικτησία, δεδομένου ότι αυτές αναπτύσσονται αφ' εαυτών ενέργεια⁷⁴.

Το άρθρο 822 ΚΠολΔ συμπεριέλαβε στο πεδίο κάλυψης από τη δημόσια πίστη του κληρονομητηρίου και τις διαδικαστικές πράξεις, που διενεργούνται από ή προς τον αναγραφόμενο δικαιούχο στο κληρονομητήριο, π.χ. οι αγωγές, παρεμβάσεις, προσεπικλήσεις, επίδοση δικογράφου, άσκηση ενδίκων μέσων, επιβολή κατάσχεσης και επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης κ.λπ.⁷⁵. Κατά την ορθότερη και κρατούσα άποψη⁷⁶ η δημόσια πίστη δεν καλύπτει τις δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες αποτελούν πράξεις του δικαστηρίου και όχι των διαδίκων και κατ' επέκταση των ωφελούμενων προσώπων δυνάμει κληρονομητηρίου.

Δεύτερη προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη ενεργού κληρονομητηρίου, έστω και ανακριβούς, το οποίο παράγει αυτοδικαίως τα αποτελέσματά του από την έκδοσή του μέχρι την παύση της ισχύος του, ανεξαρτήτως αν γνωρίζει ο συναλλαχθείς τρίτος εν γένει την ύπαρξη και

---

⁷⁰ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 864 επ., Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ. 152, Κιτσαράς, ο.π., αρ. 1963, αρ. 9, Ψούνη, 2004, II, σελ 329.

⁷¹ Κιτσαράς ο.π., αρθ. 1963, αρ. 9, Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ 152, Σπυριδάκης Ιωάννης Εγχειρίδιο Αστικού Δικαίου, Κληρονομικό Δίκαιο, Αθήνα - Κομοτηνή, σελ 118, σημ. 4^α, Ψούνη, 2004, II, σελ. 329.

⁷² Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 866, Βάρκα – Αδάμη, ο.π. σελ. 153, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1963, αρ. 6, Ψούνη, ο.π., 2004, σελ. 330.

⁷³ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 867.

⁷⁴ Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1961, αρ. 8.

⁷⁵ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 867, Βαθρακοκοίλης, οπ. 1963 αρ. 6, Χελιδόνης ο.π. , άρθρο 1963, αρ. 9.

⁷⁶ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 868, Κιτσαράς, ο.π., 14, , Βαθρακοκοίλης, ο.π., αρθ. 1963, αρ. 12 – αντίθετοι οι Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ .154 και Σπυριδάκης, ο.π., αρ. 184, 12.

το περιεχόμενο του κληρονομητηρίου, πολύ δε περισσότερο αν του επιδείχθηκε κατά τη συναλλαγή από τον φερόμενο ως δικαιούχο⁷⁷.

Τελος, τρίτη και τελευταία προϋπόθεση είναι η ύπαρξη καλής πίστης στο πρόσωπο του τρίτου κατά το χρόνο κατάρτισης της δικαιοπραξίας ή της διενέργειας της διαδικαστικής πράξης⁷⁸ από τον φερόμενο ως δικαιούχο από το κληρονομητήριο, δηλαδή να μη γνωρίζει θετικά την ανακρίβεια του κληρονομητηρίου, αφορώσα μάλιστα σε σημείο σχετιζόμενο με το κύρος της δικαιοπραξίας ή διαδικαστικής πράξης και ιδίως αναφορικά με το εάν υφίσταται άλλο δικαίωμα που περιορίζει ή αποκλείει το βεβαιούμενο στο κληρονομητήριο δικαίωμα. Ενδεικτικές περιπτώσεις κακής πίστης αποτελούν η γνώση από το τρίτο της ύπαρξης μεριδούχου που παραλείφθηκε, της ύπαρξης διαθήκης που αποκλείει την εξ αδιαθέτου διαδοχή ή της ακυρότητας της καταληφθείσας διαθήκης. Αντιθέτως, δεν υπάρχει κακή πίστη σε περίπτωση ύπαρξης λόγου ακυρωσίας διαθήκης ή λόγου αναξιότητας του αναγραφομένου δικαιούχου, εξαιτίας του ότι τα ανωτέρω πρέπει να κηρυχθούν με τελεσίδικη δικαστική απόφαση⁷⁹. Για όλα τα παραπάνω, ενδεχόμενος δόλος ή βαριά αμέλεια του τρίτου δεν βλάπτει. Επίσης, δυνάμει του άρθρου 822 ΚΠολΔ, προβλέπεται η ανατροπή της δημόσιας πίστης του κληρονομητηρίου και σε περίπτωση που ο τρίτος είχε θετική γνώση του της υποβολής αίτησης για αφαίρεση ανακριβούς κληρονομητηρίου, κήρυξης του ως ανίσχυρου, ανάκλησής του ή τροποποίησής του.

Επειδή η καλή πίστη τεκμαίρεται, ο πραγματικός δικαιούχος επιφορτίζεται με ένα διπλό βάρος απόδειξης για την ανατροπή της παραγόμενης εκ του κληρονομητηρίου δημόσιας πίστης, ήτοι αρχικά οφείλει να αποδείξει την ύπαρξη των παραγωγικών του δικαιώματός του γεγονότων και ακολούθως της γνώσης της ανακρίβειας του εκδοθέντος κληρονομητηρίου ή της υποβολής αίτησης για αφαίρεση του ανακριβούς κληρονομητηρίου, της κήρυξης του ως ανίσχυρου, της ανάκλησής του ή τροποποίησής του (άρθρο 822 ΚΠολΔ) από τον τρίτο και μάλιστα η γνώση αυτή πρέπει να υφίσταται στο πρόσωπο του τρίτου κατά το χρόνο κατάρτισης της δικαιοπραξίας ή της διενέργειας της διαδικαστικής πράξης.

Εφόσον λοιπόν πληρούνται άπασες οι ανωτέρω προϋποθέσεις, οι καταρτισθείσες δικαιοπραξίες και οι διενεργηθείσες διαδικαστικές πράξεις του πλασματικού δικαιούχου του κληρονομητηρίου ισχύουν υπέρ του καλόπιστου τρίτου και σε βάρος του πραγματικού δικαιούχου και δεν μπορούν να ανατραπούν τα αποτελέσματά τους. Παρ' όλα αυτά ο πραγματικός δικαιούχος διατηρεί ορισμένες δυνατότητες έναντι του πλασματικού δικαιούχου εκ

---

⁷⁷ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 869,

⁷⁸ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 869, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1963, αρ. 6.

⁷⁹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 869, Εφ Αθ 8614/1999, ΕλλΔνη 43, 1077, Βάρκα – Αδάμη, ο.π., σελ 101, Χελιδόνης ο.π., άρθρο 1961, αρ. 3, Κλαμαρής, ο.π., άρθρο 1961, αρ. 19-20.

του κληρονομητηρίου.

Ειδικότερα, αν η καταρτισθείσα δικαιοπραξία είναι επαχθής, ο πραγματικός κληρονόμος μπορεί να εγείρει αγωγή περί κλήρου εναντίον του αναγραφόμενου κληρονόμου, αναζητώντας το αντικατάλλαγμα στο πλαίσιο των ΑΚ 1872 εδ. α' αρ. 2. Επίσης, κατ' άρθρο 1873 ΑΚ, σε συνδυασμό με ΑΚ 908, αν δεν είναι δυνατή ούτε η αυτούσια απόδοση των κληρονομιαίων στοιχείων ούτε του αντικαταλλάγματός που έλαβε ο πλασματικός δικαιούχος, ο τελευταίος δύναται να εναχθεί από τον πραγματικό δικαιούχο. Η εν λόγω αγωγή παραμένει ως προς τη φύση της αγωγή περί κλήρου, τα αποτελέσματα της οποίας όμως ρυθμίζονται με βάση τον αδικαιολόγητο πλουτισμό⁸⁰. Περαιτέρω δεν αποκλείεται να θεμελιωθεί ευθύνη του φερόμενου κληρονόμου με τις διατάξεις της διοίκησης αλλοτρίων και των αδικοπραξιών ιδίως ενόψει της υποχρέωσης ενημέρωσης της ΑΚ 1964 παρ. 2 σε συνδυασμό με την ΑΚ1880, που υπέχει ο πλασματικός δικαιούχος προς τον πραγματικό κληρονόμο για την ανακρίβεια του κληρονομητηρίου (παραβίαση υποχρεώσεων συναλλακτικής πίστης)⁸¹. Αντιθέτως, στην χαριστικές συμβάσεις, στην κατάρτιση των οποίων προέβη ο εικαζόμενος από το κληρονομητήριο δικαιούχος, δεν μπορεί να εφαρμοστεί ευθέως η ΑΚ 913, διότι κατά πλάσμα δικαίου ισχύει η δωρεά έναντι του πραγματικού κληρονόμου και υπονοείται συναίνεση του αληθινού κληρονόμου.

---

⁸⁰ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 871, Χελιδόνης ο.π. , άρθρο 1963, αρ. 13, ΑΠ 865/2006, Νόμος, ΕφΑΘ 6277/2003, ΕλλΔνη 45,1079,

⁸¹ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ 871, Χελιδόνης ο.π. , άρθρο 1963, αρ. 13

B. Κληρονομητήριο κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 650/2012

I. Θεσμικό Υπόβαθρο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως διαρκή της στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης⁸², εντός του οποίου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Για την προοδευτική δημιουργία αυτού του χώρου, η Ένωση πρέπει να θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, ειδικότερα εφόσον είναι αναγκαίο για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς⁸³.

Για να επιτευχθεί αυτό, δυνάμει του άρθρου 81 παρ. 2 στοιχ. γ' της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), δύναται να λαμβάνονται τα μέτρα που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά την άρση των συγκρούσεων ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δικαιοδοσία.

Η αναγκαιότητα, που επέβαλε την έκδοση ενός ρυθμιστικού πλαισίου για την άρση των συγκρούσεων στο πεδίο των κληρονομικών διαδοχών, υπήρξε πρόδηλη από το πλήθος των κληρονομικών υποθέσεων στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ετησίως ανέρχονταν στις 450.000, με συνολική αξία 120 τρισεκατομμυρίων ευρώ⁸⁴.

Για το λόγο αυτό, λοιπόν, όπως αναφέρει και ο ίδιος ο Ευρωπαίος Νομοθέτης⁸⁵, καθώς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έπρεπε να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής ευρωπαϊκής αγοράς μέσω της εξάλειψης των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σήμερα δυσκολίες στην προσπάθειά τους να ασκήσουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μιας κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις. Στον ευρωπαϊκό χώρο δικαιοσύνης, οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι ολοένα και συχνότερα εμφανίζουν μεγάλη κινητικότητα εντός

---

⁸² Χριστιανός (-Αναγνωστοπούλου) Συνθήκη ΕΕ και ΣΛΕΕ, κατ' άρθρο ερμηνεία, Αρ. 81 ΣΛΕΕ, περ. αρ. 1-12, Αθήνα, 2012, σελ. 478, σχετικά με την έννοια του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

⁸³ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψη αρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 σχετικά με την διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων στο τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου

⁸⁴ Γ. Γεωργιάδης, Το νέο Εφαρμοστέο Δίκαιο στις κληρονομικές Σχέσεις σύμφωνα με τον Κανονισμό «Ρώμη IV», Αρμενόπουλος 2013, 4, σελ. 703, Lorenz Erbrecht in Europa, Auf dem Weg zu kollisionsrechtlicher Rechtseinheit, ErbR, σελ. 39.

⁸⁵ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψεις αρ. 7 και 80 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012

της ευρωπαϊκής επικράτειας, αποκτούν περιουσιακά στοιχεία σε περισσότερα κράτη μέλη, μεταβάλλουν το συνήθη τόπο διαμονής τους και δημιουργούν οικογενειακές σχέσεις με στοιχεία αλλοδαπότητας, θα πρέπει να είναι σε θέση να μπορούν να οργανώσουν εκ των προτέρων την κληρονομική τους διαδοχή, ενώ θα πρέπει ταυτόχρονα να κατοχυρώνονται με αποτελεσματικότητα τα δικαιώματα των κληρονόμων και των κληροδόχων, των άλλων οικείων προσώπων που σχετίζονται με τον θανόντα, καθώς και των κληρονομικών δανειστών.

Για το λόγο αυτό το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσαν την 4^η Ιουλίου 2012 τον Κανονισμό (ΕΕ) 650/2012 σχετικά με την διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημοσίων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Ο εν λόγω Κανονισμός δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 27 Ιουλίου 2012, ορίζοντας παράλληλα ως αφετηρία έναρξης ισχύος των διατάξεων αυτού επί των κληρονομικών διαδοχών που θα επέρχονταν μετά τη 17η Αυγούστου 2015. Η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμετέχουν στον εν λόγω Κανονισμό και επομένως οι διαδικασίες κληρονομικής διαδοχής εξακολουθούν να διέπονται από εθνικούς κανόνες και να επιβλέπονται από τις αρχές των εν λόγω τριών κρατών.

Όπως περιγράφεται χαρακτηριστικά στις αιτιολογικές σκέψεις με αριθμούς 3, 4, 5 και 6 του προοιμίου του εν λόγω Κανονισμού η αρχή της πορείας προς την έκδοσή του έγινε κατά τη σύνοδό του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, οπότε και ενέκρινε την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και άλλων αποφάσεων των δικαστικών αρχών ως ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις και κάλεσε το Συμβούλιο και την Επιτροπή να υιοθετήσουν πρόγραμμα μέτρων για την υλοποίηση της εν λόγω αρχής. Στις 30 Νοεμβρίου 2000, θεσπίστηκε κοινό πρόγραμμα μέτρων της Επιτροπής και του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων. Το εν λόγω πρόγραμμα περιέγραφε τα μέτρα σχετικά με την εναρμόνιση των κανόνων περί σύγκρουσης δικαίων ως μέτρα, που έχουν σκοπό να διευκολύνουν την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων και προέβλεπε την κατάρτιση νομικής πράξης σχετικά με τη διαθήκη και την κληρονομική διαδοχή. Ακολούθως, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που συνήλθε στις Βρυξέλλες στις 4 και 5 Νοεμβρίου 2004, θέσπισε νέο πρόγραμμα, καλούμενο "Το πρόγραμμα της Χάγης: ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση". Το εν λόγω πρόγραμμα υπογράμμιζε την αναγκαιότητα θέσπισης νομικής πράξης για υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής που να ρυθμίζει, ιδίως, τα θέματα των συγκρούσεων ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο, της διεθνούς δικαιοδοσίας, της αμοιβαίας αναγνώρισης και της εκτέλεσης αποφάσεων στον χώρο

της διαδοχής και της καθιέρωσης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Τέλος, κατά τη συνεδρίασή του στις Βρυξέλλες στις 10 και 11 Δεκεμβρίου 2009, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε νέο πολυετές πρόγραμμα καλούμενο "το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης - Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες". Στο εν λόγω πρόγραμμα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκτιμά ότι η αμοιβαία αναγνώριση θα πρέπει να επεκταθεί σε τομείς οι οποίοι δεν καλύπτονται ακόμη αλλά είναι ουσιώδεις για την καθημερινή ζωή, όπως για παράδειγμα η κληρονομική διαδοχή και οι διαθήκες, λαμβανομένων υπόψη των νομικών συστημάτων των κρατών μελών, καθώς και της πολιτικής τους στον τομέα της δημόσιας τάξης και των σχετικών εθνικών παραδόσεων.

Με τον ως άνω Κανονισμό (ΕΕ) 650/2012, ο οποίος αποτελεί ενωσιακό νομοθέτημα γενικής ισχύος με άμεση εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη (άρθρο 288 εδ. 2 ΣΛΕΕ), επιτεύχθηκε για πρώτη φορά στο πεδίο της κληρονομικής διαδοχής εναρμόνιση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφορώσα σε κανόνες διαδικαστικής φύσεως και ουσιαστικού δικαίου, με συνέπεια τον παραμερισμό των εθνικών κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

II. Έννοια – Νομική Φύση

Στο Κεφάλαιο VI και πιο συγκεκριμένα στα άρθρα 62 έως 73 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 (εφεξής «Κανονισμός») προβλέπεται η καθιέρωση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, ενός νέου ευρωπαϊκού θεσμού.

Βάση για την δημιουργία του θεσμού του Ευρωπαϊκού Κληρονομητηρίου αποτέλεσε το κληρονομητήριο, όπως αυτό διαμορφώθηκε στο γερμανικό δίκαιο, το οποίο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, είχε αποτελέσει και τη βάση επί της οποίας καταστρώθηκε και το εθνικό κληρονομητήριο που ισχύει στην ελληνική έννομη τάξη (άρθρα 1956-1965 ΑΚ και 819-824 ΚΠολΔ), με αποτέλεσμα το ελληνικό εθνικό κληρονομητήριο να μην παρουσιάζει ουσιώδεις αποκλίσεις από το σχετικό ευρωπαϊκό πιστοποιητικό.

Πρόκειται ειδικότερα για ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πιστοποιητικό⁸⁶, που εκδίδεται από ένα κράτος μέλος μόνο επί διασυνοριακής κληρονομικής διαδοχής⁸⁷ (δηλαδή επί κληρονομικής διαδοχής η οποία παρουσιάζει στοιχεία αλλοδαπότητας) και το οποίο προορίζεται να

---

⁸⁶ Ευαγγελία Ν. Ποδηματά «Το Ευρωπαϊκό κληρονομητήριο κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 650/2012 (της 04.07.2012)», Αρμ. 2014, σελ. 428.

⁸⁷ Για την αποφυγή αμφιβολιών, το άρθρο 3 του Κανονισμού δίνει τους ορισμούς των όρων που χρησιμοποιούνται στον Κανονισμό, όπως είναι η έννοια της «κληρονομικής διαδοχής», του «δικαστηρίου», της «κληρονομικής σύμβασης», της «συνδιαθήκης», του «κράτους μέλους προέλευσης», του «προς ο η αίτηση κράτους μέλους», της «απόφασης», του «δημοσίου εγγράφου».

χρησιμοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος από αυτό της έκδοσής του από τον αναγραφόμενο σε αυτό κληρονόμο, άμεσο κληροδόχο, εκτελεστή διαθήκης ή διαχειριστή κληρονομιαίας περιουσίας κατά τις συναλλαγές τους με τρίτους, σύμφωνα με το άρθρο 62 του Κανονισμού.

Ως προς τη νομική του φύση⁸⁸ αποτελεί ένα *sui generis* αποδεικτικό μέσο του κληρονομικού δικαιώματος, το οποίο παράγει άμεσα και ενιαία τα οριζόμενα στο άρθρο 69 του ανωτέρω Κανονισμού αποτελέσματα σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς την τήρηση ειδικής διαδικασίας και δίχως να αποτελεί αυτοδικαίως εκτελεστό τίτλο⁸⁹.

Η λειτουργία του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου είναι διπλή⁹⁰ : αφενός μεν δια του τεκμηρίου ακρίβειας που διαθέτει να διευκολύνει τους κληρονόμους, κληροδόχους, εκτελεστές διαθήκης ή διαχειριστές της κληρονομίας στην ευχερή απόδειξη της ιδιότητας και των δικαιωμάτων τους σε άλλο κράτος μέλος (νομιμοποιητική και αποδεικτική λειτουργία) και αφετέρου είναι εξοπλισμένο με δημόσια πίστη, παρέχοντας προστασία στους καλόπιστους τρίτους που συναλλάσσονται με κάποιο από τα προαναφερόμενα και αναγραφόμενα στο ευρωπαϊκό κληρονομητήριο πρόσωπα έναντι των τυχόν αληθών δικαιούχων, που θα εμφανιζόντουσαν στο μέλλον.

Ο προαναφερόμενος διττός σκοπός που εκπληρώνεται με την καθιέρωση του θεσμού του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου δεν θα ήταν εφικτό να αντιμετωπισθεί δια της οδού της αναγνώρισης και ελεύθερης κυκλοφορίας δικαστικών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων, μεταξύ αυτών και των εθνικών κληρονομητηρίων των επιμέρους κρατών μελών, η οποία (αναγνώριση και κυκλοφορία) αποτελεί επίσης περιεχόμενο του ιδίου Κανονισμού και ρυθμίζεται συγκεκριμένα από τις διατάξεις των άρθρων 39 επ. και 59 επ. αυτού. Κι αυτό διότι οι επιμέρους ρυθμίσεις στις έννομες τάξεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με την πιστοποίηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από μια κληρονομική διαδοχή, παρουσίαζαν και παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές ως προς τη νομική φύση, την έκδοση και τον τύπο του εκάστοτε προβλεπόμενου από την οικεία έννομη τάξη εγγράφου (δικαστική απόφαση, δικαστικό πιστοποιητικό, συμβολαιογραφικό έγγραφο, ιδιωτικό έγγραφο καταγραφής τω κληρονόμων και της κληρονομιαίας περιουσίας κλπ.), καθώς και ως προς το περιεχόμενό του και τα έννομα αποτελέσματά του⁹¹. Αντικείμενο αναγνώρισης, όμως, σε άλλο κράτος μέλος,

---

⁸⁸ Παμπούκης Π. Χάρης (- Δ. Σταματιάδης), Κληρονομικό Διεθνές Δίκαιο, Κατ' άρθρον ερμηνεία του Κανονισμού ΕΕ 650/2012, 2016, σελ. 576.

⁸⁹ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψη αρ. 71 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012

⁹⁰ Γεώργιος Λαδογιάννης «Το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 650/2012 και η σχέση του με τις ημεδαπές ρυθμίσεις», Τιμητικός Τόμος Ιωάννη Καρακώστα «Φιλίας και μαθητεϊαν χάριν», Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 716.

⁹¹ Ποδηματά, ο.π., σελ.429

ακόμη και εφαρμοζομένων των ρυθμίσεων περί διασυνοριακής κυκλοφορίας των εκάστοτε εθνικών κληρονομητηρίων ως αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων βάσει των διατάξεων του ιδίου Κανονισμού, θα μπορούσε να είναι μόνο η ρυθμιστική εμβέλεια, η οποία απορρέει από το εν λόγω εθνικό κληρονομητήριο σύμφωνα με το δίκαιο έκδοσής του και κατ' επέκταση δε θα παράγονταν άλλα έννομα αποτελέσματα, τα οποία προβλέπονται στη χώρα υποδοχής του⁹². Στην περίπτωση που κάτι τέτοιο γινόταν δεκτό θα προκαλούνταν αβεβαιότητα και δυσλειτουργία στις συναλλαγές⁹³.

III. Πεδίο εφαρμογής

Αναφορικά με το πεδίο ισχύος του Ευρωπαϊκού Κληρονομητηρίου, όπως προαναφέρθηκε ο Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012 εφαρμόζεται μόνο σε κληρονομικές διαδοχές με διασυνοριακές επιπτώσεις⁹⁴.

Αυτό προκύπτει ρητά από τα άρθρα 62 παρ.1 και 63 παρ. 1 του Κανονισμού, όπου προβλέπεται η έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, με σκοπό τη χρήση του σε άλλο κράτος μέλος, για το λόγο αυτό μάλιστα καλείται ο αιτών να αναφέρει κατ' επιταγή της διάταξης του άρθρου 65 παρ. 3 στοιχείο στ' του Κανονισμού και τον επιδιωκόμενο σκοπό της έκδοσης του κληρονομητηρίου.

Ο επιδιωκόμενος σκοπός αυτός θα αφορά κατά κανόνα τη διευθέτηση κληρονομιών περιουσιακών στοιχείων, που εντοπίζονται στην επικράτεια ενός τουλάχιστον κράτους μέλους, διάφορου από εκείνο της έκδοσης του Κληρονομητηρίου, καθώς επίσης και την ανάγκη επίκλησης ορισμένου δικαιώματος ή έννομης σχέσης με ή χωρίς περιουσιακό αντικείμενο που θα συνδέει τον αιτούντα με την κληρονομία. Μόνη η διαμονή του αιτούντος σε άλλο κράτος μέλος δεν αρκεί για να θεμελιωθεί το στοιχείο της διεθνικότητας που απαιτείται να συντρέχει για να χαρακτηριστεί μία κληρονομική διαδοχή ως διασυνοριακή, λαμβανομένου υπόψη ότι είναι πιθανό το σύνολο της κληρονομιαιάς περιουσίας να εντοπίζεται σε ορισμένο κράτος μέλος και συνεπώς θα μπορούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση να γίνει χρήση του εκάστοτε εθνικού

---

⁹² Βασιλακάκη, Η εκ διαθήκης κληρονομική διαδοχή κατά το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, Μελέτες Δικαίου των Διεθνών Συναλλαγών, 13, 1994, σελ. 177-179, ΑΠ 192/1981, ΝοΒ 1981, 1393, εφΔωδ 369, 1985, Αρμ, 1985, 1081.

⁹³ Max Planck Institute for Comparative and International Private Law, Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession, *RebelsZ* 74, 2010, αρ. 263 – 270.

⁹⁴ Ποδηματά, ο.π., σελ. 430.

κληρονομητηρίου ή άλλος συναφής θεσμός⁹⁵.

Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι τα παραπάνω δεν αποκλείουν και τη χρήση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και στο ίδιο το κράτος μέλος, όπου εξεδόθη, όπως άλλωστε προκύπτει από το άρθρο 62 παρ. 3 του Κανονισμού, δυνάμει του οποίου προβλέπεται ότι το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο παράγει τα αποτελέσματά του και στο κράτος έκδοσης, χωρίς να είναι αναγκαίο να προσφύγει στα εκάστοτε νομιμοποιητικά και αποδεικτικά εργαλεία του κράτους έκδοσης, αλλά και από το άρθρο 69 παρ. 1, όπου ορίζεται ότι παράγει τα αποτελέσματά του σε όλα τα κράτη μέλη, χωρίς να απαιτείται καμιά ειδική διαδικασία, εκτός βέβαια από τη Δανία, Μ. Βρετανία και Ιρλανδία, οι οποίες δεν δεσμεύονται από τον εν λόγω Κανονισμό.

Τέλος, σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις που διαλαμβάνονται στο άρθρο 83 παρ. 1 του Κανονισμού, ο τελευταίος εφαρμόζεται στις κληρονομικές διαδοχές με διεθνή χαρακτήρα, στις οποίες ο θάνατος επήλθε από την 17^η-8-2015 και εντεύθεν.

IV. Δυνητικός χαρακτήρας του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και η σχέση του με τα εθνικά κληρονομητήρια

Σύμφωνα με το άρθρο 62 παρ. 2 του Κανονισμού η χρήση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου δεν είναι υποχρεωτική⁹⁶, αλλά προβλέπεται ρητά ως δυνητικός και όχι ως αποκλειστικός τρόπος νομιμοποίησης των προσώπων που δικαιούνται να ζητήσουν την έκδοσή του⁹⁷, όπως άλλωστε συμβαίνει και με το ελληνικό εθνικό κληρονομητήριο, το οποίο επίσης αποτελεί δυνητικό και όχι αποκλειστικό τρόπο νομιμοποίησης και απόδειξης των δικαιωμάτων των αναγραφομένων σ' αυτό προσώπων, οι οποίοι εξαιρουμένης της δυνατότητας υποβολής για έκδοση κληρονομητηρίου νομιμοποιούνται να αξιώσουν την αναγνώριση των δικαιωμάτων τους στο πλαίσιο δίκης που ανοίγεται με αναγνωριστική του δικαιώματος τους αγωγή ή με αγωγή περί κλήρου ή παρεμπιπτόντως στο πλαίσιο μιας άλλης δίκης⁹⁸.

Κατά συνέπεια, τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν καμία υποχρέωση να επιλέξουν το

---

⁹⁵ Ποδηματά, ο.π., σελ. 430, με την εκεί παραπομπή της και Σταματιάδης, ο.π., σελ. 575-576.

⁹⁶ Max Planck Institute for Comparative and International Private Law, Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession, *RebelsZ* 74, 2010, αρ. 280, όπου επιδοκιμάζει την επιλογή του ευρωπαϊού νομοθέτη.

⁹⁷ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 576.

⁹⁸ Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, η διαφοροποίηση του ελληνικού κληρονομητηρίου και των λοιπών τρόπων νομιμοποίησης δια της δικαστικής οδού έγκειται στο μαχητό τεκμήριο που παράγει το κληρονομητήριο και ισχύει έναντι όλων μέχρι της ανατροπής του, ενώ αντιθέτως η τελεσίδικη δικαστική απόφαση επί αναγνωριστικής αγωγής ή αγωγής περί κλήρου δημιουργεί αμάχητο μεν τεκμήριο, ισχύον όμως μόνο μεταξύ των διαδίκων.

ευρωπαϊκό κληρονομητήριο για να αποδείξουν την ιδιότητα και τις εξουσίες τους, αλλά είναι ελεύθερα να χρησιμοποιήσουν τα άλλα μέσα που τους είναι διαθέσιμα βάσει του εν λόγω Κανονισμού, όπως είναι οι αποφάσεις που αναγνωρίζονται και εκτελούνται κατά τα άρθρα 39 επ., τα δημόσια έγγραφα των οποίων η αποδοχή και εκτελεστικότητα ρυθμίζονται στα άρθρα 59 επ. και οι δικαστικοί συμβιβασμοί (άρθρο 61). Υπό την αντίστροφη οπτική, καμία δημόσια αρχή ή πρόσωπο ενώπιον του οποίου προσκομίζεται το Ευρωπαϊκό Κληρονομητήριο δεν επιτρέπεται να απαιτεί την υποβολή ενός εκ των προεκτεθέντων μέσων απόδειξης αντί του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, αμφισβητώντας έτσι την πανευρωπαϊκή ισχύ του⁹⁹.

Παρόλα αυτά, δεν αποκλείεται η δυνατότητα στο πλαίσιο της ιδιωτικής αυτονομίας να αποτελέσει ειδικό συμβατικό όρο καταρτισθείσας συμφωνίας, δυνάμει του οποίου θα υφίσταται υποχρέωση έκδοσης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου για τη νομιμοποίηση του δικαιούχου.

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και των εκάστοτε εθνικών κληρονομητηρίων, στην υπ' αρ. 67 εδ. γ' αιτιολογική σκέψη του προοιμίου, αλλά και στο άρθρο 62 παρ. 3 εδ. α' του Κανονισμού διευκρινίζεται ότι ενόψει της αρχής της επικουρικότητας το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο δεν υποκαθιστά εσωτερικά έγγραφα που χρησιμοποιούνται για παρόμοιους σκοπούς στα κράτη μέλη. Συνεπώς, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα δύνανται να επιδιώξουν εναλλακτικά ή σωρευτικά την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και του εκάστοτε εθνικού πιστοποιητικού¹⁰⁰, χωρίς η έκδοση του ενός να εμποδίζει την έκδοση και υπόσταση του άλλου, αποκλείοντας έτσι την εξ ορισμού προνομιακή αντιμετώπιση οιαδήποτε εκ των δύο κληρονομητηρίων¹⁰¹.

Για να έχει όμως τη δυνατότητα ο ενδιαφερόμενος να αιτηθεί την έκδοση εθνικού κληρονομητηρίου επί διεθνούς κληρονομικής διαδοχής, θα πρέπει τα δικαστήρια του εκδίδοντος αυτό κράτους μέλους να θεμελιώνουν βάση διεθνούς δικαιοδοσίας κατά τα άρθρα 4 επ. του Κανονισμού¹⁰², ενώ ως προς το ουσιαστικό περιεχόμενο του πιστοποιητικού, αυτό θα διαμορφωθεί κατά το ουσιαστικό κληρονομικό δίκαιο που κρίνεται ως εφαρμοστέο σύμφωνα με

---

⁹⁹ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψη με αρ. 69 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012

¹⁰⁰ Η έκδοση αμφοτέρων θα πρέπει να έχει γίνει από το ίδιο κράτος μέλος, διότι σε διαφορετική περίπτωση τα δικαστήρια ορισμένου κράτους μέλους που εξέδωσε ένα εκ των δύο πιστοποιητικών – ευρωπαϊκού και εθνικού – παραβίασε τις διατάξεις περί θεμελίωσης διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού, Max Planck Institute ο.π., σελ. 701, αρ. 329.

¹⁰¹ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 577, Andrea Bonomi et Patrick Wautelet, Le droit européen des successions, Commentaire du Règlement no 650/2012 du 4 juillet 2012, 2013, σελ. 714 και Ποδηματά, ο.π., σελ. 429, υποσημείωση 160, όπου αναφέρεται ότι τυχόν προηγούμενη έκδοση εθνικού κληρονομητηρίου δεν πρέπει να εμποδίζει την έκδοση του αντίστοιχου ευρωπαϊκού πιστοποιητικού, λόγω της πανευρωπαϊκής ισχύος του τελευταίου.

¹⁰² Ποδηματά, ο.π., 431, Max Planck Institute οπ, σελ 701, αρ. 327, Λαδογιάννης, ο.π., σελ. 719.

τα άρθρα 20 επ.¹⁰³.

Ως προς την διασυνοριακή κυκλοφορία και αποδοχή ενός εθνικού κληρονομητηρίου από τις αρχές ενός άλλου κράτους μέλους έχουν εκφρασθεί διάφορες απόψεις¹⁰⁴, εφαρμοζόμενες είτε οι διατάξεις των άρθρων 59 επ. του Κανονισμού περί αποδοχής δημοσίων εγγράφων, είτε αυτές των άρθρων 39 επ. περί αναγνώρισης δικαστικών αποφάσεων, ειδικά όταν τα πιστοποιητικά εκδίδονται από δικαστικές αρχές, αλλά ακόμα και όταν εκδίδονται από συμβολαιογράφους¹⁰⁵.

Όπως σημειώθηκε παραπάνω, είναι δυνατή πάντως η έκδοση αμφοτέρων των κληρονομητηρίων, ήτοι τόσο του ευρωπαϊκού όσο και ενός εθνικού, τα οποία είναι ισότιμα μεταξύ τους. Στην περίπτωση αυτή όμως, ο Κανονισμός δεν ρυθμίζει ούτε στα άρθρα του αλλά ούτε και στο προοίμιό του τη σχέση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου με τα εθνικά πιστοποιητικά. Αντίστοιχα, γίνεται παγίως δεκτό ότι στο ελληνικό δίκαιο, η ύπαρξη αλλοδαπού πιστοποιητικού δεν εμπόδιζε την έκδοση ελληνικού κληρονομητηρίου, εξαιτίας της έλλειψης δεδικασμένου της σχετικής κρίσης κατά την εκουσία δικαιοδοσία.

Ωστόσο, παρά την ανυπαρξία σχετικής ρύθμισης, που αφήνει να εννοηθεί ότι τα δύο πιστοποιητικά συνυπάρχουν σε μια αυτόνομη και ισότιμη βάση. Δε θα πρέπει να παραγνωρίζουμε ότι είναι δυνατό να προκύψουν ζητήματα ενόψει της διαφορετικότητας του περιεχομένου αυτών και των εννόμων αποτελεσμάτων που επιφέρει η έκδοσή τους. Εάν εκδοθούν παράλληλα ένα ευρωπαϊκό και το αντίστοιχο εθνικό κληρονομητήριο και το περιεχόμενό τους συμφωνεί, τότε θα επέλθουν τα αποτελέσματα αμφοτέρων, απολαμβάνοντας οι συναλλαχθέντες τρίτοι με τους αναγραφόμενους δικαιούχους τα προνόμια εκείνου του πιστοποιητικού που παρέχει τα μεγαλύτερα εχέγγυα για τις συναλλαγές τους¹⁰⁶, δηλαδή σε περίπτωση εκποίησης κληρονομιών στοιχείων από αναγραφόμενο δικαιούχο τόσο σε ελληνικό όσο και σε ευρωπαϊκό κληρονομητήριο προς τρίτο πρόσωπο, που αγνοεί από βαριά αμέλεια την ανακρίβεια του κληρονομητηρίου, τότε αυτός ο τρίτος μπορεί να μην αποκτά έγκυρα τα αντικείμενα βάσει του άρθρου 69 παρ. 4 του Κανονισμού σχετικά με τη δημόσια πίστη με την οποία ενδυναμώνεται το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο, θα τα αποκτήσει όμως έγκυρα ενόψει του 1963 ΑΚ και 822 ΚΠολΔ (δημόσια πίστη του ελληνικού εθνικού κληρονομητηρίου), που του προσφέρει ευρύτερο πλαίσιο προστασίας¹⁰⁷.

---

¹⁰³ Ποδηματά, ο.π., σελ. 431.

¹⁰⁴ Ποδηματά, ο.π., σελ. 432, με τις εκεί παραπομπές της.

¹⁰⁵ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψη αρ. 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012

¹⁰⁶ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 578

¹⁰⁷ Στο ελληνικό δίκαιο για να εξαιρεθεί από την προστασία των 1963 ΑΚ και 822 ΚΠολΔ ο τρίτος που συναλλάσσεται με τον αναγραφόμενο ως κληρονόμο στο εθνικό κληρονομητήριο απαιτείται να έχει θετική γνώση

Γεννάται όμως μεγαλύτερο ζήτημα σε περίπτωση που το περιεχόμενο των εκδοθέντων εθνικού και ευρωπαϊκού κληρονομητρίου παρεκκλίνει, για την επίλυση του οποίου υποστηρίχθηκαν διάφορες απόψεις¹⁰⁸ με επικρατέστερη αυτή περί διατήρησης του κανόνα της ισοτιμίας και της αυτονομίας των δύο πιστοποιητικών, από την οποία εξαιρείται η περίπτωση κατά την οποία διενεργήθηκαν συναλλαγές με περισσότερους καλόπιστους τρίτους, οπότε η σύγκρουση θα αρθεί υπέρ εκείνου που απέκτησε πρώτος.

Σε κάθε πάντως περίπτωση ενδεχόμενης έκδοσης αντιφατικών κληρονομητρίων, λύση εκ των υστέρων μπορεί να δοθεί και μέσω της διαδικασίας τροποποίησης ή ανάκλησης του ευρωπαϊκού κληρονομητρίου (άρθρο 71 παρ. 2) ή αναστολής της ισχύος των αποτελεσμάτων του (άρθρο 73), διαδικασίες που προβλέπονται και στις περισσότερες έννομες τάξεις αναφορικά με τα εθνικά πιστοποιητικά¹⁰⁹.

Τέλος, πρέπει να σημειώσουμε ότι ο Κανονισμός δεν ρυθμίζει ούτε τη σχέση μεταξύ περισσότερων ευρωπαϊκών κληρονομητρίων¹¹⁰, τα οποία είναι δυνατόν να εκδοθούν επί της ίδιας κληρονομικής διαδοχής ιδίως όταν υφίσταται αβεβαιότητα σχετικά με το τόπο διαμονής του θανόντος κατά το χρόνο του θανάτου του, με αποτέλεσμα να γεννηθεί στη συνέχεια ζήτημα ως προς τη θεμελίωση διεθνούς δικαιοδοσίας συγκεκριμένου κράτους μέλους, όπως αναλύεται αμέσως κατωτέρω¹¹¹. Ωστόσο, με σκοπό την αποφυγή κινδύνου έκδοσης αντιφατικών ευρωπαϊκών κληρονομητρίων, αν διαπιστωθεί εγκαίρως ότι εκκρεμεί σε άλλο κράτος μέλος και άλλη αίτηση χορήγησης ευρωπαϊκού κληρονομητρίου, μπορούν να τύχουν εφαρμογής οι διατάξεις του Κανονισμού περί εκκρεμοδικίας και συνάφειας (άρθρα 17 και 18 αντίστοιχα.

της ανακρίβειας του κληρονομητρίου ή η υποβολή αίτησης για αφαίρεση ως ανακριβούς, ανάκληση ή τροποποίηση ή κήρυξη ως ανίσχυρου του κληρονομητρίου, ενώ στο άρθρ. 69 παρ. 3 και 4 του Κανονισμού το πλαίσιο προστασίας του τρίτου είναι στενότερο του εθνικού ελληνικού κληρονομητρίου δεδομένου ότι ο τρίτος δεν προστατεύεται αν γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε την ανακρίβεια του ευρωπαϊκού κληρονομητρίου, ενώ δε γίνεται αναφορά σχετικά με τις συνέπειες της γνώσης του τρίτου για την υποβολή αίτησης για αφαίρεση του κληρονομητρίου ως ανακριβούς, ανάκληση ή τροποποίηση ή κήρυξη αυτού ως ανίσχυρου.

¹⁰⁸ Barbara Reinhartz, European certificate of succession, στο Ulf Bergquist/ Domenico Damascelli/ Richard Frimston/ Paul Lagarde/ Felix Odersky/ Barbara Reinhartz, EU Regulation on Succession and Wills – Commentary, 2015, σελ. 250-251, αριθμ. 6-10, μεταξύ αυτών η υπεροχή του Ευρωπαϊκού Κληρονομητρίου έναντι του εθνικού, η επίλυση βάσει της αρχής της χρονικής προτεραιότητας (υπεροχή αυτού που εκδόθηκε πρώτο) και τέλος η θεωρία των ομόκεντρων κύκλων, σύμφωνα με την οποία το Ευρωπαϊκό εγκολλώνει το εθνικό με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτελούν μια ενιαία οντότητα χωρίς εσωτερικές αντιφάσεις.

¹⁰⁹ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 579.

¹¹⁰ Κατά την κρατούσα στην ελληνική έννομη τάξη άποψη, σε περίπτωση που υφίστανται περισσότερα αντιφατικά μεταξύ τους εθνικά κληρονομητήρια, τότε αυτά αλληλοαναιρούνται και εξουδετερώνονται αμοιβαία. Βλέπε παραπάνω ενότητα A - IV - 1.

¹¹¹ Max Planck Institute, ό.π., σελ. 700, αριθμ. 326 και σελ. 701, αριθμ. 327. Βλέπε παρακάτω ενότητα B-V-1

V. Διαδικασία Έκδοσης

1. Διεθνής Δικαιοδοσία

Ως προς τη θεμελίωση διεθνούς δικαιοδοσίας, το άρθρο 64 εδ. α' του Κανονισμού παραπέμπει στο σύστημα κανόνων του δευτέρου κεφαλαίου του ίδιου κανονισμού, που αφορούν στη διεθνή δικαιοδοσία επί εν γένει υποθέσεων διασυνοριακής κληρονομικής διαδοχής¹¹². Το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο εκδίδεται στο κράτος μέλος, του οποίου τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 4, 7, 10 ή 11 του Κανονισμού.

Ο βασικός κανόνας είναι ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους, στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά το χρόνο του θανάτου του (άρθρο 4 του Κανονισμού) έχουν καταρχήν διεθνή δικαιοδοσία για την έκδοση κληρονομητηρίου, τα οποία θα εφαρμόσουν κατά βάση το δίκαιό τους, λαμβανομένου υπόψη ότι κατά το άρθρο 21 παρ. 1 του Κανονισμού η συνήθης διαμονή αποτελεί κριτήριο και για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου.

Στον Κανονισμό δεν περιλαμβάνεται αυτοτελής ορισμός της έννοιας της συνήθους διαμονής, αλλά με σκοπό την αποφυγή ανομοιόμορφης εφαρμογής του κανονισμού εξαιτίας ενδεχόμενης διαφορετικής προσέγγισης από τα εθνικά δικαστήρια της εν λόγω έννοιας, επιχειρήθηκε να προσδιορισθεί η συνήθης διαμονή στο προοίμιο του Κανονισμού χρησιμοποιώντας το σκεπτικό της από 2-4-2009 απόφασης του ΔΕΚ¹¹³, αναφορικά με την έννοια της συνήθους διαμονής του τέκνου στο πλαίσιο του άρθρου 8 παρ. 1 του ΚανΒρυξ II.

Ειδικότερα στην υπ' αρ. 23 αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του Κανονισμού αναφέρεται ότι «για να προσδιορίσει τη συνήθη διαμονή, η αρχή που επιλαμβάνεται της κληρονομικής διαδοχής θα πρέπει να προβεί σε συνολική εκτίμηση των περιστάσεων του βίου του κληρονομούμενου κατά τη διάρκεια των ετών που προηγούνται του θανάτου και κατά το χρόνο του θανάτου, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά πραγματικά στοιχεία, ιδίως τη διάρκεια και την κανονικότητα της παρουσίας του κληρονομούμενου στο συγκεκριμένο κράτος καθώς και τις συνθήκες και τους λόγους της παρουσίας αυτής. Η κατ' αυτόν τον τρόπο προσδιοριζόμενη συνήθης διαμονή θα πρέπει να μαρτυρεί στενό και σταθερό δεσμό με το συγκεκριμένο κράτος, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών στόχων του παρόντος κανονισμού». Ακολούθως στην υπ' αρ. 24 αιτιολογική σκέψη του προοιμίου διευκρινίζεται ότι όταν για επαγγελματικούς ή οικονομικούς λόγους ο κληρονομούμενος είχε μεταβεί στο εξωτερικό, όπου

---

¹¹² Πίψου Λήδα - Μαρία, Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012: Πεδίο εφαρμογής, διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, αποδοχή και εκτέλεση δημοσίων εγγράφων, Αρμ 2014 (3), σελ. 393 επ. (401).

¹¹³ ΔΕΚ 2-4-2009, C-523/07 (A/Kuorion hallinto-oikeus (Διοικητικού Πρωτοδικείου του Kuorio – Φιλανδίας, Αρμ.2010, 594 επ., σκέψεις 37 επ..

ζούσε και εργαζόταν ενίοτε για πολύ καιρό, αλλά είχε όμως διατηρήσει στενή και σταθερή σχέση με το κράτος καταγωγής του, στο οποίο βρισκόταν το επίκεντρο της οικογενειακής και κοινωνικής του ζωής, τότε μπορεί να θεωρηθεί ότι η συνήθης διαμονή του είχε παραμείνει στο εν λόγω κράτος καταγωγής του. Στην ίδια αιτιολογική σκέψη, αναφέρεται ότι εάν ο κληρονομούμενος ζούσε εκ περιτροπής σε περισσότερα κράτη ή ταξίδευε συχνά χωρίς μόνιμη εγκατάσταση, τότε η ιθαγένεια ενός εκ των κρατών αυτών που ενδεχομένως διατηρούσε ή ο τόπος στον οποίο διατηρούσε το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών του στοιχείων θα αποτελέσει ειδικό παράγοντα για τη συνολική εκτίμηση και τον προσδιορισμό της συνήθους διαμονής.

Ως επικουρική βάση διεθνούς δικαιοδοσίας¹¹⁴, στο άρθρο 10 παρ. 1 του Κανονισμού ορίζεται ότι όταν η συνήθης διαμονή του θανόντος κατά τον χρόνο του θανάτου του βρίσκεται σε τρίτη χώρα και όχι σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε διεθνή δικαιοδοσία για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία της κληρονομιάς¹¹⁵. Για την εφαρμογή όμως της επικουρικής αυτής βάσης τίθενται από το άρθρο 10 παρ. 1 στοιχ. α' και β' του Κανονισμού, ορισμένες πρόσθετες προϋποθέσεις κατά ιεραρχική σειρά, ήτοι δεν δύναται η επιλαμβάνουσα αρχή έκδοσης να προσφύγει στη δεύτερη εναλλακτική πριν τον εξαντλητικό έλεγχο και αποκλεισμό της πρώτης περίπτωσης¹¹⁶. Αναλυτικότερα, για να θεμελιωθεί η επικουρική βάση διεθνούς δικαιοδοσίας θα πρέπει ο θανών να είχε κατά τον χρόνο του θανάτου του την ιθαγένεια του συγκεκριμένου κράτους μέλους στο οποίο βρισκόταν τα περιουσιακά του στοιχεία, διαφορετικά ο θανών έπρεπε να είχε συνήθη διαμονή του σε αυτό, εφόσον, όμως κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης για έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου δεν θα έχει συμπληρωθεί πενταετία από τη στιγμή που μεταβλήθηκε η εν λόγω συνήθης διαμονή. Ακόμη όμως και στην περίπτωση που οι πρόσθετες εναλλακτικώς τιθέμενες προϋποθέσεις δεν συντρέχουν, στο άρθρο 10 παρ. 2 του Κανονισμού προβλέπεται ότι τα δικαστήρια κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία του θανόντος έχουν εντέλει διεθνή δικαιοδοσία για την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου μόνο όμως για τα ευρισκόμενα σε αυτό περιουσιακά στοιχεία.

---

¹¹⁴ Πίψου, ο.π., σελ. 410.

¹¹⁵ Στο προοίμιο στην αιτιολογική σκέψη 30 αναφέρεται «προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα δικαστήρια όλων των κρατών μελών μπορούν, για τους ίδιους λόγους, να ασκούν διεθνή δικαιοδοσία ως προς την κληρονομική διαδοχή προσώπων τα οποία δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε κράτος μέλος κατά το χρόνο του θανάτου, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να απαριθμεί εξαντλητικά, κατά σειρά προτεραιότητας, τους λόγους για τους οποίους μπορεί να ασκείται αυτή η επικουρική διεθνής δικαιοδοσία».

¹¹⁶ Πίψου, ο.π., σελ. 410.

Εξαιρουμένων των ανωτέρω περιπτώσεων της βασικής και επικουρικής βάσης, όπου στοιχειοθετείται η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων κράτους μέλους για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, προβλέπεται μια ακόμη δυνατότητα, στο άρθρο 7 του Κανονισμού, κατά την οποία ο θανών μπορεί επιλέξει ως εφαρμοστέο δίκαιο για την κληρονομική διαδοχή του το δίκαιο του κράτους μέλους της ιθαγένειάς του. Στην περίπτωση αυτή, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 22 του Κανονισμού, τα δικαστήρια αυτού του κράτους μέλους έχουν διεθνή δικαιοδοσία και για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Ωστόσο και εδώ τίθενται ορισμένες πρόσθετες προϋποθέσεις για τη θεμελίωση της ανωτέρω διεθνούς δικαιοδοσίας, ήτοι : α) το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο να διαπίστωσε την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας στην ίδια υπόθεση σύμφωνα με το άρθρο 6 (άρθρο 7 στοιχ. α') ή β) οι διάδικοι κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 να έχουν συμφωνήσει να απονεύσουν δικαιοδοσία σε δικαστήριο ή στα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους (άρθρο 7 στοιχ. β') ή τέλος γ) οι διάδικοι να έχουν αποδεχθεί ρητώς τη διεθνή δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου (άρθρο 7 στοιχ. γ').

Τέλος, εάν δεν υφίσταται καμία από τις παραπάνω βάσεις θεμελίωσης διεθνούς δικαιοδοσίας και κανένα κράτος μέλος δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία για την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, αλλά ταυτόχρονα δεν είναι και ευλόγως δυνατή ή είναι ανέφικτη η έναρξη ή η διεξαγωγή διαδικασίας σε τρίτο κράτος, με το οποίο η υπόθεση παρουσιάζει στενό δεσμό (λ.χ. λόγω εμφυλίου πολέμου)¹¹⁷, τότε για να αποφεύγονται καταστάσεις αρνησιδικίας, ο Κανονισμός καθιερώνει στις εξαιρετικές αυτές περιπτώσεις αναγκαστική δικαιοδοσία¹¹⁸ των δικαστηρίων κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθρο 11, υπό την προϋπόθεση όμως τα δικαστήρια κράτους μέλους να έχουν επαρκή δεσμό με την υπόθεση κληρονομικής διαδοχής.

2. Αρμοδιότητα

Εκτός από τον προσδιορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας, κατά τη με αριθμό 70 αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του Κανονισμού προβλέφθηκε ότι «το κληρονομητήριο θα πρέπει να εκδίδεται στο κράτος μέλος του οποίου τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει του παρόντος κανονισμού. Εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να προσδιορίσει στην εσωτερική του νομοθεσία ποιες αρχές είναι αρμόδιες να εκδίδουν το κληρονομητήριο, εάν δηλαδή θα είναι τα δικαστήρια όπως αυτά ορίζονται προς τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ή άλλες αρχές

---

¹¹⁷ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψη αρ. 31 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012

¹¹⁸ Πίψου ο.π., σελ 411, Σταματιάδης, ο.π., σελ. 588

αρμόδιες για υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής, όπως λόγου χάρη οι συμβολαιογράφοι. Εναπόκειται επίσης σε κάθε κράτος μέλος να προσδιορίσει στην εσωτερική του νομοθεσία κατά πόσον η εκδίδουσα αρχή μπορεί να περιλαμβάνει άλλες αρμόδιες αρχές στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης, π.χ. τις αρμόδιες αρχές για την υποβολή υπεύθυνων δηλώσεων αντί όρκου».

Υπό το παραπάνω σκεπτικό, ο Κανονισμός στο άρθρο 64 εδ. β' προέβλεψε ότι εκδίδουσα αρχή για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου θα είναι είτε η δικαστική αρχή, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 παρ. 2¹¹⁹ του Κανονισμού, είτε άλλη αρχή, η οποία, βάσει της εκάστοτε εθνικής έννομης τάξης θα είναι αρμόδια να επιληφθεί υποθέσεων κληρονομικής διαδοχής, κατά δε το άρθρο 78 του Κανονισμού, τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη υπείχαν υποχρέωση μέχρι την έναρξη ισχύος του Κανονισμού να κοινοποιήσουν στις ευρωπαϊκή αρχές την αρμόδια εθνική αρχή για την έκδοση του πιστοποιητικού. Οι εν λόγω πληροφορίες θα δημοσιεύονταν στην επίσημη σελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα τα κράτη μέλη να ενημερώνουν όταν υφίσταται μεταβολή στις δικονομικές ή νομοθετικές διατάξεις του εθνικού τους δικαίου¹²⁰. Η ενημέρωση δεν σταματούσε στην γνωστοποίηση της αρμόδιας προς έκδοση αρχής, αλλά επεκτείνεται στην γνωστοποίηση των ενδίκων μέσων που μπορούν να ασκηθούν, καθώς και την παραδεκτή προθεσμία άσκησης τους. Η γνωστοποίηση των ανωτέρω πληροφοριών γίνεται προς διευκόλυνση των Ευρωπαίων πολιτών των επιμέρους κρατών μελών, ώστε να μην παρεμποδίζεται η πρόσβασή τους στα δικαστήρια και να μπορούν να αξιοποιήσουν κατά το καλύτερο δυνατό τρόπο τα κληρονομιαία περιουσιακά στοιχεία.

Συγκεκριμένα για την ελληνική έννομη τάξη, αρμόδιος για την έκδοση του εθνικού κληρονομητηρίου, όπως αναφέρθηκε, κατ' άρθρο 810 ΚΠολΔ και 120 ΕισΝΑΚ για την έκδοση αυτού τοπικά και υλικά αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου είχε ο κληρονομούμενος την κατοικία του κατά το χρόνο θανάτου και αν δεν είχε κατοικία τη διαμονή του και αν ελλείπει και η διαμονή, τότε το ειρηνοδικείο της πρωτεύουσας του κράτους. Ως εκ τούτου υλικά αρμόδια αρχή για την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου για την Ελλάδα είναι ομοίως το ειρηνοδικείο, ενώ τοπικά αρμόδιος κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 του Κανονισμού θα είναι ο ειρηνοδίκης του τόπου της τελευταίας συνήθους διαμονής του θανόντος στην Ελλάδα και

---

¹¹⁹ Βάσει του άρθρου 3 παρ. 2 του Κανονισμού «...με τον όρο δικαστήριο νοούνται οποιαδήποτε δικαστική αρχή και όλες οι άλλες αρχές και οι επαγγελματίες του νομικού κλάδου με αρμοδιότητα σε υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής, που ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή ενεργούν κατ' ανάθεση εξουσίας από δικαστική αρχή ή υπό τον έλεγχο δικαστικής αρχής, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι άλλες αρχές και οι επαγγελματίες του νομικού κλάδου προσφέρουν τα ίδια δικονομικά εχέγγυα όσον αφορά την αμεροληψία και το δικαίωμα ακρόασης όλων των μερών...».

¹²⁰ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψη αρ. 75 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012

όλως επικουρικώς κατά το άρθρο 10, ο ειρηνοδίκης του τόπου όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία της κληρονομιάς, άλλως σε περίπτωση που δεν συντρέχουν οι ανωτέρω περιπτώσεις κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρο 810 ΚΠολΔ αρμόδιος θα είναι ο ειρηνοδίκης της πρωτεύουσας του κράτους¹²¹.

3. Εφαρμοστέο Δίκαιο

Σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο, βάσει του οποίου θα κριθεί η αίτηση για τη χορήγηση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου θα εφαρμοστούν οι γενικές διατάξεις του Κανονισμού, με τις οποίες επήλθαν ριζικές αλλαγές, σε σχέση με το εφαρμοζόμενο μέχρι προσφάτως άρθρο 28 ΕΛΛΑΚ.

Ο καθορισμός του εφαρμοστέου δικαίου για τη χορήγηση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου είναι κρίσιμος λαμβανομένου υπόψη ότι αυτό θα προσδιορίσει τα πρόσωπα των κληρονόμων, τις κληρονομικές τους μερίδες στην εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή, τους λόγους και τις προϋποθέσεις κήρυξης της κληρονομικής αναξιότητας, την κληρονομική ιδιότητα του Δημοσίου κλπ..

Ως βασικός κανόνας τίθεται η επιλογή ως εφαρμοστέου δικαίου στις διασυνοριακές αυτές κληρονομικές διαδοχές, του δικαίου του κράτους μέλους, στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου του, με αποτέλεσμα να αντικαθίσταται εφεξής το κριτήριο για την ελληνική έννομη τάξη του συνδέσμου της τελευταίας ιθαγένειας του κληρονομούμενου (άρθρο 28 ΑΚ) με αυτό της τελευταίας συνήθους διαμονής του (άρθρο 21 παρ. 1 του Κανονισμού). Ως εκ τούτου, τα δικαστήρια του κράτους μέλους, στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά το χρόνο του θανάτου του, έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και θα κληθούν να εφαρμόσουν το δίκαιό τους (άρθρα 4 και 21 παρ. 1 Κανονισμού), ενισχύοντας κατά αυτό τον τρόπο την αποτελεσματικότητα, τη ταχύτητα και το κόστος απονομής δικαιοσύνης, αφού η επιλαμβάνουσα της υποθέσεως αρχή έκδοσης θα αποφύγει τη χρονοβόρα και πολυέξοδη διαδικασία ελέγχου του περιεχομένου ενός αλλοδαπού κανόνα δικαίου.

Κατ' εξαίρεση, κατά το άρθρο 21 παρ. 2 του Κανονισμού, αν από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης, προκύπτει σαφώς ότι, κατά τον χρόνο του θανάτου του, ο θανών είχε προδήλως στενότερους δεσμούς με άλλο κράτος από εκείνο στο οποίο είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του, τότε εφαρμοστέο είναι το κληρονομικό δίκαιο αυτού του άλλου κράτους.

---

¹²¹ Ποδηματά, ο.π., σελ. 435.

Παρ' όλα αυτά, κρίνεται ότι δε θα τύχει ευρείας εφαρμογής η εξαίρεση που εισάγεται από την προαναφερόμενη διάταξη, λόγω των αυστηρών προϋποθέσεων που τίθενται συναγόμενες από τη γραμματική της διατύπωση και ιδίως τις λέξεις «σαφώς» και «προδήλως».

Ωστόσο, με το άρθρο 22 παρ. 1 του κανονισμού, εισάγεται μια καινοτόμος ρύθμιση κατά την οποία καθιερώνεται πλέον η δυνατότητα επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου από τον ίδιο το κληρονομούμενο, που δικαιούται με διάταξη τελευταίας βούλησης να επιλέξει ως το εφαρμοστέο δίκαιο που θα διέπει τις κληρονομικές σχέσεις του, όχι αυτό της τελευταίας συνήθους διαμονής του, αλλά του κράτους μέλους, που έχει την ιθαγένεια είτε κατά τη σύνταξη της διάταξης τελευταίας βούλησης, είτε κατά τη στιγμή του θανάτου εφόσον από τη σύνταξη της διαθήκης μέχρι τον θάνατό του μεταβλήθηκε η ιθαγένεια, εάν όμως έχει την ιθαγένεια περισσότερων κρατών, οποιουδήποτε από τα κράτη αυτά. Δύναται μάλιστα να επιλέξει χωρίς να καθίσταται άκυρη η επιλογή του, και δίκαιο, στο οποίο απαγορεύεται η επιλογή δικαίου¹²². Κατ' αυτό τον τρόπο, ο διαθέτης δύναται να επιλέξει την εφαρμογή ενός οικείου στον ίδιο δικαίου, προσδιορίζοντας τη διάθεση των κληρονομιών, όπως αυτός την επιθυμεί.

Με βάση το ίδιο δίκαιο θα κριθεί και τυχόν τροποποίηση ή ανάκληση του αρχικά επιλεγέντος δικαίου.

4. Ενεργητική νομιμοποίηση

Από το συνδυασμό των άρθρων 65 παρ. 1 και 63 παρ. 1 του Κανονισμού προκύπτουν τα πρόσωπα, που νομιμοποιούνται ενεργητικά να υποβάλουν αίτηση για τη χορήγηση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Η απαρίθμηση αυτή είναι περιοριστική και περιλαμβάνει τους κληρονόμους του θανόντος, τους κληροδόχους που έχουν άμεσα δικαιώματα στην κληρονομία, τους εκτελεστές διαθήκης και τους διαχειριστές της κληρονομιίας περιουσίας. Ενώ όμως η υποβολής αίτησης για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου επιτρέπεται σε συγκεκριμένο κύκλο προσώπων, κατ' άρθρο 70 παρ. 1 του Κανονισμού, εκτός αυτών, είναι δυνατή η χορήγηση επικυρωμένων αντιγράφων του πιστοποιητικού και σε κάθε άλλο πρόσωπο που δικαιολογεί έννομο συμφέρον.

Υφίσταται διχογνωμία σχετικά με τον τρόπο που θα γίνει ο προσδιορισμός της έννοιας των δικαιούχων. Κατά μία πρώτη άποψη¹²³ η έννοια εκάστου εκ των νομιμοποιούμενων προσώπων, δηλαδή του κληρονόμου του θανόντος, του κληροδόχου με άμεσα δικαιώματα στην

---

¹²² Kenneth W. Kingman, Succession Planning Simplified in 2015 for European Assets, Estate Planning, 2014, σ. 20

¹²³ Σταματιάδης, ό.π., σελ. 582.

κληρονομία, του εκτελεστή διαθήκης ή του διαχειριστή κληρονομιαίας περιουσίας, θα γίνει κατά τρόπο αυτοτελή, όπως υποδεικνύει το πνεύμα του ίδιου του Κανονισμού και όχι με βάση το υποδεικνυόμενο ως εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, προσφεύγοντας δηλαδή σε μια δικαιοσυγκριτική προσέγγιση των εννοιών, με σκοπό τη διαμόρφωση μιας συνολικής εικόνας αυτών κατά τις επιμέρους εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών. Κατά μία δεύτερη και ορθότερη άποψη¹²⁴, το εφαρμοστέο κληρονομικό δίκαιο θα αποτελέσει τη βάση για τον καθορισμό των εννοιών αυτών θα γίνει με γνώμονα, όπως εξάλλου υποδεικνύει και η με αρ. 47 αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του Κανονισμού, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι σύμφωνα με το άρθρο 67 παρ. 1 εδ. α' του Κανονισμού, η εκδίδουσα αρχή εκδίδει το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο αμελλητί, μόλις τα στοιχεία, που πρέπει να πιστοποιηθούν, εξακριβωθούν σύμφωνα με το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.

Καταρχήν, για την υποβολή αίτησης χορήγησης κληρονομητηρίου νομιμοποιείται ενεργητικά ο κληρονόμος του θανόντος. Στην έννοια του κληρονόμου διαλαμβάνονται ο εξ αδιαθέτου και ο εκ διαθήκης κληρονόμος. Σε περίπτωση εγκατάστασης σε δήλο, τότε ο νομιμοποιούμενος ενεργητικά κληρονόμος θα πρέπει υποχρεωτικά να απαριθμήσει τα καταλειπόμενα περιουσιακά στοιχεία σε κάθε συγκεκριμένο κληρονόμο, ώστε να υπολογισθεί η κληρονομική μερίδα εκάστου (άρθρο 68 στοιχ. ιβ' Κανονισμού)¹²⁵, σε αντίθεση με την ελληνική έννομη τάξη, όπου όπως αναφέρθηκε παραπάνω¹²⁶, ο επί δήλου εγκατάστατος κληρονόμος δύναται να προσδιορίσει στην αίτησή του την κληρονομική του μερίδα είτε με βάση το ποσοστό που του αναλογεί επί της κληρονομίας είτε αναφέροντας μόνο τα καταλειπόμενα σ' εκείνον κληρονομιαία στοιχεία (ομοίως και το περιεχόμενο του εκδοθέντος κληρονομητηρίου κατ' άρθρο 820 παρ. 1 γ' ΚΠολΔ)¹²⁷. Επίσης, μπορεί να ζητήσει την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και ο νόμιμος μεριδούχος, καθορίζοντας την έκταση της νόμιμης μοίρας του, δηλαδή αναφέροντας όλο το ποσοστό της νόμιμης μοίρας που του αναλογεί αν παραλείφθηκε από το διαθέτη στη διαθήκη του ή το ελλείπον μόνο ποσοστό νόμιμης μοίρας, εάν καταλείφθηκε στο μεριδούχο μικρότερο από το νόμιμο ποσοστό¹²⁸.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι σε αντίθεση με την ελληνική έννομη τάξη, η οποία αποδέχεται τη δυνατότητα έκδοσης ατομικού ή μερικού εθνικού κληρονομητηρίου, δεν υπάρχει αντίστοιχη δυνατότητα έκδοσης ατομικού ή μερικού ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, ενόψει του

---

¹²⁴ Barbara Reinhartz, ό.π. σημ. 81, σελ. 251 αριθμ. 2.

¹²⁵ Ποδηματά, ό.π., σελ. 435.

¹²⁶ Βλέπε ενότητα Β-III-1.

¹²⁷ Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 845, Μπαλής, ο.π., ενότητα 254. Παπαντωνίου Νικόλαος, Κληρονομικό Δίκαιο, 5^η εκδ. 1989, σελ.173.

¹²⁸ Ποδηματά, ο.π., σελ. 436.

άρθρου 68 στοιχ. ι-ιε' του Κανονισμού, όπου προβλέπεται ότι εάν υπάρχουν πολλοί κληρονόμοι, νομιμοποιείται οποιοσδήποτε από αυτούς να υποβάλει αίτηση έκδοσης κοινού ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, στο οποίο όμως θα αναγράφονται οι κληρονομικές μερίδες και τα δικαιώματα όλων των δικαιούχων¹²⁹.

Όπως ισχύει και στο ελληνικό δίκαιο, θα πρέπει να γίνει δεκτό και στην περίπτωση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου¹³⁰ ότι για την ενεργητική νομιμοποίηση του κληρονόμου απαιτείται μη αποποίηση της κληρονομίας, η υποβολή δε της αίτησης έκδοσης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου αποτελεί συνιστά ανάμιξη του κληρονόμου με την κληρονομία και επομένως σιωπηρή αποδοχή αυτής.

Κατά το εθνικό δίκαιο το Ελληνικό Δημόσιο μπορεί να κληθεί όπως ήδη αναφέραμε ως κληρονόμος τόσο σε εξ αδιαθέτου όσο και σε εκ διαθήκης κληρονομική διαδοχή. Από τη διατύπωση του άρθρου 63 του Κανονισμού, όταν κατά το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο το Δημόσιο είναι καθολικός διάδοχος του θανόντος, δεν φαίνεται να αποκλείεται να ζητήσει αυτό να λάβει την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου για να επικαλεστεί και να αποδείξει τα κληρονομικά του δικαιώματα σε άλλο κράτος μέλος.

Αναφορικά με τους κληροδόχους, από τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 63 παρ. 1 του Κανονισμού προκύπτει ότι νομιμοποιούνται ενεργητικά μόνο οι άμεσοι κληροδόχοι, ήτοι αυτοί που με την επαγωγή της κληροδοσίας αποκτούν άμεσο ή εμπράγματο δικαίωμα στο αντικείμενο αυτής (1996 ΑΚ), ενώ αποκλείονται οι έμμεσοι κληροδόχοι, οι οποίοι αποκτούν μόνο ενοχικό δικαίωμα έναντι του βεβαρημένου κληρονόμου ως προς την παροχή, που αποτελεί αντικείμενο της κληροδοσίας (1995 ΑΚ)¹³¹.

Επίσης, νομιμοποιούνται και οι εκτελεστές διαθήκης και μάλιστα ανεξάρτητα από το εάν πρόκειται κατά τη βούληση του διαθέτη για εκτελεστή-διαχειριστή ή εκτελεστή-επόπτη, διάκριση η οποία γίνεται στην ελληνική έννομη τάξη. Πάντως όπως και για τη νομιμοποίηση υποβολής ελληνικού εθνικού κληρονομητηρίου¹³², έτσι για τη νομιμοποίηση υποβολής αίτησης

---

¹²⁹ Ποδηματά, ο.π., σελ. 436.

¹³⁰ Ποδηματά, ο.π., σελ. 436, με τις εκεί παραπομπές της με αρ. 99 και 100.

¹³¹ Σχετικά με το εν λόγω ζήτημα στο ελληνικό δίκαιο υπάρχει διχογνωμία, η οποία αναπτύσσεται λεπτομερώς παραπάνω ενότητα Α-III-1-στοιχείο 3. Αρβανιτάκης, ό.π., άρθρ. 819. αριθμ. 2, σελ. 1567 · Βάρκα - Αδάμη, ό.π., σελ. 56-58 · Μπρακατσούλας Κ. Βασίλειος, Εκούσια δικαιοδοσία, Θεωρία-Νομολογία-Πράξη, 2014, σελ. 751, προβαίνουν σε συστατική ερμηνεία του άρθρ. 819 ΚΠολΔ, αποκλείοντας τους έμμεσους κληροδόχους από τα νομιμοποιούμενα πρόσωπα για την υποβολή αίτησης εθνικού κληρονομητηρίου, ενώ Γεωργιάδης Απ., Κληρικ, σελ. 839 · Κλαμαρής σε Γεωργιάδη Απ.-Σταθόπουλου Μιχ., Αστικός Κώδιξ (Ερμηνεία κατ' άρθρο-Νομολογία-Βιβλιογραφία), τόμος 9ος, 1996, άρθρ. 1956 αριθμ. 24, σελ. 467 · Φύλιος, ό.π., §97B, σελ. 185, δεν αποδέχονται τη σχετική διάκριση.

¹³² Βλέπε ενότητα Α-III-1-στοιχείο 4.

χορήγησης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, προϋπόθεση αποτελεί η προηγούμενη αποδοχή του λειτουργήματος από τον εκτελεστή διαθήκης, που γίνεται μόνο με δήλωση στη γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομιάς, συντασσόμενης σχετικής έκθεσης (άρθρα 2019 παρ. 2 εδ. α' ΑΚ, 812 ΚΠολΔ), σε αντίθεση όμως με την αποδοχή κληρονομιάς που είναι εφικτό να γίνει ρητά ή σιωπηρά, η υποβολή μάλιστα της αίτησης για έκδοση κληρονομητηρίου συνιστά ανάμιξη με τη κληρονομία και αποτελεί σιωπηρή αποδοχή αυτού,

Τέλος, στον κύκλο των προσώπων που νομιμοποιούνται περιλαμβάνονται και οι διαχειριστές της κληρονομιίας περιουσίας, οι οποίοι στο ελληνικό δίκαιο αποκλείονται από το να ζητήσουν την έκδοση εθνικού κληρονομητηρίου, με την αιτιολογία ότι εκπροσωπούν την κληρονομία στο σύνολό της. Τέτοιοι διαχειριστές της κληρονομιίας περιουσίας κατά τον κανονισμό, που δύνανται να αιτηθούν την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, θεωρούνται ο διορισθείς εκκαθαριστής επί δικαστικής εκκαθάρισης της κληρονομιάς (άρθρα 1913 επ. ΑΚ), ο οποίος έχει την εξουσία να διοικεί την ομάδα της κληρονομιάς και νομιμοποιείται να εισπράττει τις απαιτήσεις και να εκποιεί τα κινητά και ακίνητά της (άρθρα 1918 ΑΚ), αλλά και ο διορισθείς κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς, ο οποίος αναλαμβάνει τη διοίκηση της σχολάζουσας κληρονομιάς, την είσπραξη χρηματικών ποσών κατατεθειμένων σε πιστωτικά ιδρύματα, την εκποίηση κινητών και ακινήτων της περιουσίας, την εκμίσθωση ακινήτων κ.λπ. (άρθρο 1866 ΑΚ και άρθρα 21-24, 61, 62 παρ. 1 του ν. 4182/2013)¹³³.

Ο Κανονισμός δεν αναγνωρίζει τη δυνατότητα νομιμοποίησης στον καταπιστευματοδόχο και στους δανειστές της κληρονομιάς ή του κληρονόμου για την υποβολή αίτησης χορήγησης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

Ειδικότερα, ο καταπιστευματοδόχος στο ελληνικό δίκαιο κατ' άρθρο 819 ΚΠολΔ δύναται να ζητήσει τη χορήγηση εθνικού κληρονομητηρίου όχι μόνο μετά τη πλήρωση της τεθείσας αναβλητικής αίρεσης και την επαγωγή της κληρονομιάς σε αυτόν, αλλά και πριν από αυτήν. Κατά τον κανονισμό αποκλείεται όμως πριν από την επαγωγή του καταπιστεύματος στο καταπιστευματοδόχο η υποβολή αίτησης, παρά μόνο μετά την επαγωγή αυτού, οπότε και θα έχει καταστεί πλέον καθολικός διάδοχος του κληρονομούμενου¹³⁴.

Οι δανειστές από την άλλη της κληρονομιάς ή του κληρονόμου, σε αντίθεση όσα

---

¹³³ Ποδηματά, ο.π., σελ. 437.

¹³⁴ Ποδηματά, ο.π., σελ. 438, ωστόσο έχει διατυπωθεί και αντίθετη άποψη, Λαδογιάννης, ο.π., σελ. 721, κατά τον οποίο ο καταπιστευματοδόχος δύναται να αιτηθεί την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και πριν την επαγωγή, λαμβανομένου υπόψη ότι ο καταπιστευματοδόχος είναι κληρονόμος, απλώς υπό αίρεση και το δικαίωμα προσδοκίας του δύναται να αποτελέσει αντικείμενο συναλλαγής, χωρίς να στερείται τη δυνατότητα αποποίησης του καταπιστεύματος μετά την επαγωγή του, η δυνατότητα δε αυτή να επηρεάζει τη νομιμοποίηση του.

ισχύουν στο εσωτερικό μας δίκαιο¹³⁵, όπου νομιμοποιούνται πλαγιαστικά (άρθρο 72 ΚΠολΔ), αλλά και ως έχοντες εκτελεστό τίτλο (άρθρο 922 ΚΠολΔ) να αιτηθούν την έκδοση κληρονομητηρίου, κατά τον Κανονισμό αποκλείονται και δεν νομιμοποιούνται ενεργητικά, ούτε καν πλαγιαστικώς στην υποβολή της σχετικής αίτησης για χορήγηση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, δεδομένου ότι ο Κανονισμός καθιέρωσε το θεσμό του εν λόγω κληρονομικού πιστοποιητικού, με σκοπό την ευχερέστερη απόδειξη των δικαιωμάτων που απορρέουν από μία κληρονομική διαδοχή και όχι για τη διευκόλυνση της δικαστικής επιδίωξης ή της αναγκαστικής εκτέλεσης των αξιώσεων των δανειστών^{136 137}. Οι δανειστές της κληρονομίας ή του κληρονόμου έχουν πάντως το δικαίωμα να ζητήσουν από την αρμόδια αρχή έκδοσης επικυρωμένο αντίγραφο του εκδοθέντος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, εφόσον βέβαια αποδεικνύουν το έννομο συμφέρον τους (άρθρο 70 παρ. 1)¹³⁸. Δικαιολογητικός λόγος θέσπισης της ανωτέρω ρύθμισης αποτέλεσε, όπως εκτίθεται και στην υπ' αρ. 46 αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του Κανονισμού ότι «ο παρών κανονισμός θα πρέπει να καθιστά δυνατή την παροχή πληροφοριών σχετικά με την επαγωγή της κληρονομίας σε δυνητικούς δανειστές της κληρονομίας σε άλλα κράτη μέλη, στα οποία υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία. Στο πλαίσιο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, θα πρέπει συνεπώς να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα δημιουργίας ενός μηχανισμού, ενδεχομένως μέσω της ευρωπαϊκής πύλης ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, προκειμένου να μπορούν οι δυνητικοί πιστωτές σε άλλα κράτη μέλη να έχουν πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, ούτως ώστε να μπορούν να ασκούν τις απαιτήσεις τους».

5. Περιεχόμενο αίτησης και διαδικασία υποβολής της

Στο άρθρο 65 του Κανονισμού καθορίζεται το απαιτούμενο περιεχόμενο της αίτησης για έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, το οποίο όπως θα αναλυθεί αμέσως παρακάτω, εμφανίζει πολλά κοινά σημεία με το αναγκαίο περιεχόμενο της αίτησης για έκδοση εθνικού κληρονομητηρίου κατά τα άρθρα 1957, 1960 ΑΚ και εμμέσως από την 820 ΚΠολΔ, που

---

¹³⁵ Βλέπε παραπάνω ενότητα ενότητα Α-III-1-στοιχείο 5

¹³⁶ Max Planck Institute , ο.π., σελ. 678 αρ. 282, Andrea Bonomi et Patrick Wautelet, ο.π., σελ. 722, Ποδηματά, ο.π., σελ. 438, Σταματιάδης, ο.π., σελ. 582.

¹³⁷ Λαδογιάννης, ο.π., σελ. 722, διατυπώνει την αντίθετη άποψη. Οι δανειστές μπορούν να συμπεριληφθούν στα νομιμοποιούμενα πρόσωπα, δίχως να διευρύνεται ανεπίτρεπτα το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 63 του Κανονισμού ούτε να πλήττεται η ομοιόμορφη εφαρμογή του, αντιθέτως ενισχύεται ο θεσμός και η ομοιόμορφη εφαρμογή του, δεδομένου ότι δεν υπάρχει αξιόλογη διαφορά που να δικαιολογείται η διαφορετική αντιμετώπιση της περίπτωσης που κάποιος τρίτος θέλει να αποκτήσει περιουσιακό στοιχείο που βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος από την περίπτωση που θέλει να επιδιώξει αναγκαστική εκτέλεση επί του περιουσιακού αυτού στοιχείου.

¹³⁸ Ποδηματά, ο.π., σελ. 438.

προσδιορίζει το περιεχόμενο του κληρονομητηρίου¹³⁹.

Σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ. 1 και 2 του Κανονισμού, το Κληρονομητήριο εκδίδεται κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε από τα ενεργητικά νομιμοποιούμενα προς τούτο πρόσωπα, τα οποία αυτοπροσώπως ή μέσω πληρεξουσίου και μάλιστα όχι απαραίτητα δικηγόρου (άρθρο 65 παρ. 3 στοιχ. γ')¹⁴⁰ οφείλουν να υποβάλουν αίτηση, χρησιμοποιώντας είτε ορισμένου περιεχομένου τυποποιημένο έντυπο (άρθρο 65 παρ. 2 και 81 παρ. 2)¹⁴¹ είτε έγγραφο που θα συντάξουν οι ίδιοι, στο οποίο θα διαλαμβάνονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ. 3 στοιχεία α' έως ιγ' του Κανονισμού.

Καταρχήν, από την αίτηση θα πρέπει να προκύπτουν τα στοιχεία από τα οποία διαφαίνεται η ενεργητική νομιμοποίηση (άρθρο 65 παρ. 2 στοιχ. η') και το έννομο συμφέρον (άρθρο 63 σε συνδυασμό με άρθρο 65 παρ. 2 στοιχ. στ') του αιτούντος την έκδοση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, δηλαδή ότι ο αιτών εμπίπτει μέσα στο κύκλο των προσώπων που νομιμοποιούνται ενεργητικά να αιτηθούν την έκδοσή του και ότι σκοπός του είναι να χρησιμοποιήσει το εν λόγω πιστοποιητικό σε άλλο κράτος μέλος για να αποδείξει την ιδιότητά του ή να ασκήσει τα δικαιώματά του¹⁴².

Περαιτέρω, στην αίτηση θα πρέπει να αναφέρονται λεπτομερή στοιχεία του θανόντος (άρθρο 65 παρ. 2 στοιχ. α'), όπως επώνυμο, όνομα ή ονόματα, φύλο, ημερομηνία και τόπος γέννησης, οικογενειακή κατάσταση, ιθαγένεια, διεύθυνση κατά το χρόνο θανάτου, ώστε να προσδιορισθεί η διεθνής δικαιοδοσία της επιλαμβανόμενης εκδίδουσας αρχής, καθώς και η ημερομηνία και ο τόπος θανάτου. προκειμένου να προσδιορισθεί ο ακριβής χρόνος επαγωγής της κληρονομιάς και το κύρος της διαθήκης σε περίπτωση εκ διαθήκης κληρονομικής διαδοχής¹⁴³.

Ακολούθως, θα πρέπει να εκτίθενται τα λεπτομερή στοιχεία του αιτούντος, όπως επώνυμο, όνομα ή ονόματα, φύλο, ημερομηνία και τόπος γέννησης, οικογενειακή κατάσταση, ιθαγένεια,, διεύθυνση και τυχόν συγγένεια με το θανόντα (άρθρο 65 παρ. 2 στοιχ. β') και τα λεπτομερή στοιχεία του τυχόν εκπροσώπου του αιτούντος, όταν η αίτηση δεν κατατίθεται από τον ίδιο (στοιχ. γ').

---

¹³⁹ Βλέπε ενότητα Α-III-3.

¹⁴⁰ Ποδηματά, ο.π., σελ. 439.

¹⁴¹ Η μορφή του τυποποιημένου εντύπου καθορίστηκε από τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1329/2014 της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 2014 για τη σύνταξη των εντύπων που αναφέρονται στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

¹⁴² Σταματιάδης, ο.π., σελ. 596.

¹⁴³ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 596.

Λαμβανομένου υπόψη ότι το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο είναι πάντοτε κοινό, ο αιτών οφείλει να παραθέτει τα στοιχεία του ή της συζύγου ή συντρόφου του θανόντος και εφόσον διατίθεται, του ή της ή των πρώην συζύγων ή πρώην συντρόφων (στοιχ. δ', σε συνδυασμό με στοιχ. ι'), καθώς και εκείνα άλλων ενδεχόμενων δικαιούχων δυνάμει διατάξεως τελευταίας βούλησης ή εκ του νόμου (στοιχ. ε' σε συνδυασμό με στοιχ. θ'), όπως ενδεικτικά συγκληρονόμων, νομίμων μεριδούχων, που περιορίζουν ή αποκλείουν την έκταση του δικαιώματος του αιτούντος. Ως προς αυτούς απαιτείται να μνημονεύεται στην αίτηση εάν αυτοί αποδέχθηκαν ή αποποιήθηκαν την κληρονομία (στοιχ. ια').

Κατά το αληθινό πνεύμα της διάταξης του άρθρου 65 του Κανονισμού¹⁴⁴ για τον πλήρη προσδιορισμό του δικαιώματος του ιδίου του αιτούντος (στοιχ. η') και των λοιπών ενδεχόμενων δικαιούχων (στοιχ. δ', ι', ε') θα πρέπει να αναγράφονται και όλοι οι όροι και οι περιορισμοί (καταπιστεύματα, άμεσες κληροδοσίες κλπ) που βαρύνουν το δικαίωμα του αιτούντος δικαιούχου.

Εκτός των παραπάνω, ο αιτών οφείλει να αναγράψει στην αίτησή του τα στοιχεία επικοινωνίας του δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής που έχει ή είχε επιληφθεί της συγκεκριμένης κληρονομικής διαδοχής (στοιχ. ζ'), καθώς και δήλωσή του ότι από όσα γνωρίζει δεν εκκρεμεί αμφισβήτηση ως προς τα στοιχεία που πρέπει να πιστοποιηθούν (στοιχ. ιβ'). Τα στοιχεία αυτά είναι σημαντικά για την εκτίμηση της ουσιαστικής βασιμότητας της αίτησης και ταυτόχρονα αποφεύγεται το ενδεχόμενο έκδοσης αντιφατικών ευρωπαϊκών και εθνικών κληρονομητηρίων ή ασύμβατων τέτοιων κληρονομητηρίων με δικαστική απόφαση αφορώσα τα απορρέοντα δικαιώματα από την ίδια κληρονομική διαδοχή^{145 146}.

Τέλος, στην αίτηση θα πρέπει να περιλαμβάνεται από τον αιτούντα κάθε άλλη πληροφορία, την οποία ο αιτών θεωρεί χρήσιμη για την έκδοση του σχετικού πιστοποιητικού (στοιχ. ιγ').

Όπως αποτυπώνεται και στο άρθρο 65 παρ. 3 του Κανονισμού, η αίτηση πρέπει λοιπόν να περιέχει όλα τα παραπάνω στοιχεία, στο βαθμό που είναι γνωστά στον αιτούντα και είναι απαραίτητα για να μπορέσει η εκδίδουσα αρχή να πιστοποιήσει τα στοιχεία, των οποίων ζητείται η πιστοποίηση. Για την απόδειξη των πληροφοριών, που περιέχονται στην αίτηση ο αιτών καλείται να επισυνάψει σ' αυτή πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα των σχετικών εγγράφων

---

¹⁴⁴ Ποδηματά, ο.π., σελ. 440, παρότι δεν υιοθετήθηκε η ρητή πρόταση προς τούτο Max Planck Institute, σελ. 679-681, αρ. 288.

¹⁴⁵ Ποδηματά, ο.π., σελ. 440.

¹⁴⁶ Max Planck Institute, ο.π., σελ. 675, αρ. 275-276, όπου προτείνεται η τήρηση αρχείου των εκδιδόμενων ευρωπαϊκών κληρονομητηρίων.

που πληρούν τις προϋποθέσεις γνησιότητας (άρθρο 65 παρ. 3), εκτός εάν βρίσκεται σε αδυναμία να τα προσάγει, οπότε η αρχή έκδοσης μπορεί να αποφασίσει να αποδεχθεί άλλα μέσα απόδειξης (άρθρο 66 παρ. 2), όπως ένορκες βεβαιώσεις και υπεύθυνες δηλώσεις¹⁴⁷.

Είναι σαφές ότι προαναφερόμενο περιεχόμενο της αίτησης κατ' άρθρο 65 παρ. 3 στοιχ. α'-ιγ', προδιαγράφει και το περιεχόμενο του εκδιδόμενου ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (άρθρο 68).

6. Εξέταση της αίτησης και ζητήματα απόδειξης

Η διαδικασία εξέτασης της αίτησης από την επιλαμβάνουσα αρχή έκδοσης καθορίζεται από το άρθρο 66 του Κανονισμού, όπου διαγράφεται ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο εξέτασης της σχετικής αίτησης, προβλέποντας τη συμπληρωματική συνδρομή¹⁴⁸ του εθνικού δικονομικού δικαίου, που πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως του υπερκείμενου σκοπού του Κανονισμού, ώστε να αποβαίνει πρόσφορο μέσο αποτελεσματικής πραγμάτωσής του¹⁴⁹.

Παρ' όλα αυτά μεταξύ της προβλεπόμενης διαδικασίας εξέτασης της αίτησης όπως αυτή διαρθρώνεται στο άρθρο 66 του Κανονισμού βρίσκεται σε πλήρη σχεδόν αντιστοιχία με τους κανόνες του ελληνικού ΚΠολΔ, που διέπουν την διαδικασία κρίσης της αίτησης για έκδοση του αντίστοιχου εθνικού κληρονομητηρίου.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρ. 66 παρ. 1, ορίζεται ότι μόλις η εκδίδουσα αρχή παραλάβει την αίτηση, εξακριβώνει όλες τις πληροφορίες, τις δηλώσεις και τα έγγραφα που παρέχονται από τον αιτούντα, ενώ δύναται να διεξάγει αυτεπάγγελτη έρευνα για την διακρίβωση των παραπάνω στοιχείων, όταν αυτό βέβαια επιτρέπεται από το δικό της δίκαιο ή καλεί τον αιτούντα να προσάγει επιπλέον ενδεδειγμένες αποδείξεις. Συνεπώς και ο Κανονισμός υιοθετεί το ανακριτικό σύστημα, που έχει υιοθετηθεί και στο ημεδαπό δίκαιο για την έκδοση του εθνικού κληρονομητηρίου (άρθρα 1958 και 1959 εδ. α' ΑΚ και 744 και 759 παρ. 3 ΚΠολΔ).

Η αυτεπάγγελτη έρευνα της εκδίδουσας αρχής, για τη διαπίστωση της ακρίβειας του περιεχομένου της αίτησης για χορήγηση τόσο ευρωπαϊκού όσο και του ελληνικού εθνικού κληρονομητηρίου έγκειται στην προστασία των πραγματικών δικαιούχων της κληρονομικής διαδοχής και κυρίως στη διαφύλαξη της δημόσιας πίστης, με την οποία θα εξοπλιστεί το Κληρονομητήριο.

---

¹⁴⁷ Ποδηματά, ο.π., σελ. 441

¹⁴⁸ Ενδεικτικά στο άρθρο 66 παρ. 1 προβλέπεται η προσκομιδή ενδεδειγμένων αποδείξεων κατά το εθνικό δικονομικό δίκαιο από τον αιτούντα.

¹⁴⁹ Ποδηματά, ο.π., σελ. 433 και 441

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης έρευνας της εκδίδουσας αρχής του ουσιώδους πραγματικού υλικού, αυτή δύναται να καλεί τον αιτούντα να παράσχει τυχόν περαιτέρω ενδεδειγμένες αποδείξεις (άρθρο 66 παρ. 1 εδ. β'), εάν όμως ο τελευταίος δεν μπορεί να προσκομίσει έγγραφα που να πληρούν τις προϋποθέσεις γνησιότητας, στην περίπτωση αυτή η αρχή έκδοσης μπορεί να αποδεχτεί κι άλλα μέσα απόδειξης (άρθρο 66 παρ. 2), ενώ αν το δικονομικό δίκαιο της το επιτρέπει ορίζεται ότι η αρχή έκδοσης μπορεί να ζητήσει ένορκες βεβαιώσεις ή υπεύθυνες δηλώσεις αντί αυτών (άρθρο 66 παρ. 3). Πράγματι, στα άρθρα 1958 εδ. β' (και 1960 εδ. γ) του ΕλλΑΚ και 759 παρ. 3 ΚΠολΔ, σε περίπτωση αδυναμίας ή ιδιαίτερης δυσκολίας προσκομιδής δημοσίων εγγράφων επιτρέπεται η δυνατότητα προσκόμισης αποδεικτικών μέσων μη πληρούντων τους όρους του νόμου με ταυτόχρονη παροχή ένορκης βεβαίωσης του αιτούντος ότι δε γνωρίζει οιοδήποτε γεγονός αντίθετο στις δηλώσεις του που περιέχονται στην κρινόμενη αίτηση. Οι εν λόγω διατάξεις για το εθνικό κληρονομητήριο, τυγχάνουν εφαρμογής και στη διαδικασία έκδοσης του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (άρθρο 66 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού), εφόσον επιλαμβανόταν ελληνική εκδίδουσα αρχή.

Παράλληλα, η αρχή έκδοσης υποχρεούται να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ενημέρωση όλων των δικαιούχων σχετικά με την υποβληθείσα αίτηση χορήγησης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, καθώς και επίσης και να καλεί για ακρόαση κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο, τυχόν εκτελεστή διαθήκης ή διαχειριστή κληρονομίας (άρθρ. 66 παρ. 4 σε συνδ. με την 67 παρ. 2), η οποία δυνατότητα συνάδει με την αντίστοιχη πρόβλεψη του άρθρ. 1959 εδ. β' ΑΚ, σχετικά με την ενημέρωση όλων των δικαιούχων και κλήτευσης κάθε ενδιαφερόμενου προσώπου και για την έκδοση του εθνικού κληρονομητηρίου. Ο ίδιος ως άνω σκοπός εξυπηρετείται και από τη διάταξη του άρθρου 819 ΚΠολΔ, που προβλέπει την ανάρτηση της αίτησης παροχής κληρονομητηρίου για 10 ημέρες στο κατάστημα του αρμόδιου ειρηνοδικείου, προβλέποντας παράλληλα τη δυνατότητα άσκησης παρέμβασης τρίτου μέσα στην ανωτέρω προθεσμία.

Τέλος, στην παρ. 5 του ίδιου ως άνω άρθρου του Κανονισμού δίδεται η δυνατότητα στην αρχή έκδοσης του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου να ζητεί πληροφορίες που σχετίζονται με την κληρονομική διαδοχή, την περιουσιακή και οικογενειακή κατάσταση του θανόντος από την εκάστοτε αρμόδια αρχή άλλου κράτους μέλους (ενδεικτικά το κτηματολόγιο, ληξιαρχεία, μητρώα κλπ.).

Από όσα εκτέθηκαν παραπάνω, προκύπτει ότι το ελληνικό δίκαιο εναρμονίζεται με το κανονιστικό πλαίσιο του άρθρου 66 του Κανονισμού¹⁵⁰ για τη διαδικασία εξέτασης της αίτησης χορήγησης του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

---

¹⁵⁰ Ποδηματά, ο.π., σελ. 442

7. Έκδοση κληρονομητηρίου

Σύμφωνα με το άρθρο 67 παρ. 1 εδ. α' του Κανονισμού, η εκδίδουσα αρχή εκδίδει αμελλητί το Κληρονομητήριο, αφού προηγουμένως εξακριβωθεί το παραδεκτό, καθώς και η νομική και ουσιαστική βασιμότητα της κρινόμενης αίτησης.

Αρχικά, η εκδίδουσα αρχή προβαίνει σε έλεγχο των προϋποθέσεων του παραδεκτού της αίτησης. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να διαπιστώνεται : α) η διεθνής δικαιοδοσία της αρχής έκδοσης (άρθρο 64), β) η υλική και τοπική αρμοδιότητά της, γ) η ενεργητική νομιμοποίηση του αιτούντος (άρθρα 65 παρ. 1 σε συνδ. με 63 παρ. 1), δ) το έννομο συμφέρον αυτού (άρθρο 63) και ε) το αναγκαίο περιεχόμενο της αίτησης (άρθρο 65) και στ) η σύννομη υποβολή της, που θα πληροί όλες τις γενικότερες διαδικαστικές προϋποθέσεις κατά το εφαρμοστέο δίκαιο για την κληρονομική διαδοχή (άρθρ. 65), μεταξύ άλλων δηλαδή την ικανότητα διαδίκου και δικαστικής παράστασης του αιτούντος¹⁵¹.

Σε περίπτωση έλλειψης μίας εκ των προαναφερομένων προϋποθέσεων, η εν λόγω αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη, εκδίδοντας η αρμόδια αρχή πάντοτε σχετική απόφαση, όπως προκύπτει από το συνδυασμό των άρθρων 72 παρ. 1 και 67 του Κανονισμού. Η τυχόν οριστική απορριπτική απόφαση, με την αρνητικά εκδηλούμενη δεσμευτικότητά της (άρθρο 778 ΚΠολΔ), θα αποκλείει την υποβολή νέας αίτησης, εάν δεν διορθωθεί το σφάλμα που οδήγησε στην απόρριψή της ως απαράδεκτη¹⁵², προσβάλλεται ωστόσο με ένδικα μέσα (άρθρο 72). Στο εσωτερικό μας δίκαιο, αναφορικά με την απόρριψη της αίτησης για έκδοση του εθνικού κληρονομητηρίου, σε περίπτωση όπου προηγουμένως δεν έχει παρέμβει τρίτος στη διαδικασία έκδοσής του και κατ' επέκταση δεν έχει προσδιορισθεί δικάσιμος για τη συζήτηση της αίτησης και της παρέμβασης τρίτου, αυτή (η απόρριψη) γίνεται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 628 ΚΠολΔ, δηλαδή με απλή και σύντομη σημείωση κάτω από την αίτηση, δίχως να εκδίδεται σχετική απορριπτική δικαστική απόφαση και ως εκ τούτου δεν είναι εφικτή η άσκηση οιοδήποτε ενδίκου μέσου¹⁵³. Κατά το άρθρο 824 ΚΠολΔ είναι δυνατή η άσκηση του ενδίκου μέσου της έφεσης μόνο κατά της απόφασης που κάνει δεκτή την αίτηση για τη χορήγηση κληρονομητηρίου και διατάσσει την έκδοση αυτού, ενώ η απορριπτική απόφαση της αίτησης, κατόπιν ασκηθείσας παρέμβασης τρίτου, προσβάλλεται με όλα τα ένδικα μέσα κατά τις γενικές διατάξεις που διέπουν την εκουσία δικαιοδοσία.

---

¹⁵¹ Ποδηματά, ο.π., σελ. 443, Σταματιάδης, ο.π., σελ. 609.

¹⁵² Ποδηματά, ο.π., σελ. 443, Max Planck Institute, ο.π., σελ. 701, αρ. 327 - 328.

¹⁵³ Βλέπε παραπάνω ενότητα Α-III-7.

Στη συνέχεια, μετά τον έλεγχο του διαδικαστικών προϋποθέσεων του παραδεκτού ακολουθεί ο έλεγχος του νόμου βάσιμου της αίτησης βάσει του εφαρμοστέου δικαίου (άρθρο 67 παρ. 1 εδ. α' σε συνδυασμό με τα άρθρα 20 επ. του Κανονισμού). Στον ίδιο τον Κανονισμό επομένως δεν υφίστανται ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με την εξέταση και τη κρίση των παρεμπιπτόντων ζητημάτων που μπορεί να ανακύψουν όπως ενδεικτικά σε σχέση με το κύρος μιας διαθήκης ή εάν συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία διαλαμβάνονται στην κληρονομιαία περιουσία. Ας σημειωθεί ότι κατά το στοιχείο α' της παρ. 2 του άρθρου 1 του Κανονισμού αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του τα προδικαστικά ζητήματα που αφορούν την προσωπική κατάσταση των φυσικών προσώπων, καθώς και τις οικογενειακές σχέσεις και τις σχέσεις που κατά το εφαρμοστέο σε αυτές δίκαιο παράγουν ανάλογα αποτελέσματα και τα οποία προφανώς επηρεάζουν την εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή και τη νόμιμη μοίρα¹⁵⁴. Η ελληνική αρμόδια εκδίδουσα αρχή καλείται για να χορηγήσει εθνικό ή ευρωπαϊκό κληρονομητήριο να διαγνώσει προδικαστικά ζητήματα, τα οποία θα κρίνονταν με τη διαδικασία της αμφισβητούμενης διαδικασίας¹⁵⁵. Ελλείψει μιας συγκεκριμένης πρόβλεψης στον Κανονισμό η κρίση επί των παρεμπιπτόντων ζητημάτων θα πρέπει να γίνεται βάσει των κανόνων του εθνικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου των κρατών μελών. Στο ελληνικό όμως δίκαιο δεν υφίσταται θεσμοθετημένος τέτοιος γενικός κανόνας, με αποτέλεσμα κατά τη δικαστηριακή πρακτική να εφαρμόζονται οι κανόνες σύνδεσης είτε της *lex fori* είτε της *lex causae* και κατ' επέκταση ο ορισμός του εφαρμοστέου δικαίου να εναπόκειται τελικά στην ευχέρεια της κρίνουσας δικαστικής αρχής. Ωστόσο, δε θα πρέπει να παραβλεφθεί μια επικρατούσα τάση, που ενισχύει την αρμονία των δικαστικών αποφάσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά την οποία η κρίση των προκρίμάτων στο πλαίσιο του Κανονισμού γίνεται με βάση τη *lex causae* της κύριας σχέσης¹⁵⁶.

Εάν κριθεί νομικά βάσιμη η αίτηση, ακολουθεί κρίση επί της ουσιαστικής βασιμότητας της αίτησης, για την οποία η αρμόδια εκδίδουσα αρχή του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, όπως γίνεται δεκτό και στο ημεδαπό δίκαιο¹⁵⁷ επί της έκδοσης εθνικού κληρονομητηρίου, δε μπορεί να αρκεστεί σε απλή πιθανολόγηση, αλλά θα πρέπει να έχει σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση, σύμφωνα με το άρθρο 67 παρ. 1 εδ. γ' στοιχ. α', που προβλέπει ρητά ότι η αρχή έκδοσης δεν εκδίδει ευρωπαϊκό κληρονομητήριο, εάν τα στοιχεία που πρέπει να πιστοποιηθούν, αμφισβητούνται, ήτοι όταν διαπιστώνεται αντιρρήσεις που διατυπώνονται στο πλαίσιο είτε της

---

¹⁵⁴ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 612.

¹⁵⁵ Βλέπε ενότητα Α-III-4.

¹⁵⁶ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 612 - 613.

¹⁵⁷ Ποδηματά, ο.π., σελ. 443, Βλέπε ενότητα Α-III-6.

ίδιας της διαδικασίας έκδοσης του εν λόγω κληρονομητηρίου είτε εκτός της διαδικασίας αυτής, όπως για παράδειγμα σε περίπτωση εκκρεμοδικίας άλλης διαγνωστικής δίκης με κύριο ή παρεμπίπτον αντικείμενο τα δικαιώματα που πρόκειται να πιστοποιηθούν με το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο (65 παρ. 3 στοιχ. ζ' και ιβ')¹⁵⁸. Ομοίως και εδώ, η εν λόγω νομοθετική επιλογή του Ευρωπαϊού νομοθέτη περί σχηματισμού πλήρους δικανικής πεποιθήσης επιβλήθηκε εξαιτίας των αποτελεσμάτων που απορρέουν από την έκδοση ενός κληρονομητηρίου για τις συναλλαγές κατ' άρθρο 69 του Κανονισμού.

Επίσης, η αρχή έκδοσης δεν προχωρά στην χορήγηση κληρονομητηρίου και όταν αυτό δεν θα ήταν σύμφωνο με απόφαση που αφορά τα ίδια στοιχεία (άρθρ. 67 παρ. 1 εδ. γ' στοιχ. β'). Για τον προσδιορισμό της έννοιας της ασυμφωνίας/ασυμβιβάστου, με σκοπό την τήρηση ομοιόμορφης ερμηνευτικής προσέγγισης σε επίπεδο ευρωπαϊκού δικαίου, υποστηρίζεται ότι θα ήταν σκόπιμη η προσφυγή στα νομολογιακά δεδομένα του ΔΕΕ και ειδικότερα στην αντίστοιχη ερμηνεία του άρθρου 34 παρ. 3 και 4 του Κανονισμού 44/2001 και του άρθρου 45 παρ. 1 στοιχ. γ' και δ' του Κανονισμού 1215/2012, αφού βέβαια γίνουν οι αναγκαίες προσαρμογές¹⁵⁹. Δύο αποφάσεις είναι ασυμβίβαστες, όταν οι έννομες συνέπειες τους, όπως το δεδικασμένο και η διαπλαστική τους ενέργεια αποκλείονται αμοιβαία, το δε ασυμφιλίωτο των εκατέρωθεν αποφάσεων μπορεί να υφίσταται είτε στο διατακτικό τους είτε στο αιτιολογικό τους, εφόσον αποτέλεσε τον πυρήνα της αντιδικίας σε αμφοτέρως τις δίκες¹⁶⁰.

Για τον αποκλεισμό από την αρχή έκδοσης της χορήγησης κληρονομητηρίου κατά το άρθρο 67 παρ. 1 εδ. γ' στοιχ. β' του Κανονισμού η δικαστική απόφαση που δε συμφωνεί με το Κληρονομητήριο μπορεί να προέρχεται είτε από το κράτος μέλος που θα εκδώσει το κληρονομητήριο είτε από άλλο κράτος μέλος Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε από τρίτη χώρα¹⁶¹. Γίνεται πάντως δεκτό ότι για να απορριφθεί για τον ανωτέρω λόγο η σχετική αίτηση έκδοσης ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, δεν απαιτείται να είναι τελεσίδικη και να αναπτύσσει δεδικασμένο στις σχέσεις αιτούντος και άλλου προσώπου με αντικείμενο τα δικαιώματα ή τις εξουσίες από την ίδια κληρονομική διαδοχή, εξαιτίας της προηγηθείσας διαγνωστικής διαδικασίας που εχώρησε επί της οποίας εξεδόθη η εν λόγω οριστική αλλά μη τελεσίδικη κρίση¹⁶².

---

¹⁵⁸ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 610.

¹⁵⁹ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 611.

¹⁶⁰ Νίκας Θ. Νικόλαος/ Σαγπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκή Πολιτική Δικονομία, Ερμηνεία κατ' άρθρον του Κανονισμού Βρυξέλλες Ια (1215/2012), 2016, (-Νίκας Ν.), σελ. 607-614.

¹⁶¹ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 611-612.

¹⁶² Ποδηματά, ο.π., σελ. 444.

Σε περίπτωση, που η κρινόμενη αίτηση κριθεί παραδεκτή και βάσιμη, νομικά και ουσιαστικά, η αρμόδια αρχή εκδίδει αμελλητί το Κληρονομητήριο (άρθρο 67 παρ. εδ. α'), κάνοντας χρήση του προβλεπόμενου από τον Κανονισμό εντύπου¹⁶³ (άρθρο 67 παρ. εδ. β' σε συνδ. με άρθρα 81 παρ. 2 και 80, το περιεχόμενο δε αυτού από το άρθρο 68) και λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ενημέρωση των δικαιούχων σχετικά με την έκδοσή του (άρθρο 67 παρ. 2).

8. Περιεχόμενο κληρονομητηρίου

Το περιεχόμενο του κληρονομητηρίου, που εκδίδεται σύμφωνα με το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο (είτε αυτό είναι το δίκαιο της χώρας συνήθους διαμονής του θανόντος είτε το δίκαιο της ιθαγένειας του θανόντος, εάν αυτός είχε επιλέξει το συγκεκριμένο δίκαιο), ορίζεται περιοριστικά από το άρθρο 68 του Κανονισμού¹⁶⁴, οριοθετούμενο όμως ήδη από τα αναγκαία στοιχεία που θα έπρεπε να διαλαμβάνονται από τον αιτούντα στην αίτηση για την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου σύμφωνα με το άρθρο 65 του Κανονισμού. Το κληρονομητήριο, περιέχει λοιπόν τις κάτωθι πληροφορίες στην έκταση που επιβάλλεται από το σκοπό του :

1) στοιχεία σχετικά την ονομασία και τη διεύθυνση της αρμόδιας εκδίδουσας αρχής (στοιχ. α'), αριθμό αναφοράς του φακέλου (στοιχ. β'), την ημερομηνία έκδοσης (στοιχ. δ'). και τα στοιχεία βάσει των οποίων η αρχή έκδοσης θεωρεί εαυτή αρμόδια για την έκδοση του κληρονομητηρίου (στοιχ. γ') και το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή και τα στοιχεία βάσει των οποίων προσδιορίσθηκε αυτό το δίκαιο (στοιχ. θ'). Όσον αφορά τα τελευταία δεν απαιτείται ενδελεχής περιγραφή στο ευρωπαϊκό κληρονομητήριο της σχετικής υπόθεσης από την αρχή έκδοσης, αλλά γίνεται απλώς επιλογή στο αντίστοιχο πεδίο στο ενιαίο τυποποιημένο έντυπο που προβλέπεται για τη χορήγηση κληρονομητηρίου κατά τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1329/2014.

2) λεπτομερή στοιχεία του αιτούντος (στοιχ. ε'), του θανόντος (στοιχ. στ') και των δικαιούχων (στοιχ. ζ').

---

¹⁶³ Το τυποποιημένο έντυπο που προβλέπεται για την χορήγηση κληρονομητηρίου είναι το οριζόμενο από τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1329/2014.

¹⁶⁴ Το περιεχόμενο του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου είναι αντίστοιχο με αυτό του ελληνικού εθνικού κληρονομητηρίου καθορίζεται από τα άρθρα 1961 παρ. 2 ΑΚ και 820 ΚΠολΔ. Σημαντική ωστόσο διαφορά μεταξύ ευρωπαϊκού και εθνικού κληρονομητηρίου αποτελεί η δυνατότητα έκδοσης ατομικού ή μερικού εθνικού κληρονομητηρίου, ακόμη και έκδοσης σχετικού μόνο με τις εξουσίες του εκτελεστή διαθήκης, σε αντίθεση με το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο που είναι πάντοτε κοινό, όπως διαφαίνεται από τα αναγκαία στοιχεία που πρέπει να περιέχει κατά το άρθρο 68 του Κανονισμού.

3) πληροφορίες σχετικά με την προσωπική και δη την οικογενειακή κατάσταση του θανόντος, όπως γαμήλιο συμβόλαιο που έχει συναφθεί από το θανόντα ή, αναλόγως, σχετικά με συμβόλαια που έχουν συναφθεί από το θανόντα στο πλαίσιο σχέσης, η οποία θεωρείται από το εφαρμοστέο σε αυτήν δίκαιο ότι παράγει αποτελέσματα ανάλογα με αυτά του γάμου και πληροφορίες σχετικά με το γαμικό περιουσιακό καθεστώς ή ισοδύναμο περιουσιακό καθεστώς του θανόντος (στοιχ. η').

4) πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον πρόκειται για διαδοχή βάσει διατάξεως τελευταίας βούλησης ή για εξ αδιαθέτου διαδοχή ή αμφότερα, περιλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τα στοιχεία από τα οποία απορρέουν τα δικαιώματα ή/και οι εξουσίες των κληρονόμων, των κληροδόχων, των εκτελεστών διαθήκης ή των διαχειριστών της περιουσίας (στοιχ. ι').

5) τον τρόπο αποδοχής ή αποποίησης των δικαιωμάτων του κάθε δικαιούχου (στοιχ. ια'),

6) την κληρονομική μερίδα κάθε κληρονόμου και απαρίθμηση των δικαιωμάτων ή/και περιουσιακών στοιχείων για κάθε συγκεκριμένο κληρονόμο (στοιχ. ιβ'), καθώς και απαρίθμηση των δικαιωμάτων ή/και περιουσιακών στοιχείων για κάθε συγκεκριμένο κληροδόχο (στοιχ. ιγ'). Απαρίθμηση προφανώς απαιτείται όταν έχουμε εγκατάσταση κληρονόμου σε δήλο¹⁶⁵ και σύσταση κληροδοσίας.

Στο γερμανικό οικογενειακό δίκαιο προβλέπεται ότι σε περίπτωση λύσης του περιουσιακού καθεστώτος λόγω θανάτου του ενός συζύγου, η αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα συντελείται μέσω της αύξησης του νομίμου κληρονομικού μεριδίου του εν ζωή ευρισκόμενου συζύγου κατά το 1 /4 της κληρονομίας (άρθρο 1371 παρ. 1 BGB). Η προσαυξημένη αυτή μερίδα δύναται να αποτυπωθεί στο Κληρονομητήριο. Κι αυτό διότι αν και η προσαύξηση αυτή, υπάγεται στο πεδίο των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων¹⁶⁶, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω Κανονισμού εντάσσεται στο πλαίσιο της κληρονομικής διαδοχής, οπότε συνεπάγεται την εφαρμογή του τελευταίου¹⁶⁷.

ιδ) τους περιορισμούς στα δικαιώματα του ή των κληρονόμων και, κατά περίπτωση, του/των κληροδόχου/κληροδόχων δυνάμει του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική

---

¹⁶⁵ Σε αντίθεση με το ημεδαπό δίκαιο όπου σε περίπτωση εγκατάστασης κληρονόμου σε δήλο είναι δυνατή η διαζευκτική αναφορά στο εθνικό κληρονομητήριο είτε της κληρονομικής μερίδας είτε των καταλειπομένων σ' εκείνον περιουσιακών στοιχείων κατά την 820 ΚΠολΔ (βλέπε ενότητα Α-III-1-στοιχείο2), στο ευρωπαϊκό κληρονομητήριο θα πρέπει να προσδιορίζεται πάντοτε η κληρονομική μερίδα του εγκατάστατου κληρονόμου σε δήλο, που προσδιορίζεται στο λόγο της αξίας του δήλου προς την συνολική αξία της κληρονομιαίας περιουσίας (βλέπε ενότητα Β-V-4).

¹⁶⁶ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψη αρ. 12 του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012

¹⁶⁷ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 614.

διαδοχή ή/και δυνάμει της διάταξης τελευταίας βούλησης (στοιχ. ιδ'). Στο ημεδαπό δίκαιο κατά την κρατούσα άποψη¹⁶⁸ ως περιορισμοί νοούνται μόνο οι άμεσοι απόλυτοι περιορισμοί και όχι οι συνιστάμενοι σε εκπλήρωση ενοχικής υποχρέωσης, άποψη η οποία φαίνεται να εξυπηρετεί και το σκοπό του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου¹⁶⁹.

ιε) τέλος τις εξουσίες του εκτελεστή της διαθήκης ή/και του διαχειριστή της περιουσίας και τους περιορισμούς των εξουσιών αυτών δυνάμει του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή ή/και δυνάμει της διάταξης τελευταίας βούλησης (στοιχ. ιε').

9. Χρονική ισχύς κληρονομητηρίου

Το πρωτότυπο έντυπο του Κληρονομητηρίου παραμένει προς φύλαξη από την αρχή έκδοσης, η οποία μπορεί να χορηγεί επικυρωμένα αντίγραφα στον αιτούντα και όσα τρίτα πρόσωπα αποδεικνύουν έννομο συμφέρον, όπως για παράδειγμα στους ατομικούς και κληρονομικούς δανειστές του κληρονόμου (άρθρο 70 παρ. 1), τηρώντας σχετικό κατάλογο προσώπων που έλαβαν επικυρωμένα αντίγραφα, ώστε να καθίσταται ευχερής η ενημέρωσή τους σχετικά με τις μεταβολές που θα χωρήσουν στο μέλλον σε σχέση με το κύρος και το περιεχόμενο του εκδοθέντος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Αυτά τα αντίγραφα έχουν περιορισμένη χρονική ισχύ έξι (6) μηνών και για να ισχύσουν και πέραν αυτής της καταληκτικής ημερομηνίας θα πρέπει ο κάτοχος του αντιγράφου να ζητήσει παράταση της περιόδου ισχύος του ή νέο επικυρωμένο αντίγραφο (άρθρ. 70 παρ. 3), εφόσον το εκδοθέν ευρωπαϊκό κληρονομητήριο παραμένει ενεργό και αμετάβλητο ως προς το περιεχόμενό του¹⁷⁰.

VI. Αποτελέσματα κληρονομητηρίου

Στο άρθρ. 69 του Κανονισμού ρυθμίζονται τα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, στην παράγραφο 1 δε αυτού του άρθρου ορίζεται ρητά ότι «το Κληρονομητήριο παράγει τα αποτελέσματά του σε όλα τα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται καμία ειδική διαδικασία». Με τη ρύθμιση αυτή προκύπτει ότι το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο είναι ένα εκ γενετής ευρωπαϊκό πιστοποιητικό με δυνατότητα να κυκλοφορεί ελεύθερα εντός της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναπτύσσοντας τα αποτελέσματά του σε όλα τα κράτη μέλη άμεσα και χωρίς να παρεμβάλλεται οποιαδήποτε ειδική διαδικασία για την αναγνώριση ή

---

¹⁶⁸ Βλέπε παραπάνω ενότητα Α-III-3.

¹⁶⁹ Ποδηματά, ο.π., σελ 446.

¹⁷⁰ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 638, Ποδηματά, ο.π., σελ. 447

την αποδοχή του¹⁷¹, δίχως να έχουν εφαρμογή επ' αυτού τα οριζόμενα στα άρθρ. 59 επ. του Κανονισμού περί αποδοχής δημοσίων εγγράφων, ενώ τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αρνηθούν την αποδοχή του Κληρονομητηρίου με οιοδήποτε πρόσχημα αμφισβητώντας την πανευρωπαϊκή του ισχύ .

Με την έκδοση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου επέρχονται τα έννομα αποτελέσματά του, τα οποία σύμφωνα με το άρθρ. 69 παρ. 2-5 σε συνδυασμό με το άρθρ. 63 παρ. 2, αφορούν :

- α) στην ίδρυση νόμιμου μαχητού τεκμηρίου με αποδεικτική και νομιμοποιητική λειτουργία και
- β) στην καθιέρωση της δημόσιας πίστης του, με συνέπεια την αμετάκλητη ισχύ των εκπονητικών δικαιπραξιών μεταξύ του τεκμαιρόμενου δικαιούχου και τρίτων έναντι του αληθούς δικαιούχου, οι οποίες ρυθμίσεις εισάγουν ουσιαστικό ενιαίο ευρωπαϊκό κληρονομικό δίκαιο, που υποκαθιστά τις αντίστοιχες εθνικές ρυθμίσεις¹⁷².

1. Τεκμήριο ακρίβειας

Το άρθρ. 63 παρ. 2 του Κανονισμού καταδεικνύει την αποδεικτική λειτουργία του Κληρονομητηρίου, ώστε να χρησιμοποιηθεί για να αποδειχθεί: α) η ιδιότητα ή/και τα δικαιώματα κάθε αναγραφόμενου στο κληρονομητήριο κληρονόμου και οι κληρονομικές μερίδες εκάστου εξ αυτών με παράλληλη μνεία τυχόν αντικειμένων που περιέρχονται σε αυτούς σε περίπτωση εγκατάστασής τους σε δήλα πράγματα, καθώς η ιδιότητα των μνημονευομένων άμεσων κληροδόχων κα των κληρονομαίων αντικειμένων που τους αποδίδονται και β) οι εξουσίες του προσώπου που ενδεχομένως ορίζεται ως εκτελεστής διαθήκης ή διαχειριστής της κληρονομίας στο κληρονομητήριο¹⁷³.

Η αποδεικτική λειτουργία του Κληρονομητηρίου ως προς τα ανωτέρω στοιχεία επιτυγχάνεται δια της καθιέρωσης νόμιμου μαχητού τεκμηρίου ακριβείας του περιεχομένου του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, που αντιστοιχεί εν πολλοίς με αυτό που εισάγεται από τα άρθρα 1962 ΑΚ και 821 ΚΠολΔ για το ελληνικό εθνικό κληρονομητήριο. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 69 παρ. 2 εδ. β' «το πρόσωπο που καθορίζεται στο κληρονομητήριο ως κληρονόμος, κληροδόχος, εκτελεστής διαθήκης ή διαχειριστής της κληρονομαίας περιουσίας τεκμαίρεται ότι έχει την ιδιότητα που αναφέρεται στο κληρονομητήριο ή/και ότι κατέχει τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που προσδιορίζονται στο κληρονομητήριο, χωρίς άλλες προϋποθέσεις ή/και περιορισμούς, όσον αφορά τα εν λόγω δικαιώματα ή εξουσίες εκτός από τα προβλεπόμενα στο

---

¹⁷¹ Ποδηματά, ο.π., σελ. 447

¹⁷² Ποδηματά, ο.π., σελ. 452.

¹⁷³ Ποδηματά, ο.π., σελ. 448.

κληρονομητήριο». Ο Κανονισμός ο ίδιος δεν ορίζει ρητά εάν το εν λόγω τεκμήριο είναι μαχητό, ωστόσο κυρίως δια της ερμηνείας της παραγράφου 2 του ανωτέρω άρθρου και δευτερευόντως δια της προσφυγής στην εκάστοτε *lex fori* (για το εσωτερικό δίκαιο 1962 ΑΚ και 821 ΚΠολΔ), γίνεται δεκτό ότι αυτό επιδέχεται ανταπόδειξης¹⁷⁴.

Το προαναφερόμενο νόμιμο μαχητό τεκμήριο, όπως ισχύει και για το ημεδαπό κληρονομητήριο¹⁷⁵, λειτουργεί με διττό τρόπο, τόσο θετικά, ότι δηλαδή υφίστανται τα βεβαιούμενα σ' αυτό δικαιώματα και εξουσίες των αναγραφόμενων δικαιούχων, όσο και αρνητικά, χωρίς να βαρύνονται τα ως άνω δικαιώματα και εξουσίες από άλλους περιορισμούς εκτός από αυτούς που αναφέρονται στο περιεχόμενο του κληρονομητηρίου¹⁷⁶.

Επίσης, το εν λόγω νόμιμο μαχητό τεκμήριο ενεργεί υπέρ και κατά πάντων, με αποτέλεσμα οι αναγραφόμενοι ως δικαιούχοι να νομιμοποιούνται ενεργητικά και παθητικά έναντι τρίτων για κάθε συναλλαγή ή δίκη αφορώσα τα δικαιώματα και τις εξουσίες τους από την κληρονομική διαδοχή. Στο πλαίσιο της νομιμοποιητικής αυτής λειτουργίας του κληρονομητηρίου. Όπως αναφέρεται στην με αρ. 18 αιτιολογική σκέψη στο προοίμιο του Κανονισμού και επαναλαμβάνεται στο άρθρο 69 παρ. 5 του Κανονισμού το κληρονομητήριο αποτελεί έγκυρο τίτλο προς καταχώριση της κληρονομιαίας περιουσίας στο οικείο μητρώο κινητών ή ακινήτων περιουσιακών στοιχείων που τηρείται σε κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπώς το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο δύναται να μεταγραφεί στο εκάστοτε Υποθηκοφυλακείο ή Κτηματολόγιο, αφού συντελεστεί η απαραίτητη ενσωμάτωσή του σε δημόσιο έγγραφο αποδοχής κληρονομιάς, άλλως με επισύναψη ταυτοχρόνως συνταχθείσας έκθεσης περιγραφής των κληρονομιαίων στοιχείων και των δικαιωμάτων επ' αυτών κατ' άρθρο 1197 ΑΚ.

Το πρόβλημα, που μπορεί να προκληθεί εξαιτίας της διαφορετικότητας των εννόμων τάξεων των επιμέρους κρατών μελών της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δη εξαιτίας του ότι τα εμπράγματα δίκαια των εν λόγω κρατών μελών διαφέρουν τόσο σε κάποια σημεία ώστε να μην υφίστανται ορισμένα δικαιώματα σε όλα τα εθνικά δίκαια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να δημιουργείται έτσι σύγχυση, επιλύεται από τον ίδιο τον Κανονισμό στο άρθρο 31. Στην περίπτωση αυτή οι αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους για την έκδοση κληρονομητηρίου και για τη σύνταξη αποδοχής της κληρονομιάς ή της κληροδοσίας θα ακολουθήσουν τη μέθοδο της προσαρμογής των εμπραγμάτων δικαιωμάτων, ώστε έκαστο εμπράγματο δικαίωμα του εθνικού

---

¹⁷⁴ Σταματιάδης, ό.π., σελ. 628.

¹⁷⁵ Βλέπε ενότητα Α-IV-1.

¹⁷⁶ Ποδηματά, ο.π., σελ. 448.

δικαίου ενός κράτους μέλους που δεν αναγνωρίζεται με τα ίδια ακριβώς χαρακτηριστικά σε μία άλλη έννομη τάξη να προσαρμοστεί στο εγγύτερο ισοδύναμο εμπράγματο δικαίωμα του άλλου κράτους μέλους της αρμόδιας αρχής.

Κατ' επέκταση και το εκάστοτε μητρώο (Υποθηκοφυλάκειο, Κτηματολόγιο κλπ) δεν δύναται να αρνηθεί τη μεταγραφή του τίτλου κτήσης ενός εμπραγμάτου δικαιώματος, αλλά θα προβεί σε προσαρμογή του εν δικαιώματος στον πλησιέστερο νομικά θεσμό του ημεδαπού δικαίου του κράτους, όπου θα συντελεσθεί η μεταγραφή. Η δυνατότητα όμως αυτής της μεταγραφής βάσει του Κληρονομητηρίου τελεί υπό την επιφύλαξη του άρθρου 1 παρ. 2 στοιχ. ιβ' του Κανονισμού, βάσει του οποίου βρίσκονται εκτός πεδίου εφαρμογής του οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και τα αποτελέσματα της καταχώρησης, δυνάμενα τα οικεία μητρώα να ζητήσουν πρόσθετα έγγραφα που δεν καλύπτονται από το τεκμήριο του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, ενδεικτικά δηλώσεις φόρων και αποδεικτικά καταβολής αυτών¹⁷⁷.

Το εν λόγω μαχητό τεκμήριο συνιστά τεκμήριο δικαιώματος και καλύπτει τα στοιχεία εκείνα που κρίνονται σύμφωνα με το εφαρμοστέο κατά τον Κανονισμό κληρονομικό δίκαιο, δίχως να περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν την προσωπική κατάσταση του κληρονομούμενου και του αιτούντος ή ότι τα καταλειπόμενα περιουσιακά στοιχεία αποτελούν κληρονομαία περιουσία κατά το εφαρμοστέο κληρονομικό δίκαιο¹⁷⁸.

2. Δημόσια Πίστη

Λαμβανομένου υπόψη ότι το προαναφερόμενο τεκμήριο δικαιώματος είναι μαχητό, είναι προφανές ότι αυτό μπορεί να καταρριφθεί από κάθε τρίτο, κατά του οποίου λειτουργεί, διεξάγοντας ανταπόδειξη. Μετά την ανατροπή όμως του εν λόγω τεκμηρίου, η προστασία των συναλλαγών, καθώς οι καλόπιστοι τρίτοι που συναλλάχθηκαν με τον αναγραφόμενο δικαιούχο θα πλήττονταν λόγω της μη δέσμευσης του αληθούς δικαιούχου από τη διαμειφθείσα συναλλαγή με τον αναγραφόμενο δικαιούχο. Με σκοπό λοιπόν την προστασία των συναλλαγών, ο Κανονισμός προέβλεψε τη δημόσια πίστη του κληρονομητηρίου (άρθρα 69 παρ. 3 και 4), θεσμός που απαντάται και στο ημεδαπό δίκαιο (άρθρα 1963 ΑΚ και 822 ΚΠολΔ)¹⁷⁹.

Αναλυτικότερα, στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 69 του Κανονισμού καθορίζονται αντίστοιχα ότι αναγνωρίζεται στο ευρωπαϊκό κληρονομητήριο δημόσια πίστη σε περίπτωση

---

¹⁷⁷ Ποδηματά, ο.π., σελ. 448, Σταματιάδης, ο.π., σελ. 634, Ευάγγελος Βασιλακάκης «Το Εφαρμοστέο δίκαιο κατά την κληρονομική διαδοχή κατά τον Κανονισμό 650/2012 (Ρώμη IV)», Αρμενόπουλος, 2014, 3, σελ. 391

¹⁷⁸ Προοίμιο, Αιτιολογική Σκέψη αρ. 71 εδ. β' και γ του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012.

¹⁷⁹ Ποδηματά, ο.π., σελ. 449.

παροχών περιουσιακών στοιχείων προς πρόσωπα αλλά και διάθεσής τους από πρόσωπα που αναγράφονται ως δικαιούχοι στο πιστοποιητικό.

Καταρχήν, σχετικά με το περιεχόμενο της έννοιας των περιουσιακών στοιχείων, σ' αυτήν εμπίπτουν και τα κινητά και τα ακίνητα, με τον επιπρόσθετο όρο όμως ότι απαιτείται καταχώριση στο οικείο μητρώο που τηρείται από εκάστοτε κράτος μέλος για την έγκυρη μεταβίβαση των τελευταίων¹⁸⁰.

Ως προς το άρθρο 69 παρ. 3, ο αναγραφόμενος ως δικαιούχος στο κληρονομητήριο δύναται να εισπράττει και να παραλαμβάνει από τρίτο και αντιστοίχως ο τελευταίος δύναται να πληρώνει ή να παραδίδει περιουσιακά στοιχεία στον πρώτο, εφόσον όμως ο τρίτος ενήργησε βάσει των πληροφοριών που πιστοποιούνται στο ευρωπαϊκό κληρονομητήριο. Για την πλήρωση του πραγματικού του ανωτέρω κανόνα δικαίου στην έννοια της «πληρωμής» εμπίπτουν οι συναλλαγές με όλα τα διαθέσιμα μέσα (εμβάσματα, επιταγές κλπ), ενώ στον όρο «παράδοση περιουσιακών στοιχείων» γίνεται δεκτό ότι περιλαμβάνεται τόσο η κτήση της νομής όσο και αυτή της κυριότητας καθώς επίσης και η εκχώρηση απαιτήσεων κατά τα άρθρα 455 επ. ΑΚ, χωρίς να καλύπτονται άλλου είδους παροχές, όπως παροχή υπηρεσιών, εκτέλεση έργου ή παραχώρηση χρήσης¹⁸¹.

Αναφορικά, με την παρ. 4 του ιδίου ως άνω άρθρου, κάθε διάθεση (δηλαδή εκποιητική και όχι υποσχετική δικαιοπραξία) περιουσιακών στοιχείων που επιχειρείται από νομιμοποιούμενο βάσει του εκδοθέντος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου πρόσωπο προς τρίτο, κατά πλάσμα δικαίου θεωρείται ότι έγινε από πρόσωπο, το οποίο πράγματι είχε την εξουσία να προβεί στη συγκεκριμένη διάθεση, εφόσον το τρίτο αυτό πρόσωπο, που συναλλάχθηκε με τον πλασματικό δικαιούχο, ενήργησε βάσει των πληροφοριών που πιστοποιούνται με το κληρονομητήριο. Εν προκειμένω, στην έννοια της διάθεσης εμπίπτει κάθε δικαιοπραξία με την οποία επέρχεται άμεση απώλεια ή αλλοίωση δικαιώματος που ανήκει στην περιουσία του αναγραφόμενου ως δικαιούχου στο κληρονομητήριο, ήτοι κάθε εκποιητική δικαιοπραξία, επαχθής ή χαριστική, ενώ εξαιρούνται απολύτως οι υποσχετικές¹⁸².

Σε αμφοτέρες τις περιπτώσεις (παρ. 3 και 4 του άρθρου 69 του Κανονισμού), η δημόσια πίστη, με την οποία περιβάλλεται το κληρονομητήριο, συναρτάται άμεσα με το περιεχόμενο αυτού. Προστατεύεται λοιπόν, η καλή πίστη των τρίτων, όχι γενικώς και αφηρημένως, αλλά μόνο εκείνων, που ενεπλάκησαν σε συναλλαγές με τους αναγραφόμενους στο κληρονομητήριο

---

¹⁸⁰ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 630 και 632.

¹⁸¹ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 629 και 630.

¹⁸² Σταματιάδης, ο.π., σελ. 632.

δικαιούχους, βασιζόμενοι στη γνώση του περιεχομένου του εν λόγω ισχύοντος κληρονομητηρίου που έφερε ο αντισυμβαλλόμενός τους. Επίσης, η δημόσια πίστη του κληρονομητηρίου αίρεται και ο τρίτος δεν προστατεύεται, εάν γνώριζε την ανακρίβεια του περιεχομένου του εν λόγω πιστοποιητικού ή την αγνοούσε από βαριά αμέλεια, ήτοι εάν ο τρίτος θετικά γνώριζε τη μη ορθότητα του κληρονομητηρίου ή αγνοούσε την μη ορθότητα επειδή δεν κατέβαλε την απαιτούμενη στις συναλλαγές επιμέλεια από αδιαφορία ή απεισκευσία ή έστω τη στοιχειώδη επιμέλεια του κοινού και συνήθους ανθρώπου¹⁸³. Εάν συντρέχει μία εκ των δύο ανωτέρω αρνητικών προϋποθέσεων και το παραγόμενο από το άρθρ. 69 παρ. 2 μαχητό τεκμήριο ανατραπεί από τον αληθή δικαιούχο, ο οποίος φέρει το σχετικό βάρος απόδειξης, οι δικαιοπραξίες μεταξύ του φερόμενου βάσει του κληρονομητηρίου δικαιούχου και του καλόπιστου τρίτου είναι ανίσχυρες¹⁸⁴. Σε αντίθετη περίπτωση, οι συναλλαγές μεταξύ του φερόμενου δικαιούχου και του καλόπιστου τρίτου παραμένουν αμετάκλητα ισχυρές, αλλά οι σχέσεις του πραγματικού και του πλασματικού δικαιούχου θα διέπονται από το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο¹⁸⁵.

Από μια συγκριτική επισκόπηση¹⁸⁶ της δημόσιας πίστης του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και του εθνικού μας κληρονομητηρίου αποδεικνύεται ότι η προστασία που παρέχει στον καλόπιστο τρίτο το ελληνικό κληρονομητήριο είναι ευρύτερη από αυτήν που εξασφαλίζει η δημόσια πίστη του ευρωπαϊκού για τους κάτωθι λόγους :

α) Η κατά τα άρθρ. 1963 ΑΚ και 822 ΚΠολΔ δημόσια πίστη του ελληνικού κληρονομητηρίου καλύπτει κατά την κρατούσα άποψη τόσο τις εκποιητικές, όσο και τις υποσχετικές δικαιοπραξίες, αλλά και τις δικαστικές πράξεις του τεκμαιρόμενου δικαιούχου με τους καλόπιστους τρίτους, ενώ το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο καλύπτει με δημόσια πίστη μόνο τις εκποιητικές δικαιοπραξίες που διενεργεί πλασματικός δικαιούχος.

β) Στην ελληνική έννομη τάξη για την προστασία του καλόπιστου τρίτου απαιτείται η ύπαρξη ενεργού κληρονομητηρίου στο πρόσωπο του εικαζομένου δικαιούχου, δίχως να είναι αναγκαία από τον ίδιο τον τρίτο η γνώση της ύπαρξης και του περιεχομένου του, πολύ δε περισσότερο η επίδειξή του κατά την διαμειφθείσα συναλλαγή. Αντιθέτως, κατά τον κανονισμό ο τρίτος θεωρείται καλόπιστος μόνο εάν ενήργησε εν γνώσει των πληροφοριών που πιστοποιούνται στο ευρωπαϊκό πιστοποιητικό.

---

¹⁸³ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 629-632.

¹⁸⁴ Ποδηματά, ο.π., σελ. 450.

¹⁸⁵ Βλέπε παραπάνω ενότητα Α-ΙV-2.

¹⁸⁶ Ποδηματά, ο.π., σελ. 450, Λαδογιάννης, ο.π., σελ. 727.

γ) Σε αντίθεση με το ημεδαπό κληρονομητήριο, που δεν έχει περιορισμένη χρονική ισχύ, το αντίστοιχο ευρωπαϊκό πιστοποιητικό έχει εξάμηνο χρονικό περιορισμό ισχύος, μετά το πέρας του οποίου παύουν τα αποτελέσματά του (νόμιμο τεκμήριο ακριβείας και δημόσια πίστη), εκτός εάν παραταθεί η ισχύς του χορηγηθέντος επικυρωμένου αντιγράφου αυτού ή χορηγηθεί νέο επικυρωμένο αντίγραφο.

δ) Τέλος, στο ευρωπαϊκό κληρονομητήριο ο τρίτος δεν θεωρείται άξιος προστασίας σε περίπτωση που γνωρίζει θετικά ή αγνοεί από βαριά αμέλεια την ανακρίβεια του πιστοποιητικού, ενώ στο ελληνικό δίκαιο ο τρίτος θεωρείται κακόπιστος και ως εκ τούτου δεν προστατεύεται στην περίπτωση που έχει θετική γνώση της ανακρίβειας του κληρονομητηρίου ή την υποβολή αίτησης για αφαίρεση ή κήρυξη ανίσχυρου του πιστοποιητικού ή για ανάκληση ή τροποποίησή του (άρθρα 1963 ΑΚ και 822 ΚΠολΔ).

VII. Ενδικη προστασία κατά ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου

1. Διόρθωση, τροποποίηση ή ανάκληση του κληρονομητηρίου

Στο άρθρο 71 του Κανονισμού προβλέπεται η δυνατότητα διόρθωσης, τροποποίησης ή ανάκλησης του εκδοθέντος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Αναλυτικότερα :

Στην παρ. 1 του ως άνω άρθρου προβλέπεται ότι η εκδίδουσα αρχή, κατ' αίτηση οποιουδήποτε προσώπου αποδεικνύει έννομο συμφέρον ή αυτεπαγγέλτως, διορθώνει το κληρονομητήριο σε περίπτωση γραφικού λάθους, που συνίσταται συνήθως σε ορθογραφικά λάθη, αναγραμματισμούς, αναλφαβητισμούς και έγινε εκ παραδρομής λόγω αβλεψίας της αρχής έκδοσης ή λόγω σφάλματος που υπήρχε στην υποβληθείσα αίτηση¹⁸⁷. Τη διόρθωση των εν λόγω γραφικών σφαλμάτων νομιμοποιείται να ζητήσει με αίτησή του, που δεν φέρει συγκεκριμένο τύπο, είτε οποιοδήποτε από τα αναγραφόμενα στο εκδοθέν κληρονομητήριο πρόσωπα ή τρίτος που αποδεικνύει έννομο συμφέρον είτε και η ίδια η εκδίδουσα αρχή αυτεπαγγέλτως¹⁸⁸. Στην ελληνική έννομη τάξη δεν προβλέπεται ρητά διόρθωση στις διατάξεις του ΑΚ ή του ΚΠολΔ, που διέπουν συγκεκριμένα το θεσμό του κληρονομητηρίου και τυχόν διόρθωση αντιστοίχου σφάλματος γενόμενου εκ παραδρομής διορθώνεται κατά τη διάταξη του άρθρου 315 ΚΠολΔ περί διόρθωσης αποφάσεων.

Στην παρ. 2 του άρθρου 71, ορίζεται ότι η εκδίδουσα αρχή, κατ' αίτηση οποιουδήποτε προσώπου αποδεικνύει έννομο συμφέρον ή, εφόσον αυτό είναι δυνατόν δυνάμει του

---

¹⁸⁷ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 642

¹⁸⁸ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 642

εφαρμοστέου δικαίου, αυτεπαγγέλτως, τροποποιεί ή ανακαλεί το κληρονομητήριο εφόσον αποδεικνύεται ότι το κληρονομητήριο ή μεμονωμένα στοιχεία του δεν είναι ακριβή¹⁸⁹ ως προς τα βεβαιωθέντα με αυτό πραγματικά γεγονότα ή τις έννομες καταστάσεις, με αποτέλεσμα το περιεχόμενό του να μην ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα ή να μην είναι πλήρες. Η ανακρίβεια του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, που είναι δυνατόν να επιφέρει την τροποποίηση ή τη ανάκλησή του μπορεί να είναι ουσιαστική ή τυπική, καθολική ή μερική, αρχική ή επιγενόμενη¹⁹⁰. Ας σημειωθεί ότι όσον αφορά την ενεργητική νομιμοποίηση για τις περιπτώσεις της τροποποίησης ή της ανάκλησης, οι μεταβολές αυτές είναι εφικτές μετά από αίτηση προσώπου έχοντος προς τούτο έννομο συμφέρον, ενώ αυτεπαγγέλτως γίνεται μόνο όταν επιτρέπεται από τη lex fori. Η τελική κρίση σχετικά με το αν θα τροποποιηθεί, ήτοι θα εξακολουθήσει η ισχύς του ήδη εκδοθέντος κληρονομητηρίου με ορισμένες αλλαγές ή θα ανακληθεί, ήτοι θα εξαφανισθεί οριστικά, εξαρτάται από τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανακρίβειας από την οποία πάσχει το εκδοθέν κληρονομητήριο και η τροποποίηση, όπως και η ανάκληση, θα ισχύσουν μόνο για το μέλλον, δίχως να αίρονται αναδρομικά τα αποτελέσματα του εκδοθέντος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου προς διασφάλιση των συναλλαγών που συντελέστηκαν μέχρι εκείνη τη στιγμή¹⁹¹.

Τέλος, κατά το άρθρο 71 παρ. 3 του Κανονισμού, η εκδίδουσα αρχή έχει την υποχρέωση να γνωστοποιήσει άμεσα σε όλα τα πρόσωπα, τα οποία έχουν προμηθευθεί επικυρωμένα αντίγραφα του κληρονομητηρίου σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ. 1, κάθε διόρθωση, τροποποίηση ή ανάκλησή του και τα οποία πρόσωπα ακολούθως υποχρεούνται να επιστρέψουν τα εκδοθέντα προς αυτά αντίγραφα, ώστε να αποτραπεί η αθέμιτη χρήση τους¹⁹².

Η εκδιδόμενη απόφαση επί αιτήσεως διόρθωσης, ανάκλησης ή τροποποίησης υπόκειται στα ένδικα μέσα, που θα γνωστοποιήσει η αρμόδια αρχή στην Επιτροπή κατ' άρθρο 78 παρ. 1 εδ. 2-3 του Κανονισμού. Ο Ευρωπαϊός Νομοθέτης επέλεξε να εμπιστευτεί να καταστρωθεί από τους εθνικούς νομοθέτες και τα δικαστήρια εκάστου κράτους μέλους θα κληθούν να εφαρμόσουν την εσωτερική δικονομία τους. Στο ημεδαπό δίκαιο η απόφαση περί χορήγησης κληρονομητηρίου υπόκειται σε έφεση με προθεσμία άσκησης της είκοσι ημέρες ενώ η απόφαση περί αφαίρεσης ή κήρυξης ως ανίσχυρου του κληρονομητηρίου προσβάλλεται μόνο με το ένδικο βοήθημα της τριτανακοπής εντός μηνός.

---

¹⁸⁹ Στο εθνικό μας δίκαιο είναι εφικτή η αυτεπάγγελτη έρευνα της ανακρίβειας εθνικού κληρονομητηρίου κατά τα άρθρα 1966 ΑΚ και 823 ΚΠολΔ.

¹⁹⁰ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 643

¹⁹¹ Σταματιάδης, ο.π., σελ. 645

¹⁹² Προοίμιο αιτ. Σκέψη αρ. 72 εδ. Ε' του Κανονισμού

2. Αναστολή ισχύος ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου

Σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 1 περ. α' του Κανονισμού, τα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου μπορούν να ανασταλούν από την εκδίδουσα αρχή, μετά από αίτηση οποιουδήποτε προσώπου δικαιολογεί σχετικό έννομο συμφέρον, σε περίπτωση που έχει κινηθεί η οριζόμενη από το άρθρο 71 παρ. 2 διαδικασία τροποποίησης ή ανάκλησης ανακριβούς κληρονομητηρίου, ενώ δεν προβλέπεται κάτι αντίστοιχο σε περίπτωση που έχει κινηθεί η οριζόμενη κατά το άρθρο 71 παρ. 1 διαδικασία διόρθωσης κληρονομητηρίου.

Περαιτέρω, δυνάμει του άρθρου 73 παρ. 1 περ. β', την αναστολή της ισχύος του εκδοθέντος κληρονομητηρίου μπορεί να διατάξει και η δικαστική αρχή, κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε δικαιούται να προσβάλει απόφαση που λαμβάνει η εκδίδουσα αρχή σύμφωνα με το άρθρο 72, σε περίπτωση εκκρεμούς προσβολής.

Η εκδίδουσα αρχή ή το δικαστήριο των ενδίκων μέσων δεν υποχρεούται να προβεί στην αναστολή, αλλά έχει τη διακριτική ευχέρεια προς τούτο¹⁹³, ενώ επιλαμβάνεται της σχετικής αιτήσεως αναστολής μόνον κατόπιν υποβολής της από οιονδήποτε δικαιολογεί έννομο συμφέρον, δεδομένου ότι απαγορεύεται ρητά η εκδίδουσα αρχή ή η δικαστική αρχή να αναστείλει αυτεπαγγέλτως την ισχύ των αποτελεσμάτων του εκδοθέντος πιστοποιητικού, ακόμη και όταν προβλέπεται τέτοια από τη *lex fori*.

Στον κανονισμό δεν αναφέρεται το χρονικό διάστημα για το οποίο μπορεί να ζητηθεί η αναστολή, αλλά γίνεται αντιληπτό ότι αυτή θα διαρκεί μέχρις ότου εξετασθεί η αίτηση ανάκλησης, τροποποίησης ή το ένδικο μέσο που έχει ασκηθεί, κατά το οποίο διάστημα δεν θα γίνεται χρήση του εκδοθέντος πιστοποιητικού αλλά ούτε θα εκδίδονται νέα επικυρωμένα αντίγραφα, αφού προηγουμένως θα έχουν ενημερωθούν σχετικά με την αναστολή όλοι όσοι έχουν εφοδιασθεί με αντίγραφα του υπό αναστολή κληρονομητηρίου (άρθρο 73 παρ. 2),

Η προσβολή με ένδικα μέσα της απόφασης με την οποία αναστέλλεται η ισχύς ενός ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου διέπεται από τη *lex fori*, όπως και το γενικότερο πλαίσιο άσκησης και εκδίκασης των ενδίκων μέσων, ανεξαρτήτως του ποια είναι η *lex causae*.

---

¹⁹³ Η αναφορά του Κανονισμού στην αναστολή ισχύος των αποτελεσμάτων του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου δεν υφίσταται αντίστοιχα στον ημεδαπό θεσμό.

3. Ένδικα μέσα κατά της απόφασης παροχής ευρωπαϊκού πιστοποιητικού

Οποιοδήποτε πρόσωπο δικαιολογεί έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλει με ένδικα μέσα απόφαση που διατάσσει την έκδοση του πιστοποιητικού και την απορριπτική της αίτησης κατ' άρθρο 72 του Κανονισμού. Το επιτρεπόμενο ένδικο μέσο και οι προθεσμίες για την άσκηση αυτών προσδιορίζεται από το εθνικό δικονομικό δίκαιο κάθε κράτους μέρους. Στο δικό μας δίκαιο το άρθρο 824 ΚΠολΔ επιτρέπει την άσκηση έφεσης εντός προθεσμίας 20 ημερών από τους διαδίκους της πρωτοβάθμιας δίκης και όχι σε ενδεχόμενο τρίτο που δεν παρενέβη στη διαδικασία έκδοσης του κληρονομητηρίου. Με τριτανακοπή προσβάλλεται η απόφαση αφαίρεσης κληρονομητηρίου, της κήρυξης του ως ανίσχυρου, της τροποποίησης και της ανάκλησης κληρονομητηρίου¹⁹⁴.

---

194 Δ. Σταματιάδης, Ευρωπαϊκό Κληρονομητήριο σε Χ. Παμπούκη , Κληρονομικό Διεθνές Δίκαιο- Κατ' άρθρο ερμηνεία του Κανονισμού,2016, σ. 651

Γ. Καταληκτικές σκέψεις

Το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο αποτελεί ένα καινοτόμο θεσμό, που εισάγει για πρώτη φορά ρυθμίσεις ουσιαστικού δικαίου κατά τρόπο ενιαίο στο πεδίο του ευρωπαϊκού κληρονομικού δικαίου, οι οποίες θα αποτελέσουν ένα χρήσιμο εργαλείο που θα δώσει λύσεις σε σημαντικές συναλλακτικές ανάγκες.

Βάση της διαμόρφωσης του θεσμού αποτέλεσε το γερμανικό κληρονομητήριο, για το λόγο αυτό εμφανίζει πολλαπλές ομοιότητες με αυτές του ελληνικού εθνικού κληρονομητηρίου, το οποίο επίσης βασίστηκε στον αντίστοιχο θεσμό του γερμανικού δικαίου. Το γεγονός αυτό θα έχει ως συνέπεια στη χώρα μας να μην αντιμετωπισθούν ιδιαίτερες δυσχέρειες αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

Αν και οι ρυθμίσεις που διέπουν του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου είναι σύντομες, σαφείς και καλά σχεδιασμένες, ικανές να εξυπηρετήσουν το σκοπό για τον οποίο θεσμοθετήθηκε το εν λόγω πιστοποιητικό, θα μπορούσαν να είναι ακόμη πιο τολμηρές, ωστόσο γίνεται αντιληπτό ότι ως θεσμός είναι άγνωστος σε άλλες έννομες τάξεις κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως εκ τούτου έπρεπε να περιλαμβάνει ρυθμίσεις με τις οποίες θα ήταν ευκαταία η γρήγορη προσαρμογή και εξοικείωσή τους με το θεσμό.

Η επιλογή του Ευρωπαίου Νομοθέτη να διατηρήσει ωστόσο τη δυνατότητα παράλληλης έκδοσης και εθνικού κληρονομητηρίου είναι πιθανό να πλήξει σε ορισμένη έκταση η ομοιομορφία των διδόμενων λύσεων, κυρίως όσον αφορά τη δημόσια πίστη, που αποτελεί και τη βασικότερη λειτουργία του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, δεδομένου ότι όπως διαφάνηκε από όσα αναπτύχθηκαν ανωτέρω για την ίδια ακριβώς συναλλαγή υπό τις ίδιες περιστάσεις είναι διαφορετική η προστασία του αληθούς δικαιούχου μιας κληρονομικής διαδοχής και του καλόπιστου τρίτου, βάσει του είδους του κληρονομητηρίου, δυνάμει του οποίου συναλλάχθηκε ο εικαζόμενος σ' αυτό δικαιούχος.

Παρ' όλα αυτά θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι για πρώτη φορά επιχειρήθηκε αντίστοιχη εναρμόνιση τόσο διαφορετικών εννόμων τάξεων με παράλληλο σεβασμό των αξιακών ιδιαιτεροτήτων εκάστης εξ αυτών, γεγονός το οποίο θα διευκολύνει την άσκηση των δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών και θα προωθήσει την λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Για να στεφθεί όμως με απόλυτη επιτυχία ο θεσμός του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και να εξυπηρετηθεί καλύτερα ο επιδιωκόμενος σκοπός θεσμοθέτησής του, θα πρέπει στο πλαίσιο εφαρμογής του να ληφθούν περαιτέρω μέτρα όπως η δημιουργία ενός μηχανισμού, για

την ενημέρωση υποβολής αίτησης και ακολούθως απόφασης έκδοσης κληρονομητηρίων για την αποφυγή πολλαπλών αντιφατικών κληρονομητηρίων.

Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία - Νομολογία

- Βαθρακοκοίλης Βασίλειος, Ερμηνεία Πολιτικής Δικονομίας, τ. Χ, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2001
- Βάρκα - Αδάμη Αλεξάνδρα, Το κληρονομητήριο, β έκδοση, 2013
- Βασιλακάκης Ευάγγελος, Η εκ διαθήκης κληρονομική διαδοχή κατά το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, Μελέτες Δικαίου των Διεθνών Συναλλαγών, 13, 1994
- Βασιλακάκης Ευάγγελος «Το Εφαρμοστέο δίκαιο κατά την κληρονομική διαδοχή κατά τον Κανονισμό 650/2012 (Ρώμη IV)», Αρμενόπουλος, 2014, 3
- Γεωργιάδης Απόστολος, Κληρονομικό Δίκαιο, 2013
- Γεωργιάδης Απ. (- Χελιδόνης Απόστολος), Σύντομη Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, τ. ΙΙ, Αθήνα 2013
- Γεωργιάδη Απ.-Σταθόπουλου Μιχ. (-Κλαμαρής Νικόλαος), Αστικός Κώδιξ (Ερμηνεία κατ' άρθρο-Νομολογία-Βιβλιογραφία), τόμος 9ος, 1996.
- Γεωργιάδης Απόστολος/Σταθόπουλος Μιχαήλ (-Κιτσαράς Λάμπρος), Αθήνα, 1978
- Γεωργιάδης Γεώργιος, Το νέο Εφαρμοστέο Δίκαιο στις κληρονομικές Σχέσεις σύμφωνα με τον Κανονισμό «Ρώμη IV», Αρμενόπουλος 2013
- Κεραμεύς Κωνσταντίνος/ Κονδύλης Διονύσιος/ Νίκας Νικόλαος (- Αρβανιτάκης Πάρις), Ερμηνεία του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, 2001
- Κιτσικόπουλος, Πολιτική Δικονομία, 1948.
- Λαδογιάννης Γεώργιος «Το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 650/2012 και η σχέση του με τις ημεδαπές ρυθμίσεις», Τιμητικός Τόμος Ιωάννη Καράκωστα «Φιλίας και μαθητείας χάριν», Νομική Βιβλιοθήκη. Νίκας Νικόλαος, Συγκρουση δεδικασμένων, τιμ. τόμος, Μητσόπουλου, ΙΙ.
- Νίκας Νικ./ Σαχπεκίδου Ρ. Ευγενία, Ευρωπαϊκή Πολιτική Δικονομία, Ερμηνεία κατ' άρθρον του Κανονισμού Βρυξέλλες Ια (1215/2012), 2016.
- Μαργαρίτης Ευάγγελος/Αντα Μαργαρίτη, Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ΙΙ, 2013,
- Μαργαρίτης Ευάγγελος/Αντα Μαργαρίτη, Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, 2016
- Μητσόπουλος Γεώργιος, Τιμ. Τόμ. Τριανταφυλλόπουλου,
- Μπαλής, Κληρονομικό Δίκαιο, 1965,
- Μπέης Κώστας, Πολιτική Δικονομία, Γενικές Αρχές και Ερμηνεία Κατ' άρθρο Αθήνα, 1974-1994
- Μπρακατσούλας Βασίλειος, Εκούσια Δικαιοδοσία, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 2014.
- Παμπούκης Π. Χάρης (- Δ. Σταματιάδης), Κληρονομικό Διεθνές Δίκαιο, Κατ' άρθρον ερμηνεία του Κανονισμού ΕΕ 650/2012, 2016.
- Παπαντωνίου Νικόλαος, Κληρονομικό Δίκαιο, 5η εκδ. 1989.
- Πίψου Λήδα - Μαρία, Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012: Πεδίο εφαρμογής, διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, αποδοχή και εκτέλεση δημοσίων εγγράφων, Αρμ 2014 (3), σελ. 393 επ. (401).
- Ποδηματά Ευαγγελία «Το Ευρωπαϊκό κληρονομητήριο κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 650/2012 (της 04.07.2012)», Αρμ. 2014, σελ. 428
- Σπυριδάκης, Κληρονομικό Δίκαιο, 2002.
- Σπυριδάκης Ιωάννης Εγχειρίδιο Αστικού Δικαίου, Κληρονομικό Δίκαιο, Αθήνα - Κομοτηνή
- Φίλιος Παύλος, Κληρονομικό δίκαιο, Αθήνα – Κομοτηνή, 1994

Χαμηλοθώρης Ιωάννης/ Κλουκίνας Χαρ. / Κλουκίνας Θεμ. (- Γιαννοπούλου Ελενα), Εκουσία Δικαιοδοσία, Θεωρία - Νομολογία, 2001

Χριστιανός (-Αναγνωστοπούλου) Συνθήκη ΕΕ και ΣΛΕΕ, κατ' άρθρο ερμηνεία, Αρ. 81 ΣΛΕΕ, περ. αρ. 1-12, Αθήνα, 2012, σελ. 478, σχετικά με την έννοια του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης

Ψούνη Νίκη, Κληρονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, τ. ΙΙ, 2016 και 2004

Andrea Bonomi et Patrick Wautelet, Le droit européen des successions, Commentaire du Règlement no 650/2012 du 4 juillet 2012, 2013

Lorenz Erbrecht in Europa, Auf dem Weg zu kollisionsrechtlicher Rechtseinheit, ErbR

Kenneth W. Kingman, Succession Planning Simplified in 2015 for European Assets, Estate Planning, 2014,

Max Planck Institute for Comparative and International Private Law, Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession, *RechtsZ* 74, 2010.

Reinhartz Barbara, European certificate of succession, στο Ulf Bergquist/ Domenico Damascelli/ Richard Frimston/ Paul Lagarde/ Felix Odersky/ Barbara Reinhartz, *EU Regulation on Succession and Wills – Commentary*, 2015

ΜΠρΘεσ 12/2017 Νομος

ΑΠ 2134/2014 ΝΟΜΟΣ

ΜΠρΡοδ 275/2013 Νόμος

ΜΕφΑθ 7268/2013 ΝοΒ 2014.891

ΜΠρΠειρ 4390/2013 ΕλλΔνη 2014.266

ΜονΠρωτ.Ροδ 37/2012 ΝΟΜΟΣ

ΜονΠρΡόδ 394/2012, Νόμος

Εφ Αθ 2808/2011 ΕλλΔνη 2011, 1663

ΜονΠρωτΠειρ 248/2009 Νομος

ΜονΠρΡοδ 634/2009 Νόμος

ΕφΑθ 5908/2008, ΕλλΔνη 50, 240

ΜονΠρωτΠειρ 4757/2008 Δικαιοσύνη 2009.145

ΑΠ 865/2006, Νόμος

Εφ.Αθ 5483/2005, ΕλλΔνη 47,1500

ΕφΑθ 2734/2005, ΕλλΔνη 46,1140

Εφ Αθ 6898/2004, ΕλλΔνη 46, 566

ΕφΑθ 6277/2003, ΕλλΔνη 45,1079

ΑΠ 1718/2001, ΕλλΔνη 43,1665

ΕφΑθ 35/2001 ΕλλΔνη 42,953

ΕφΘεσ 2729/1999 Αρμ 53,1749

Εφ Αθ 8614/1999, ΕλλΔνη 43, 1077

ΜΠρ Αγρ 260/1999, ΝοΒ 49, 1180
ΕφαΘ 10315/1999, ΕλλΔνη 42, 512
ΜΠρΘεζ 2777/1997 Αρμ 51, 542
ΕφαΘ 2211/1996, Αρμ. 50,999
ΑΠ671/95, ΕλλΔνη1996.1932
ΠΠρΑ0449/1995 Αρμ50,465.
ΜΠρΘεσ 1534/1994 Αρμ51,400
ΕφΘεσ 660/1989 Αρμ43,452
ΑΠ 1610/1987, ΝοΒ, 36, 1626,
ΕφΔωδ 369/1985, Αρμ, 1985, 1081
ΕφΔωδ 103/1983
ΑΠ 192/1981, ΝοΒ 1981, 1393
ΕφΘεζ118/1978, Αρμ34,450
ΑΠ 1286/1977 ΝοΒ 1978, 1046
ΕφΘεσ 977/1969, Αρμ. 1970,397
ΑΠ 733/1958, ΝοΒ 7, 135